22
ANUL VIII
Nr. 20 (378), 20–26 mai 1997

LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

VALERIAN STAN pag. 8–9
şeful Corpului de Control al Guvernului

PNL – NOUĂ IMAGINE

pag. 3

VALERIU STOICA pag. 10–11
ministrul Justiției

pag. 6

UN BUCUREŞTI MAI CURAT

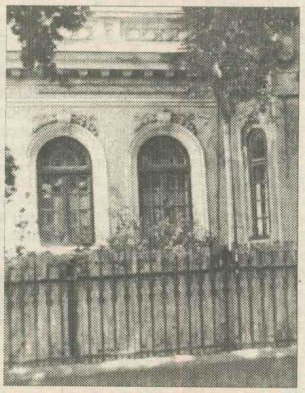

POLEMICI

22 Scrisoare deschisă ADEVĂRUL ZIAR NAȚIONAL INDEPENDENT
către DUMITRU TINU pag. 3

Cazul GOMA pag. 13

RODICA PALADE

„Puterea“ sindicatelor

Să se teamă oare guvernul că, declanşînd acum restructurarea întreprinderilor, prin lichidare sau privatizare (măsură obligatorie a reformei, care nu prea mai poate fi amînată), populaţia va fi scoasă în stradă de către sindicate, stricînd astfel „dosarul“ – alcătuit cu atîta trudă în numai cîteva luni – de aderare a României la NATO, în primul val? Ar fi de-ajuns să amintim, răsfoind filele acestui dosar, aprecierile recente făcute de James D. Wolfensohn, preşedintele Băncii Mondiale, care înregistra, la Bucureşti, *„enormul progres realizat, pe calea reformei, în ultimele cinci luni“*, sau de Alfonso D'Amato, preşedintele Comisiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa a Senatului american, care spunea: *„Progresele regimului Constantinescu erau imposibil de prevăzut cu o lună în urmă“*. Cu toate aceste cuvinte de laudă – la care „dezamăgiţii“, adică actualii, dar şi foştii adversari ai CDR şi ai lui Emil Constantinescu strîmbă constant din nas –, ştim bine cu toţii (şi **ei** şi **noi**) că actuala putere nu avea cum să facă demonstraţia, numai în şase luni de la instalare, că reforma a devenit ireversibilă.

Cît priveşte „puterea“ sindicatelor de a destabiliza acum situaţia din ţară, prin organizarea unor mişcări stradale de anvergură, aceasta nu este de natură să-i provoace insomnii guvernului, condus de un prim-ministru specializat în revendicări sindicale. Protestele sindicale (un fenomen social obişnuit în întreaga lume) reprezintă însăşi dovada realei funcţionări a democraţiei. În plus, experienţele ultimilor şapte ani ne-au arătat că, dacă nu sînt împinşi de poliţia politică, oamenii nu ies în stradă pentru a comite sălbăticii, prin care să compromită, în faţa opiniei publice mondiale, o ţară întreagă.

„Ajutate“ permanent (prin infiltrări – vezi cariera lui Miron Mitrea –, scindări etc.) să rămînă în urma celorlalte organisme şi organizaţii, sindicatele trăiesc astăzi, parcă mai mult ca oricînd, o criză de identitate. Cu lideri vanitoşi, aproape necunoscuţi de structurile de bază sau contestaţi în momente cheie, mişcarea sindicală a eşuat, din păcate, în deriziune: de-a lungul celor şapte ani, nici o acţiune sindicală, anunţată de marile carteluri şi confederaţii, n-a fost dusă nici măcar pînă la jumătate. Greva generală, greva în cascadă, uriaşele marşuri – cu care au fost ameninţate pe un ton grandilocvent guvernele succesive – s-au transformat, rînd pe rînd, în eşecuri ce au sporit neîncrederea omului de rînd în protestul „organizat“.

În actuala conjunctură, liderilor sindicali le-ar reveni un rol poate la fel de important ca şi cel al guvernului: atenţi continuu la necazurile oamenilor, dar explicîndu-le convingător normele economiei de piaţă, nepierzînd în acelaşi timp din ochi guvernul, înclinat prin natura lui să fie dur, ei ar putea să asigure o înaintare sănătoasă şi fără sincope pe calea reformei. În realitate însă, aceşti lideri sînt indecişi: pe de o parte, ei nu pot nega necesitatea reformei (de pe urma căreia ar avea, în mod cert, şi ei de profitat), pe de alta, întocmesc liste cu revendicări, prin care, încercînd să dea satisfacţie membrilor lor, nu fac decît să conteste reforma. Poate că din acest motiv şi termenii în care sînt formulate revendicările sînt, cel mai adesea, confuzi. De pildă, Federaţia Sindicatelor din Industria Constructoare de Maşini (afiliată la CNSLR-Frăţia), care a mărşăluit săptămîna trecută cu 5.000 de oameni pe străzile Bucureştiului, solicita *„urgentarea elaborării unei strategii de restructurare şi reluarea activităţii de investiţii pentru dotare şi modernizare a întreprinderilor“*. Vorbe, după cum se vede. În realitate, oamenii scoşi în stradă sînt exasperaţi, nu înţeleg de ce nu le ajung banii pe care îi cîştigă şi de ce sînt ameninţaţi cu pierderea locului de muncă.

În cazul şoferilor, care şi ei au manifestat săptămîna trecută în Bucureşti, în afara anulării taxei „Băsescu“ (dar pe care sindicaliştii de la drumuri o susţin), celelalte cereri erau plasate în aceeaşi zonă de indefinit şi imposibil: redresare şi dezvoltare a transporturilor, garantare guvernamentală a investiţiilor, asigurarea şi protejarea locurilor de muncă.

Lipsa de credibilitate a sindicatelor, ca şi convingerea tot mai înrădăcinată a membrilor de rînd că liderii nu îi reprezintă au făcut ca multe proteste să scape de sub control, degenerînd în răzmeriţe locale, cu blocări de drumuri cu camioane, avioane etc.

La ora actuală, o mişcare sindicală puternică, cu lideri instruiţi şi eficienţi, care să fie urmaţi de mulţime, este absolut necesară: într-o asemenea organizaţie i s-ar putea explica omului de ce nu este viabil să producă la nesfîrşit, dacă nu-şi vinde produsul, şi de ce nu este normal ca cel care cîştigă cu adevărat să împartă banul cu cel care nu cîştigă. Firește, raţiunea unui sindicat este aceea de a-şi apăra oamenii în relaţia, de multe ori, încordată cu guvernul şi cu patronatul. Dar, a scoate oameni în stradă cu o listă de revendicări, din care liderul sindical ştie de la început că nu are şanse de a obţine nici măcar una, nu înseamnă decît iresponsabilă manipulare a oamenilor exasperaţi de sărăcie.

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL ● ANUL VIII ● 16 pagini ● 1.000 lei

Reamintim cititorilor noştri că această pagină le aparţine, ca şi responsabilitatea pentru scrisorile lor.

SCRISORI OPINII DREPT LA REPLICĂ

Bursa anuală Daniel E. Constantinescu pentru obţinerea unei rezidenţe medicale în SUA

Începînd cu anul 1997, **Romanian Aid Project**, organizaţie de ajutor şi binefacere cu sediul în Statele Unite ale Americii şi cu sprijin în Europa şi România, instituie **Bursa anuală Daniel E. Constantinescu**, care are ca scop ajutorarea unui absolvent al uneia din facultăţile de medicină din România să obţină o rezidenţă în Statele Unite ale Americii.

Condiţiile pentru înscriere la concursul pentru obţinerea bursei sînt:

- Titlul de **Doctor în Medicină** de la una din facultăţile de medicină din România sau dovada înscrierii active în **ultimul an de studii al Facultăţii de Medicină, cu termen de absolvire şi obţinere a Diplomei de Doctor în Medicină pînă la sfîrşitul anului 1997**
- Vîrsta de pînă la **35 de ani**
- Certificat de obţinere a **ECFMG/USMLE cu scor minim 80**
- Buna cunoaştere a **limbii engleze**

Înscrierea se va face la sediul **Comisiei de acordare a Bursei anuale Daniel E. Constantinescu din România (prof. dr. Irinel Popescu – Clinica de Chirurgie Fundeni, Şos. Fundeni 258, Bucureşti, sector 2, pentru Bursa DEC)** sau la adresa **Romanian Aid Project (PO Box 21569 Chattanooga, TN 37424–0569, Fax 4238995743, e-mail** hotu@worldnet.att,net) pînă la data de **30 octombrie 1997, cu următoarele documente:**

- Copie certificat de naştere
- Copie Diplomă de Medic sau certificat de student anul VI, cu absolvire înainte de sfîrşitul anului 1997
- Curriculum Vitae şi Personal Statement (obiective profesionale, aria de interes medical, tipul de rezidenţă)
- Copie după certificatul ECFMG/USMLE şi TOEFL
- Trei scrisori de recomandare, din partea a trei Doctori în Medicină din România sau străinătate **adresate direct Comisiei de selecţie.**

Concursul de selecţie va consta din:

- Examinarea documentelor de către Comisia de selecţie a Bursei anuale Daniel E. Constantinescu
- Interviu al Comisiei de selecţie cu candidatul

Rezultatul selecţiei va fi anunţat pînă la sfîrşitul lunii noiembrie 1997 tuturor celor care au adresat cereri.

Candidatul selectat va primi ajutor să completeze documentaţia de înscriere la mai multe spitale care au tipul de rezidenţă dorit, apoi va fi ajutat să parcurgă etapa interviurilor în SUA, terminînd cu înscrierea în National Residency Matching Program.

Martin S. Martin, MD
Preşedinte al Romanian Aid Project
Daniel E. Constantinescu, MD, Ph.D, FACC
Vicepreşedinte al Romanian Aid Project

Sîmbătă 26 aprilie a.c., emisiunea „Serata muzicală" a d-lui Iosif Sava a fost dedicată publicaţiei *Magazin istoric*. În prezenţa a şase invitaţi, toţi istorici de valoare, au fost dezbătute subiecte istorice interesante. Printre acestea, d-l Cristian Popişteanu, conducătorul acestei publicaţii acum şi înainte de 1989, a ţinut să facă cunoscute şi cîteva din presiunile exercitate asupra revistei de către regimul comunist. Voiau să fie explicaţii ale modului detestabil în care se prezenta sus-amintita publicaţie atunci, alterînd esenţial adevărul istoric. În conformitate cu deontologia unei democraţii autentice şi mai ales a unei **mentalităţi democrate**, m-am aşteptat ca d-l Cristian Popişteanu să prezinte scuze, atît în numele revistei, cît şi al său personal (pentru nenumăratele articole semnate de dînsul şi care-l dezonorează). Astfel de scuze au fost prezentate de către şefi de state şi importanţi oameni politici. Nu au fost prezentate aici şi nici d-l Iosif Sava nu a înţeles necesar să pretindă aşa ceva.

Cred că societatea românească, incipient democrată, nu de explicaţii are nevoie, ci de scuze sau, mai pe românește spus, de **a ruga să fie iertat**. Cîţi dintre cei ce au contribuit la degradarea noţiunii de demnitate au făcut-o? (Într-un interviu luat de Mircea Iorgulescu la Europa Liberă lui Radu Beligan, acesta nu numai că nu a considerat necesar a-şi cere scuze pentru spectacolele degradante pe care ni le-a oferit, dar ne-a arătat, în acel interviu, ce a făcut el în... culise. Rezulta că trebuie să-i fim recunoscători, acordîndu-i toată consideraţia.)

Nu pot încheia fără a mă referi la articolul republicat al regretatului Petru Creţia despre **ruşine** şi **neruşinare**.

Cu deosebită stimă,

Constantin Cărăşanu
Timişoara, 24 aprilie 1997

Faptul că există o reală preocupare privind reforma învăţămîntului, în sensul optimizării şi eficientizării, este demonstrat şi de selecta participare la masa rotundă (despre manualele alternative de la GDS – n. r.).

Din sinteza prezentată în „22" reiese atît „sonoritatea" numelor coparticipanţilor, cît şi, mai ales, problematica abordată. Chiar dacă subiectul central l-a constituit problema, complexă, a manualelor alternative, nu trebuia omisă, sub nici un motiv, dominaţia esenţială a opţiunii pentru un manual sau altul: potenţialul clasei şi gradul de neomogenitate al echipei de profesori. Acest dipol reprezintă, în fond, factorul principal al procesului de instruire şi educare. Faptul că a fost finalizat, aici la Arad, un studiu privind structura populaţiei şcolare în raport cu gradul de însuşire a cunoştinţelor predate de la catedră ne permite o abordare mai precisă, mai exactă, a direcţiilor pe care reforma învăţămîntului este obligată să le ia. Cercetarea s-a extins pe o perioadă de 8 ani şi, în baza băncii de date constituite, se poate nu numai descrie situaţia de la un moment dat, ci şi prefigura tendinţele viitoare. Au fost analizate rezultatele la învăţătură ale tuturor elevilor din toate şcolile judeţului Arad la 7 obiecte de învăţămînt. Dacă la aceasta mai adăugăm că prelucrarea s-a făcut pentru 24 de trimestre, faptul că numărul unităţilor statistice manipulate este de ordinul milioanelor nu mai surprinde. Pentru a ne edifica asupra ariei de cuprindere vom aminti că acelaşi lucru s-a făcut şi pentru judeţele Caraş-Severin, Hunedoara şi Alba. O atare analiză nu a fost făcută niciodată nicăieri. (...)

În urmă cu cîteva luni, rezultatele unui concurs ţinut în Bucureşti au fost viciate. Simpla comparaţie a acestor rezultate cu distribuţia gaussiană, normală, indica existenţa unei fraude. Prea era de tot mare procentul celor foarte buni în comparaţie cu acela al celor slabi.

În învăţămînt situaţia se prezintă la fel; doar că este văzută „în oglindă". Procentul celor cu situaţia slabă şi foarte slabă la învăţătură este de peste 6 ori mai mare decît procentul celor foarte buni. Există şi aici o fraudă, de ordin moral însă, determinată de o suită de factori nefericiţi ce s-au abătut asupra învăţămîntului nostru în ultima jumătate a secolului.

În mod logic, rezultă că, dacă avem trei mari categorii de elevi (foarte buni, buni şi mediocri, slabi şi foarte slabi), ar trebui să existe şi trei programe de învăţămînt. (...) A avea o singură programă şi pentru cel foarte bun ca şi pentru cel situat la polul opus mi se pare o absurditate. La sfîrşitul trimestrului I, pentru a da un singur exemplu, mai mult de o treime din elevii clasei a VI-a au medii de 5 şi sub 5 la fizică. Ştiut fiind că în acest trimestru se ia contact pentru prima oară cu acest obiect de studiu, poate fi apreciată situaţia ca normală? Se poate obiecta studiului că este suficient ca profesorii să acorde note mai mari pentru ca această categorie nefericită de elevi să dispară (din statistică, evident). Lucrurile nu stau chiar aşa, pentru că în aprecierea situaţiei la învăţătură se utilizează „energia informaţională", definită de către acad. Octav Onicescu, şi care elimină subiectivismul notării. Atunci cînd se încearcă o analiză a situaţiei din învăţămînt ne izbim de o manevră care în logică se cheamă: „*Ignoratio elenchi*". În loc să ne aplecăm asupra situaţiei elevilor cu posibilităţi mai reduse, să punem sub lupă activitatea profesorilor care predau la clase aflate în această categorie, vorbim de rezultatele (uneori chiar strălucite) pe care elevii noştri le obţin la concursurile naţionale sau internaţionale. Rezultatele de la olimpiade sînt un criteriu normal de apreciere a muncii unui cadru didactic. Dar nu poate fi şi unicul. Chiar şi numai pentru aceea că mai sînt şi profesori foarte buni, care predau însă la clase mai modeste ca potenţial (şi ca interese, uneori), cu un nivel de asimilare mai scăzut. Activitatea unui cadru didactic nu poate fi bine cunoscută şi apreciată, nici prin sistemul asistenţelor la ore, şi nici prin acela al inspecţiilor, pentru că raportul dintre orele astfel controlate şi acela al normei anuale este infim şi nu dă dreptul nici măcar la a se numi sondaj. Dacă prin banca de date realizată de noi se urmăreşte evoluţia „gradientului" (o mărime nou introdusă în studiul nostru) realizat de un cadru didactic la toate clasele sale şi într-o perioadă de timp mai îndelungată (lucru perfect posibil), avem măsura şi calitatea efortului său, chiar dacă clasele la care predă sînt formate din elevi mai puţin dotaţi. În consecinţă, reforma învăţămîntului trebuie să înceapă cu reforma şi diversificarea programelor de învăţămînt, astfel încît nici un elev să nu treacă prin şcoală precum „geamantanul prin gară", trezindu-ne la sfîrşitul perioadei de şcolarizare cu un procent ridicat de „analfabeţi funcţionali".

Evident că şi problema manualelor alternative are propria sa importanţă, după cum a rezultat şi din discuţiile de la masa rotundă a GDS, dar ea, problema, este ulterioară şi subordonată reformei programelor. Astfel putem cădea în greşeala, plastic exprimată, de „punere a căruţei în faţa cailor". Dacă sistemul de monitorizare a rezultatelor la învăţătură va fi extins în toate judeţele ţării, aşa cum s-a propus (lucrul este perfect posibil de realizat, cu cheltuieli nesemnificative), se vor realiza, cel puţin, trei acţiuni majore:

a) Posibilitatea întocmirii, după reguli strict ştiinţifice, a unor programe şcolare conforme cu posibilităţile intelectuale şi de interes ale celor cărora le sînt adresate.

b) La întocmirea unui listing ce se remite fiecărei şcoli, la 2–3 zile de la încheierea trimestrului, va apărea şi posibilitatea comparării rezultatelor proprii ale fiecărei clase, nu numai cu cele ale tuturor elevilor de aceeaşi clasă din judeţ, ci şi cu acelea ale tuturor elevilor ţării.

c) Posibilitatea prezentării trimestriale conducerii ministerului a unui listing ce va cuprinde situaţia, pe clase şi obiecte de studiu, a tuturor elevilor ţării din învăţămîntul preuniversitar.

Tehnica actuală de calcul permite, cu eforturi organizatorice mici, cu cheltuieli, de asemenea, minore (mai ales în comparaţie cu beneficiile aduse), întocmirea unor astfel de listinguri în timp util.

Ar fi, credem, pentru prima dată cînd Pedagogia, în special partea de Didactică, ar beneficia de serviciile informatizării, a unor interpretări statistice şi de o parte a teoriei erorilor de măsurare.

prof. Ulpiu Foltuţiu, Arad

Am recepţionat (TVRi) repetatele şi călduroasele apeluri adresate de către d-l preşedinte Emil Constantinescu exilului românesc în problema susţinerii candidaturii României în structurile NATO.

Deşi destinul a decis ca să nu locuim într-o parte a lumii legată de asemenea structuri, într-o ţară, prin definiţie, neutră, aceasta nu ne-a împiedicat să ne adresăm şi noi la două dintre cele mai importante personalităţi americane spre a susţine cauza României.

Alăturat, o copie de intervenţiile făcute. Nu spre a ne „grozăvi" v-o trimitem şi dv. O facem în primul rînd spre a-i asigura pe cititorii dv., compatrioţii noştri din ţară, că am înţeles să ne ajutăm ţara oriunde ne-am afla şi, în cel de-al 12-lea ceas, poate că vom reuşi astfel să mai dăm şi altora buna idee de a face ceva în aceste momente hotărîtoare pentru ţară.

Profităm de această ocazie pentru ca, pe un plan mai general, să vă mărturisim că am dori să ne ajutaţi în a găsi coordonatele instanţei de la Bucureşti cu care am putea discuta despre oportunităţi pentru ca noi, românii din exil, să putem interveni sau ajuta contacte şi pe alte planuri cu Occidentul în care domiciliem. Ştim doar că o asemenea instanţă există. Premierul Ciorbea afirma, în repetate rînduri, că asemenea acţiuni ar fi de dorit, dar nu ştim deocamdată care ne-ar fi interlocutorul competent din România. Vă rugăm să ne ajutaţi şi să ne răspundeţi.

Cu toată prietenia,

Benedict Sergent
Rennaz, Elveţia, 5 aprilie 1997

Redactor-şef: **GABRIELA ADAMEŞTEANU**
Redactor-şef adjunct: **RODICA PALADE**

Editori: **ANDREI CORNEA** (publicist comentator), **OANA ARMEANU** (coordonator secţie socială), **MARIAN CHIRIAC**, **IULIAN ANGHEL**
Financiar: **ALINA CORBU** (contabil-şef)
Marketing-distribuţie: **MIRCEA IONESCU** (şef secţie)
Tehnoredactor: **LUCIAN PIUCĂ**
Publicitate: **MIHAELA CUCU**
Secretar de redacţie: **ADRIANA BOBEICĂ**

Difuzare, abonamente: **CONSTANTIN SATALLA**, **ALEXANDRU PETREA**; Procesare text, corectură: **RADU DOBÂNDĂ**, **LIDIA CRISTESCU**, **RODICA TOADER**, **MARA ŞTEFAN**; Casierie: **IULIANA FLOREA**
Fotoreporter: **CONSTANTIN VĂDUVA**

Rubrici:
Economie: **ILIE ŞERBĂNESCU**
Politic: **ŞERBAN ORESCU**, **ZOE PETRE**, **EMIL HUREZEANU**, **N.C. MUNTEANU**, **CRISTIAN PREDA**
Eseu: **H.-R. PATAPIEVICI**
Cronică literară: **DAN C. MIHĂILESCU**
Cultură: **MAGDA CÂRNECI**
Cronică de teatru: **IRINA COROIU**
Cronică TV, film: **FLORIN GABREA**

Consiliul consultativ 22:
MONICA LOVINESCU, VIRGIL IERUNCA, MIHAI ŞORA, ŞERBAN PAPACOSTEA, VIRGIL NEMOIANU, SORIN ALEXANDRESCU, MIRCEA MARTIN, MIHNEA BERINDEI, VLADIMIR TISMĂNEANU, GABRIEL ANDREESCU, SORIN ANTOHI, H.-R. PATAPIEVICI

Tipărit la FED. Tehnoredactare computerizată: „22".
Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Calea Victoriei 120.
Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08, 614.17.76
e-mail: r22@r22.sfos.ro, http://www.sfos.ro/culture/22/

Manuscrisele nepublicate nu se restituie

Responsabil de număr: **IULIAN ANGHEL**

ISSN-1220-5761

ZOE PETRE

Basic instincts

Într-un volum coordonat de colegul şi prietenul meu, prof. Lucian Boia, despre *Mitologiile comuniste*, am publicat acum cam doi ani un text referitor la una dintre cele mai revoltătoare legende ale ideologiei – apuse, vreau să sper, şi care legitima prin apologie societatea socialistă mai mult sau mai puţin multilaterală şi dezvoltată: ideea că instaurarea socialismului ar fi însemnat şi cucerirea unei condiţii superioare pentru femei. Am încercat să demonstrez atunci, şi nu găsesc nici acum vreun contraargument ideilor mele, că, departe de a reprezenta o autentică emancipare, ansamblul de norme şi de practici care defineau condiţia feminină în socialism au instrumentalizat masiv această condiţie, aservind-o unor ţeluri profund traumatizante: distrugerea „familiei burgheze" – adică, pur şi simplu, a familiei; crearea unei mase salariale subcalificate şi susceptibile de a fi manevrate; represiunea economică; ideologia sinistră a unei politici demografice represive ş.a.m.d. În această prea tristă istorie, femeile au fost, cum scria Zinoviev odată, adevăratele victime ale sistemului; obligate, într-adevăr, să muncească pe gratis acasă şi pe te miri ce la slujbă, responsabile şi cu hrănirea familiei, şi cu „planningul" ceauşist, şi cu măturatul, şi cu rufele (vă mai amintiţi, doamnele mele, nisipul infect care purta numele de Dero, sau vi se pare că n-aţi spălat niciodată decît cu Noul Tide sau cu Ariel?). Aşa şi-au trăit ele chinuit viaţa, au îmbătrînit înainte de vreme, s-au acrit, iar cînd au mai fost şi promovate, catastrofa perversă a existenţelor lor a fost deplină, fiindcă uneori au şi crezut că sînt respectate, uitînd că acelaşi regim care le „promova" instaurase controlul ginecologic lunar ca să le oblige să nască nişte copii care riscau să moară de frig în maternitate.

Dezolantele realităţi descoperite după revoluţie, dar care se aflau de mult în ignorata noastră proximitate, mi se par a fi o dovadă stridentă a faptului că acest sistem nenorocit a provocat traume nu doar la nivelul epidermic al discursului cotidian, ci undeva în adînc, la orizontul inanalizabil al „instinctelor primare". Ce altceva, într-adevăr, decît un *thumos* strîmb şi pervertit poate împinge o femeie să-şi abandoneze în voia soartei pruncul – sau, mai rău, să-l ucidă după ce i-a dat naştere în chinuri? Nu ştiu dacă se poate ca o represiune demografică de 23 de ani să erodeze fibra maternă în proporţie de masă, dar constat că numărul copiilor abandonaţi, chiar dacă nu mai e atît de mare ca înainte de revoluţie, este încă la un nivel îngrijorător pentru întreaga societate, şi că fiecare dintre aceşti copii este lăsat undeva în plata Domnului printr-un act de decizie individual, al unei mame care îşi neagă astfel instinctul matern.

Că nu e vorba de o culpabilitate univocă e destul de limpede; că sentimentul difuz al iresponsabilităţii individuale, prezent – ceva mai benign – şi în gheţuşul de pe trotuare, şi în gunoiul aruncat la baza blocului pe geam, capătă aici forma cea mai dureroasă şi mai răscolitoare. Dar faptul că o fiinţă minusculă şi instinctiv tandră este părăsită în voia sorţii de chiar cea care i-a dat naştere ţine totuşi şi de o zonă de traumă cumplit de adîncă. În lumea antică, abandonarea copiilor nedoriţi era cea mai frecventă formă de planificare familială. Doar că acolo, cel puţin pe cît ştim, uzanţa generalizată a acestei oribile practici era confortată şi de mentalitatea comună, care făcea ca inacceptabilul să fie acceptat, şi de autorul deciziei, care era invariabil bărbat – soţ sau iubit, tată sau stăpîn –, lăsîndu-ne să bănuim sau să sperăm măcar că mamele acestor pruncuciderea mediată. Creştinismul a adus cu sine însă în această lume o nouă imagine a Pruncului, o nouă civilizaţie a afectelor, şi, de atunci, fiinţa vie şi-a cîştigat o altă valoare, pe care, iată, o simţim în jurul nostru primejduită.

Primejduită de lanţul implacabil al unei birocraţii fără suflet, viaţa celuilalt nu mai pare a face obiectul unui instinctiv respect. Sigur că, îndărătul lipsei de orice umbră de omenie a unui aşa-zis „cadru medical", care aruncă în frig şi în ploaie un biet om suferind, stă experienţa a două generaţii în care fiinţa umană a fost strivită şi dispreţuită, în care drepturile elementare ale omului au fost ignorate în cel mai propriu dintre sensuri, adică nu au fost nici măcar cunoscute, nemite recunoscute şi respectate. Am auzit profesori de vază ai excelentei noastre şcoli de medicină care spuneau că nu există în programul de formare a tinerilor medici nici un curs de etică medicală. Dar şi în educaţia familială, în presiunea pe care opinia publică o exercită oriunde în lume asupra individului, respectul faţă de viaţa celuilalt pare să fie cel puţin la fel de absent. Presa e plină de denunţuri referitoare la moralitatea unora şi altora, dar mă încearcă temerea că acestea mărturisesc mai degrabă o anume voluptate a denunţului decît o exigenţă morală autentică. Mă grăbesc să adaug că nu văd aici o particularitate a presei, ci una împărtăşită de societate. Prea adesea recităm precepte pe care alţii le interiorizează, şi asta, după aproape 50 de ani de discurs dublu, de fraze rostite în răspăr cu propria noastră conştiinţă, de pomelnice în care încercam să nu cumva să interiorizăm o iotă din ce rosteam din vîrful buzelor, nici nu ar prea avea de ce să ne surprindă. Hannah Ahrend scria că o societate care e sistematic minţită nu ajunge să creadă ce i se spune, ci să nu mai creadă nimic: nici în practica morală autentică, nici în gestul dezinteresat, nici în idealuri, nici în vocea secretă a instinctelor fundamentale măcar.

Există, probabil, în mai fiecare dintre noi cîte o fisură, ca în clopotul poetului, care ne împiedică să sunăm armonios. Există, probabil, semeni de-ai noştri pe care experienţele trăite într-un univers lipsit de libertate i-au rănit în fiinţa lor profundă, i-au deformat în adînc. Fără ca asta să aibă o legătură evidentă cu „sfera politicii", este, în termenii unei întregi societăţi, o consecinţă poate îndepărtată, dar tocmai de aceea durabilă, a încremenirii interioare cu care mulţi s-au văzut împinşi să răspundă presiunii pe care lumea anchilozată şi rea în care am trăit pînă de curînd a exercitat-o constant asupra tuturor. Tocmai de aceea, nu cred că există altă terapie pentru atonia sentimentelor, uneori chiar a instinctelor, în afara unui îndelung exerciţiu al libertăţii, al decenţei, al compasiunii.

Ceea ce nu înseamnă că nu aş fi de părere că sora aceea (parcă se numeau pe vremuri „de caritate"), tînăra aceea frumuşică şi senină care a decis, fără ezitare, fără remuşcări, fără ruşine, să arunce un om bolnav şi dezbrăcat în stradă, nu merită nu doar oprobriul nostru, ci şi pedeapsa exemplară care se cuvine cuiva care ucide cu sînge rece un semen de-al său.

ANDREI CORNEA

Stiluri de guvernare

Stilistica vechii guvernări, sau a ceea ce s-a numit „regimul Iliescu", a fost dominată de o nesimţitoare inflexibilitate, de o încăpăţînare exasperantă, de oroarea de a modifica ceva, de a prelua din mers criticile şi de a readapta poziţia existentă. Schimbările mai radicale de curs interveneau doar în urma unor presiuni enorme – *„cu sula-n coaste"*, după o celebră expresie prezidenţială. A trebuit să înregistrăm consecinţele dezastruoase ale mineriadei din iunie 1990, pentru ca aripii mai reformiste din FSN să i se îngăduie să guverneze, şi a trebuit să vină mineriada din 1991 pentru ca să avem primul guvern de coaliţie. După 1992 şi pînă în 1995, nimic nu l-a putut convinge pe Ion Iliescu să renunţe la alianţa cu extrema naţional-comunistă, iar din 1995 abia presiunile americane şi perspectiva alegerilor l-au determinat în sfîrşit să adopte o politică mai în acord cu interesele ţării.

Altminteri, vocile critice erau cu regularitate desemnate drept inamice ale interesului public şi naţional. Ziarele strigau, arătau cu degetul, denunţau, dar, indiferent la toate acestea, guvernul Văcăroiu administra înainte, lăsîndu-i, după o altă celebră vorbă, pe cei ce protestau *„să fiarbă în suc propriu"*.

Or, dacă guvernul trecut părea insensibil, acesta de acum s-ar zice că are o senzitivitate de mimoză. Cîteva camioane puse de-a latul şoselei, şi se schimbă politica energetică în privinţa unei fabrici; blochezi şoseaua cu un avion, şi ai amînat *sine die* restructurarea industriei aviatice. Un pic de scandal de presă plus ceva agitaţie sindicală, şi „taxa Băsescu" cade la jumătate. Pe timpul guvernării Văcăroiu mecanicii de locomotivă putuseră bloca timp de două săptămîni o mare parte a traficului feroviar al ţării aproape fără rezultat pentru ei. Ce vremuri!

Pînă anul trecut guvernul îşi trecea netulburat prin Parlament proiectele de legi, fără să se sinchisească prea mult de vociferările opoziţiei sau ale presei. Astăzi opoziţia îngrămădeşte incontinent moţiuni simple care, uneori, rămîn de îndată fără obiect, deoarece guvernul, fie a retras în prealabil proiectul de lege sau ordonanţa, fie le-a modificat între timp; şi totuşi, paradoxal, moţiunea – ce nu se mai referă decît la cadavrul proiectului – se mai discută.

Diferenţa dintre cele două stiluri de guvernare se regăseşte şi în poziţia ocupată de presă. Înainte, jurnalistul român era, ca şi acum, liber să scrie tot ce poftea, dar el ştia bine că, de regulă, autorităţile rămîneau nepăsătoare, iar criticile şi dezvăluirile sale se izbeau de o surzenie impenetrabilă. Astăzi *„semnalele din presă"* (unele corecte, altele exagerări, altele veritabile sminteli), dacă sînt vehiculate de televiziuni sau de mari tiraje, răsună în urechile guvernului ca bubuiturile de tun: pe dată ele declanşează retractări, reveniri, explicaţii, oscilaţii etc. Această guvernare hiperacuzică riscă însă să se piardă printre atîtea zgomote şi să confunde bruiajul şi muzica. Cei dinainte nu auzeau din pricina surzeniei; aceştia – fiindcă pretind să audă totul fără o atentă discernere.

Nu întîmplător, de la alegeri, cîţiva „baroni" ai presei au căpătat un statut de „guru" la care nu puteau nădăjdui înainte: nu propriile lor performanţe explică această ascensiune (căci ei nu s-au schimbat în cîteva luni), cît impresia generală că presa (cea scrisă sau televiziunile) a devenit brusc mult mai importantă, avînd acum capacitatea – refuzată ei mai înainte – să declanşeze scandaluri în interiorul guvernării. E bine, în general, că s-a întîmpat aşa; dar nu orice scandal de presă valorează mai mult decît coala de hîrtie de care s-a servit jurnalistul pentru a-şi scrie povestea, care, totuşi, pare să cutremure temeliile guvernării.

S-ar putea da multe explicaţii pentru excesiva moliciune şi nesiguranţă a actualei guvernări: lipsa de experienţă, disfuncţiile coaliţiei, nepriceperea etc. Dar, orice ar fi, guvernarea Constantinescu-Ciorbea ar avea şi destule motive să fie mai încrezătoare şi mai sigură pe sine: s-au obţinut bani frumoşi de la FMI şi BM, inflaţia a fost limitată, leul este stabil, activitatea la Bursă este în plină expansiune, privatizarea începe, treptat, să se accelereze, volumul investiţiilor străine a crescut considerabil, campania anticorupţie nu-i o joacă, iar, dacă admiterea în NATO rămîne nesigură, măcar ea a devenit o posibilitate demnă de a fi luată în consideraţie, ceea ce nu era cazul acum cîteva luni.

Desigur, marea problemă a reformei – restructurarea industrială – rămîne încă deschisă. Dar tocmai pentru ca ea să nu se închidă înainte de termen, avem nevoie de un guvern care să nu întoarcă degrabă timona, chiar şi înainte de a da piept cu adevărata furtună. Căci nu numai cu o cîrmuire rigidă, incapabilă de adaptare, ce stă obstinată pe poziţii pînă la limită, dar şi cu una aprig scuturată de orice val şi întoarsă din drum de orice vînt, naufragiul rămîne probabil şi pîndeşte mereu ameninţător la orizont.

Scrisoare deschisă domnului DUMITRU TINU,
directorul ziarului *ADEVĂRUL*

Intenţia mea de a vă scrie această scrisoare datează exact de săptămîna trecută, de cînd în numărul de marţi, 13 mai 1997, în editorialul ziarului pe care îl conduceţi, colegul nostru, Andrei Cornea, analist la revista *„22"*, într-adevăr, şi intelectual de aleasă cultură (nu un A. Cornea, cum îl denumeşte autorul editorialului, Cristian Tudor Popescu), a fost insultat într-un mod ireproductibil pentru că într-o emisiune de televiziune afirmase că *„ziarul* Adevărul *are manifestări antidemocratice"*. Ca director al unei publicaţii ce se doreşte să devină *„ziarul numărul unu al ţării"*, ar trebui să vă îngrijoreze faptul că am primit mai multe sfaturi de la colegi de breaslă literară şi jurnalistică, de cea mai bună calitate, să nu cumva să intru în această polemică pentru că risc să devin la rîndul meu ţinta aceluiaşi tip de insulte.

Cum vi se pare, domnule Dumitru Tinu, acest *„terorism al mitocăniei"* pe care îl practică ziarul *Adevărul* în anumite momente, sub pana redactorului-şef, căruia, precum vă amintiţi, chiar în paginile revistei *„22"*, i-am luat nu demult apărarea, cu toate că deja alţi doi colaboratori apropiaţi ai revistei *„22"* (H.-R. Patapievici şi Gabriel Andreescu) fuseseră taxaţi în acelaşi mod incalificabil? Nu intenţionez să fac acum o listă a „victimelor" ilustre ale insultelor lui Cristian Tudor Popescu, din care nu ar avea cum lipsi actualul preşedinte al ţării, pe vremea cînd era doar un candidat căruia el nu i-a acordat şanse. Dar dacă aş fi în locul dumneavoastră, eu aş face-o, pentru că *„verba volant, scripta manent"*, cum ne-ar putea aminti clasicistul Andrei Cornea.

Scriu această scrisoare nu doar dintr-un sentiment de solidaritate cu colegii mei, aflaţi în polemică mai veche cu jurnaliştii *Adevărului* şi siliţi să suporte „represalii" ce nu ţin de stilul nici unei polemici, ci şi din datorie faţă de climatul unei prese libere şi corecte. În emisiunea dumneavoastră de la radio Europa Liberă, în emisiunile de la PRO TV moderate de Iolanda Stăniloiu, se poate presupune că aţi fost ales ca o voce reprezentativă. Să ştiţi însă că în acele momente, inevitabil, vă reprezentaţi nu doar opiniile, ci şi pagina de insulte periodice la adresa diverselor personalităţi politice şi culturale, pe care o giraţi prin funcţia de director al ziarului *Adevărul*.

GABRIELA ADAMEŞTEANU

ILIE ŞERBĂNESCU

Punte de legătură acum, şi nu anul viitor!

James Wolfensohn a făcut săptămîna trecută o vizită la Bucureşti. Este, după 20 de ani, primul preşedinte al Băncii Mondiale care vine în România, dînd astfel un cec de încredere în noua guvernare de la Bucureşti şi în programele sale de reformă spre o economie de piaţă. Un cec care întăreşte de fapt credibilitatea pe care, deocamdată prin proiectele avansate, această guvernare şi-a cîştigat-o în faţa organismelor financiare internaţionale.

D-l Wolfensohn nu a venit numai cu un certificat de curtoazie, ci şi cu angajamente suplimentare, faţă de cele iniţial prevăzute, pentru linii de credit către România. Linii de credit pentru proiecte specifice, de dezvoltare, aşa cum este genul de împrumuturi acordate de Banca Mondială. Încă şi mai important decît banii în sine – deşi este vorba de circa 700 de milioane de dolari, din care peste jumătate folosibili chiar în acest an – este însă semnalul de bun augur dat astfel pentru menţinerea României pe piaţa internaţională a capitalului privat şi pentru implicarea investitorilor străini pe piaţa românească.

Nu ştim dacă prezenţa la Bucureşti a preşedintelui Băncii Mondiale a fost folosită de partea română pentru rediscutarea unor anumiţi termeni ai programului convenit de guvernul Ciorbea cu instituţia financiară de la Washington. Nu era vorba de a renegocia nici spiritul, şi nici măcar principalele coordonate ale programului, ci de a formula de fapt un set de măsuri care să-i asigure succesul, îndepărtînd riscurile – care realmente există – ale unui eşec.

Stabilizarea pe termen scurt

Programul Ciorbea, convenit cu organismele financiare internaţionale, are două principale componente: stabilizarea economiei prin constrîngeri monetare şi bugetare şi restructurarea prin privatizare a întreprinderilor.

Stabilizarea cît mai curînd posibil a economiei era necesară întrucît cele mai importante echilibre fuseseră grav distruse: un deficit bugetar ce nu mai putea fi susţinut decît prin emisiuni monetare inflaţioniste, un deficit de plăţi externe pentru care nu mai exista finanţare, un curs supraevaluat administrativ al monedei naţionale care ameninţa permanent leul cu prăbuşirea, un excedent artificial al cererii faţă de ofertă pe piaţă şi un consum fără acoperire în resurse reale, care riscau să ducă la colaps. Masive creşteri de preţuri, devalorizări severe ale leului, sporiri dramatice ale dobînzilor, restrîngeri drastice ale cheltuielilor bugetare erau corecţii indispensabile pentru economia naţională, singurele pe baza cărora această echilibrare poate fi, de altminteri, obţinută pe termen scurt. Iar preţul lor inevitabil este comprimarea puternică a consumului, la nivelul în medie al unui salariu din cele 12 din acest an. Scumpite sensibil şi afectate de restrîngerea pieţei, importurile urmează să se reducă cu circa 1 miliard de dolari, pentru a putea fi susţinute cît de cît de încasările din exporturi.

Prezumtiva relansare: doar pe termen lung

A doua componentă a programului Ciorbea este demararea în sfîrşit a schimbării la baza economiei, adică a reformei întreprinderii, în vederea aşezării activităţii acesteia pe criteriile performanţei şi profitabilităţii, reformă mereu şi mereu amînată timp de 7 ani, unica de la care se poate aştepta o ameliorare a situaţiei economice şi în absenţa căreia, de altfel, echilibrele obţinute prin constrîngeri monetare şi bugetare nu au substanţă şi durabilitate. Mijlocul principal prevăzut pentru realizarea reformei întreprinderii este privatizarea, sperîndu-se că tocmai prin gestiunea pe baze private se va asigura restructurarea spre performanţă şi profitabilitate a întreprinderilor.

Între cele două componente există evident o legătură. Numai că, în timp ce efectele politicii de stabilizare economică prin constrîngeri bugetare şi monetare pot apărea relativ repede, pe termen scurt, cele ale politicii de restructurare prin privatizare nu pot ajunge să se manifeste, în mod obiectiv, decît pe termen lung. Astfel, există un triplu risc. Pe de o parte, riscul ca stabilizarea economică obţinută să se piardă încă înainte de a ajunge să fie susţinută de schimbările de la baza economiei. Pe de altă parte, riscul ca darea înapoi a activităţii economice – altfel necesară ca preţ al însănătoşirii – din perioada stabilizării să se prelungească vreme îndelungată prin combinarea cu consecinţele pe linia creşterii şomajului, antrenate implicit de restructurarea spre eficientizare a întreprinderilor. În sfîrşit, riscul ca, tocmai printr-o asemenea combinare de consecinţe, disponibilitatea socială pentru reformă să se vlăguiască sau, şi mai rău, în caz de eşec al strategiei de stabilizare-restructurare, să se evidenţieze că sacrificii cerute populaţiei ca rău necesar au fost, de fapt, zadarnice. În mod clar, pentru a se elimina acest triplu risc, o punte de legătură trebuie să existe între stabilizarea economică prin constrîngeri bugetare şi monetare şi restructurarea prin privatizare. Şi această punte de legătură nu poate fi decît promovarea sectorului întreprinderilor private mici şi mijlocii.

Din păcate, în programul Ciorbea, convenit cu instituţiile financiare internaţionale, această punte de legătură a fost uitată. Nu se stabileşte absolut nimic în susţinerea sectorului privat, pe care de fapt acest program se angajează că vrea să îl promoveze.

Şocurile asupra întreprinzătorului privat

Dimpotrivă, întreprinzătorul privat – şi ce să mai vorbim de cel mic – este supus acum unui şoc multiplu, chiar dacă rezultînd din aducerea condiţiilor pieţei la realitate: energie la preţuri adevărate, dar mai mari; importuri la cursuri reale, dar mai costisitoare; impozitare sporită, scumpirea exorbitantă a creditului, prăbuşirea cererii din cauza necesarei reduceri a consumului. Şi toate acestea fără a beneficia, măcar ca o modestă compensaţie, de un firav sprijin pentru investiţii şi pentru exporturi. Sectorul întreprinderilor private mici şi mijlocii ar putea, prin flexibilitatea şi dinamismul care îi sînt caracteristice, să fie cel care să dea o susţinere stabilizării economice pînă cînd privatizarea va ajunge să-şi facă efectul în fostele structuri de stat, cel care să asigure continuarea sănătoasă a activităţii economice în perioada dintre reculul inerent stabilizării şi avîntul prezumtiv al restructurării prin privatizare şi cel care să absoarbă forţa de muncă disponibilizată prin reforma întreprinderii de stat. Sectorul întreprinderilor private mici şi mijlocii ar fi factorul de dinamism economic şi echilibru social pentru o asemenea perioadă grea. Desigur, toate acestea, dacă activitatea sa ar fi sprijinită. Poziţia faţă de sectorul întreprinderilor private mici şi mijlocii pare a fi deocamdată, din păcate, inversă, cel puţin judecînd după conţinutul acordurilor convenite cu instituţiile financiare internaţionale. Şi, nu întîmplător, creşterea inevitabilă a şomajului în această perioadă de stabilizare-restructurare ar putea avea ca sursă, încă şi mai importantă decît disponibilizările din sectorul de stat, ieşirea de pe piaţă, aproape fără noi intrări, a zeci de mii de întreprinderi private mici şi mijlocii.

Altfel formulat, s-ar putea ca, la sfîrşitul anului, să ne trezim cu un şomaj care provine mai degrabă din sectorul privat decît din sectorul de stat. Şi nu s-ar mai înţelege ce se doreşte de fapt în economie.

Întreprinderile private mici şi mijlocii sînt slabe şi fără cheag, iar multe din ele nu vor supravieţui actualului şoc inerent stabilizării economice, în timp ce sectorul de stat, dincolo de faptul că are puse deoparte rezerve ascunse ochilor autorităţii publice, dispune de marea supapă, la care nu va pregeta să apeleze, a neplăţii obligaţiilor chiar către bugetul de stat şi fondul de pensii. Mai ales că, în urma nefericitei volatilizări din bugetul votat a prevederii din proiectul de buget care silea băncile să nu eliberze din cont fonduri pentru drepturile băneşti salariale acelor întreprinderi care nu-şi achitaseră obligaţiile către stat şi asigurările sociale, întreprinderile de stat şi-au dat seama că guvernul nu poate fi chiar foarte rău cu ele şi se vor folosi de acest lucru pentru a continua, încă şi mai abitir decît pînă acum, să nu-şi plătească dările fiscale. Lux pe care întreprinzătorii privaţi nu pot să şi-l permită.

Nevoia unei acţiuni urgente

S-ar părea că mai-marii Băncii Mondiale au înţeles necesitatea acestei punţi de legătură, dar nu şi riscurile pe termen scurt ale inexistenţei acesteia. O linie de credit specială, în valoare de 100 de milioane dolari, va fi pusă la dispoziţie pentru a sprijini întreprinderile mici şi mijlocii. Nu acum însă, ci anul viitor. Or, un asemenea sprijin era vital acum. Pe plan general, ar fi prima formulă cu fonduri mai semnificative prin care întreprinzătorii mici şi mijlocii din România ar avea acces la ceea ce deocamdată nu există în România, iar băncile româneşti nu sînt în măsură să ofere: împrumuturi pe termen lung şi cu dobînzi cît de cît rezonabile. În particular, ceea ce era necesar şi binevenit, în general, era gîtuitor prin stringenţă acum. În plus, fără a ignora cîtuşi de puţin importanţa deosebită a unui asemenea sprijin, trebuie subliniat că acesta nu poate înlocui o susţinere internă, de ordin mai general, foarte palpabilă şi declanşabilă cît mai urgent pentru întreprinderile mici şi mijlocii. Dacă din cercurile majorităţii va ieşi o lege pentru un asemenea sprijin, aşa cum pare să se contureze, faptul este salutar. La formulele de credit nu pot, în mod evident, accede decît o parte din aceste întreprinderi şi, în plus, acordarea acestor credite este supusă obiectiv unor analize şi – de ce n-am spune-o – unor traiecte birocratice (căci sîntem în România). Astfel că este nevoie urgentă de introducerea unor facilităţi fiscale pentru întreprinderile mici şi mijlocii de producţie, precum şi a unor facilităţi pentru implicarea în activităţi de export. Dacă România nu va ieşi din corsetul actualei limitări la 7–8 miliarde dolari a exporturilor, nu va avea şanse pe nici un plan. De sprijinirea întreprinderilor mici şi mijlocii este responsabil guvernul român, şi nu Banca Mondială sau FMI. Şi acest sprijin trebuie să-l dea guvernul român; acum, indiferent dacă Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional vor sau nu!

James D. Wolfensohn, impresionat de mersul reformei

Săptămîna trecută, s-a aflat în România preşedintele Băncii Mondiale, domnul James D. Wolfensohn. Cu această ocazie, a fost anunţat mult aşteptatul împrumut pe care Banca Mondială îl va acorda României. Deşi după estimările iniţiale împrumutul ar fi trebuit să fie de circa 500 milioane dolari, valoarea sa totală se ridică la 625 de milioane de dolari, la care se vor adăuga sumele restante din programul pentru restructurarea întreprinderilor de stat (180 de milioane de dolari). Cele 625 de milioane de dolari au fost acordate astfel: 350 milioane prin programul ASAL pentru restructurarea agriculturii; 150 milioane pentru drumuri; 50 milioane pentru protecţie socială; 50 milioane pentru învăţămîntul superior; 25 de milioane pentru sistemul de alimentare cu apă. Împrumutul este contractat pe o perioadă de 20 de ani, Banca Mondială percepînd o dobîndă de doar 0,25%. Preşedintele Băncii Mondiale a precizat că, din totalul sumei împrumutate, România va primi anul acesta 380 milioane dolari (250 milioane pentru agricultură, 50 milioane pentru protecţie socială şi 80 milioane pentru programul FESAL). James D. Wolfensohn a mai anunţat că se poartă discuţii cu autorităţile române pe marginea unui nou împrumut de 100 de milioane de dolari destinat întreprinderilor mici şi mijlocii, bani care ar putea fi oricînd disponibilizaţi. Ce rămîne în discuţie este însă modalitatea concretă în care aceştia vor ajunge la întreprinderi.

James D. Wolfensohn s-a arătat mulţumit de mersul reformei în România. După întîlnirea cu preşedintele Emil Constantinescu, preşedintele Băncii Mondiale a făcut în faţa presei o declaraţie în care, printre altele, a spus: *„Există o componentă numită bani, dar există o componentă şi mai importantă, iar ea este încrederea în dumneavoastră şi echipa dumneavoastră. Sîntem impresionaţi că am reuşit să colaborăm nu numai în probleme macroeconomice, ci şi în problemele sociale care însoţesc problemele economice. Putem spune, fără teamă de a greşi, întregii lumi că dumneavoastră faceţi lucruri remarcabile"*. Referitor la actuala echipă guvernamentală, el a declarat în conferinţa de presă care a urmat întîlnirii cu preşedintele României: *„Este impresionant ce au făcut în România în ultimele 5 luni. Este o echipă foarte bună şi care munceşte din greu. (...)"*. În actuala situaţie, a mai adăugat James D. Wolfensohn, *„este nevoie de ajutor la început, şi nu la sfîrşit – şi de asta ne aflăm aici"*.

Deşi nu a enumerat condiţiile pe care România va trebui să le îndeplinească pentru a primi împrumutul acordat de Banca Mondială, el a lăsat să se înţeleagă faptul că respectarea angajamentelor luate faţă de FMI ar putea fi condiţia esenţială pentru derularea fără probleme a acestui împrumut. **(I.A.)**

ŞERBAN ORESCU

Concluzii pe marginea Congresului PNL

Congresul PNL s-a încheiat – se poate spune – cu un succes nu numai pentru acest istoric partid, dar şi pentru tînăra democraţie românească de după revoluţie. În al doilea rînd, congresul a reuşit **un transfer optim de competenţe** de la o generaţie la alta – transfer pe care perspectiva alegerii d-lui Viorel Cataramă ca prim vicepreşedinte al PNL îl transformase pentru mulţi în coşmar. În al treilea rînd, congresul a pus premisele unui program care să facă din PNL o forţă vie şi actuală. În al patrulea rînd, congresul a reuşit cu sprijinul – deloc neglijabil – al CDR şi al preşedintelui Emil Constantinescu să pună capăt, să sperăm, unui anumit bizantinism în care d-l Mircea Ionescu-Quintus s-a complăcut. Pe scurt spus, conexiune cu trecutul, dar ruptură faţă de diplomaţia cu două feţe, locuri libere şi perspective pentru oamenii de valoare cinstiţi sufleteşte, profil şi principialitate, disciplină şi solidaritate.

După cum era de aşteptat şi în ciuda unui mesaj al preşedintelui PAC, partidul a rămas la punctul său de vedere, că unificarea liberală se face **nu prin fuzionare cu PNL, ci cu titlu individual în PNL.**

În PNL a învins curentul intelectualilor şi al vechilor liberali şi a ieşit învins curentul oamenilor de afaceri – noţiune care deocamdată cel puţin nu se bucură de adeziune politică; priza în creştere a d-lui Cataramă asupra conducerii partidului explică după toate probabilităţile reculul recent de popularitate al PNL.

Mare învingător a ieşit din congres d-l Valeriu Stoica, ministrul Justiţiei, care în cîteva luni s-a făcut popular prin acţiunea sa împotriva corupţiei, prin lupta cu procurorul general, între altele în jurul caselor naţionalizate, şi prin declanşarea acţiunii parlamentare pentru reorganizarea justiţiei. Tînăr, energic, nu lipsit de charismă şi excelent jurist, d-l Valeriu Stoica este ceea ce trebuie să fie un conducător de partid liberal modern. Îi mai lipseşte partidului un echivalent al d-lui Stoica pe plan economic. În plus, aşa cum a declarat la congres noul prim vicepreşedinte – deşi aparţinînd unei generaţii mai tinere, nu înţelege să se rupă de vechea tradiţie naţional-liberală, vie încă în sufletul românilor.

Spre deosebire, de pildă, de Partidul Democrat al d-lui Petre Roman, noul prim vicepreşedinte înţelege, ca şi d-l Mircea Ionescu-Quintus de altfel, alianţa cu PNŢCD ca o piatră unghiulară, aşa cum a fost ea pe timpul lui Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu. Acesta e un lucru pozitiv. Pe de altă parte, dacă e vorba ca Partidul Naţional Liberal să devină în viaţa publică, pînă în 2000, după cum s-a spus la congres, partidul nr. 1 pe scena politică românească, atunci mai sînt multe de făcut. Ce anume? În momentul de faţă PNL este identificat de mulţi alegători, mai mult sau mai puţin, cu PNŢCD – un PNŢCD care nu mai are mai nimic ţărănesc, în ciuda etichetei sale, şi care îşi colectează voturile mai mult la oraş decît la ţară. Va trebui deci ca PNL să-şi dovedească identitatea. După cum în economie este important să identifici marfa cerută de piaţă pentru care lipseşte oferta, cam la fel se petrec lucrurile şi în concurenţa dintre partide. În momentul de faţă lipseşte, după părerea multor analişti politici, oferta publică cu adevărat liberală. Ea înseamnă reforme accelerate, consecvenţă pe linia restaurării proprietăţii, combaterea resturilor instituţionale din trecut (servicii secrete, mafie etc.), la care premierul Victor Ciorbea s-a referit în pe nedrept criticatul sau cuvînt la Bruxelles, cu trei săptămîni în urmă. Lipseşte în politica românească un pol liberal, care să se poată constitui (la nevoie) ca opoziţie *„intra muros"*, în cazul unei relaxări a efortului reformist. Or, dacă un atare pol liberal nu se constituie urgent, există riscul ca nemulţumirile – inerente – să fie capitalizate de partide cu vocaţia verbalismului, şi ar fi păcat.

Pînă acum nu a fost posibilă constituirea unui pol liberal; partidului i-au lipsit personalităţile cu anvergura de concepţie necesară. Domnului Mircea Ionescu-Quintus îi revine meritul traversării prin deşert impuse de erorile d-lui Radu Câmpeanu. Nu i s-a putut cere o strategie pe termen lung dincolo de o anumită perspectivă biologică. Este tocmai ceea ce se cere d-lui Stoica şi intră în domeniul posibilului la domnia sa – transformarea PNL dintr-o remorcă într-un pol politic şi programatic cu păstrarea intactă a alianţei existente, cu PNŢCD.

Imagine de la Congresul PNL

Cronologie liberală

● În ianuarie 1990, Partidul Naţional Liberal (PNL) este înscris la Tribunalul Municipiului Bucureşti. La Congresul PNL din 31 martie 1990, primul preşedinte al partidului este ales Radu Câmpeanu.

PNL devine partid parlamentar în urma alegerilor parlamentare din 20 mai 1990, cînd obţine 7% din voturi. Candidatul partidului la preşedinţie, Radu Câmpeanu, se clasează la mare distanţă de preşedintele ales, Ion Iliescu.

Prima ruptură majoră în PNL se produce la 24 iunie 1990, cînd din partid este exclus un grup de membri (Dinu Patriciu, Călin Popescu Tăriceanu, Radu Cojocaru, Andrei Chiliman) care contestau conducerea partidului. Acest grup constituie în 4 iulie PNL-Aripa Tînără (PNL-AT). În noiembrie, Partidul Socialist Liberal, condus de avocatul Niculae Cerveni, se integrează în PNL.

● PNL acceptă, între octombrie 1991 şi octombrie 1992, să participe la guvernare, în cabinetul T. Stolojan, unde deţine trei portofolii (Justiţie – Mircea Ionescu-Quintus –, Finanţe – George Danielescu – şi un post de subsecretar de stat în Departamentul administraţiei locale). În acelaşi an, PNL devine membru fondator al CDR.

● La alegerile locale din 28 februarie 1992, PNL reuşeşte să cîştige postul de primar al Capitalei, prin Crin Halaicu, ca şi alte posturi în diferite oraşe. În aprilie, PNL părăseşte CDR, sub motivul colaborării acestei alianţe cu UDMR.

La 20 aprilie, din PNL se desprinde o grupare condusă de N. Cerveni, care rămîne în CDR, şi ulterior se va constitui în PNL-CD.

În iunie, PNL-CD şi PNL-AT încheie o alianţă ce-şi propunea revenirea ultimei formaţiuni în CDR. Ulterior însă, din PNL-AT se „rupe": o grupare, condusă de D. Patriciu şi H. Rusu, care revine în CDR (sub denumirea de PNL-AT şi ulterior de PL '93), iar cealaltă, condusă de V. Cataramă, creează Noul Partid Liberal (NPL).

La alegerile generale din septembrie, PNL obţine doar 2,7% din voturi şi rămîne în afara Parlamentului. Acest insucces a fost determinat şi de gafa lui Radu Câmpeanu, care la 28 iulie lansează propunerea ca Regele Mihai I să fie candidatul partidului la alegerile prezidenţiale.

Capacitatea de lider a lui R. Câmpeanu este contestată de Grupul pentru reformă politică şi morală a PNL, în care activează V. Stoica, N. Enescu, C. Bălăceanu Stolnici etc.

● În februarie 1993, se formează PL '93, partid constituit din fostul PNL-AT, mai mulţi membri din PNL-CD şi Grupul reformist din PNL.

Între 26–28 februarie, la Congresul de la Braşov, PNL îşi schimbă organele de conducere: preşedinte al partidului devine Mircea Ionescu-Quintus şi este ales un nou Birou Permanent (V. Cataramă, C. Popescu Tăriceanu, R. Cojocaru, A Chiliman, G. Danielescu, C. Halaicu). La acelaşi congres este aprobată fuzionarea NPL cu PNL.

În decembrie 1993, Radu Câmpeanu este exclus din toate funcţiile deţinute în PNL.

● În ianuarie 1994, o grupare din PNL, condusă de R. Câmpeanu, părăseşte această formaţiune şi se constituie ca partid în urma Congresului din 5–6 februarie. Procesul dintre cele două grupări pentru dreptul de a purta denumirea de PNL e cîştigat de gruparea Quintus.

În iulie, PNL-Quintus semnează cu PAC protocolul Alianţei Civic-Liberale (ACL), prin care părţile se angajau pentru realizarea unificării liberale şi readucerea PNL în CDR. În decembrie, protocolul va fi semnat de PL '93 şi PNL-CD, exact la o săptămînă după ce PNL fusese reprimit în CDR.

● ACL se destramă în februarie 1995, după ce PAC şi PL '93 părăsesc CDR. În mai, PNL dobîndeşte reprezentare parlamentară, după ce integrează un număr de 13 deputaţi şi 7 senatori, plecaţi de la PAC, PL '93 şi PNL-CD.

În octombrie, CDR cere PNL o delimitare de scandalul SAFI, iar V. Cataramă, aflat în conducerea acestui fond de investiţii, anunţă că va renunţa la toate funcţiile deţinute în partid. Ulterior revine însă asupra deciziei. Preşedintele SAFI, George Danielescu, va renunţa ulterior la orice funcţie deţinută în PNL.

● În alegerile locale din iunie şi cele legislative din noiembrie 1996, PNL (activînd în cadrul CDR) obţine o consistentă reprezentare locală şi parlamentară. PNL face parte din coaliţia parlamentară aflată la conducere şi are reprezentanţi în guvern.

Demnitari PNL

În Parlamentul României, PNL are 17 senatori şi 27 deputaţi.

Senatori PNL: **Mircea Ionescu-Quintus**, vicepreşedintele Senatului, **Eugen Vasiliu**, preşedinte al Comisiei pentru cultură, artă şi mass-media, **Viorel Cataramă**, preşedintele Comisiei economice, **Blejan Constantin, Bălănescu Mihai, Huidu Dumitru, Pop Stelian, Păcuraru Paul, Morţun Alexandru, Secrieru Dinu, Tocaci Emil, Boroianu Radu, Lăzărescu Dan Amedeo, Paleologu Alexandru, Găvănescu Vicenţiu, Paşca Liviu, Ungureanu Vasile.**

Deputaţi PNL: **Andrei Chiliman**, vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor, **Dan Constantinescu**, preşedintele Comisiei economice, **Antonescu Crin, Bujor Liviu, Cazacu Mircea, Cojocaru Radu Spiridon, Bot Octavian, Barbăroşie Victor, Corâci Cezar, Decuseară Jean, Drăgănescu Ovidiu, Costin Georgescu, Gheorghe Valeriu, Covács Emil Carol, Mândroviceanu Vasile, Muscă Monica, Pantiş Sorin, Stoica Valeriu, Dragoş I. Liviu, Gheorghiof Titus, Ionescu Anton, Haşotti Puiu, Mogoş Ion, Priceputu Laurenţiu, Tăriceanu Popescu Călin.**

Miniştri PNL: **Călin Popescu Tăriceanu**, ministru de stat, ministrul Industriei şi Comerţului, **Valeriu Stoica**, ministrul Justiţiei, **Sorin Pantiş**, ministrul Comunicaţiilor, **Radu Boroianu**, ministrul Informaţiilor.

PNL are 10 secretari de stat şi 7 prefecţi, în judeţele: Bacău, Bistriţa-Năsăud, Caraş-Severin, Galaţi, Giurgiu, Mehedinţi, Vîlcea.

PNL are, de asemenea, 6 subprefecţi şi un consilier prezidenţial, **Dan Căpăţînă**.

În municipiul Bucureşti, PNL are un viceprimar general, în persoana lui **Paul Popovăţ**, şi un primar în sectorul 3, **Sorin Paliga**. De asemenea, PNL mai are cîte un viceprimar în sectoarele 1, 5 şi 6.

PNL are primari în 3 municipii: Baia Mare, Oradea şi Deva, 12 viceprimari în oraşele mari şi peste 300 de primari în oraşe şi comune.

Un Bucureşti mai curat

Nu poţi să locuieşti în Bucureşti fără să fi auzit de „Luna curăţeniei", o acţiune în forţă menită să schimbe aspectul capitalei, deoarece *„situaţia oraşului* – precizează Adrian Stoica, şeful Departamentului Servicii Publice din Primăria Bucureştiului – *era gravă. Timp de aproape 45 de ani, curăţenia capitalei s-a făcut practic cu marile întreprinderi, gunoiul fiind depozitat după bunul plac al tovarăşilor. Aşa s-a ajuns la situaţii ca cea din comuna Pantelimon, unde pînza freatică este infestată, iar oamenii afectaţi".* Înainte de 1990, sistemul de realizare a curăţeniei era subdimensionat, atît din punct de vedere al dotării tehnice, cît şi al numărului de angajaţi. Nici după revoluţie lucrurile nu au stat mai bine, căci, timp de 7 ani, din cauza nesupravegherii, Bucureştiul a fost împînzit de munţi de moloz provenit de la construcţii, amestecat cu pămînt şi gunoi menajer.

La 30 de zile de la debutul acţiunii „Luna curăţeniei", pe care primarul general interimar Viorel Lis o caracteriza ca fiind *„de o anvergură unică pentru Bucureştiul ultimilor 8–9 ani"*, bilanţul ei indică **ridicarea a peste 150 mii tone de gunoi, curăţarea a aproape 200 de artere de circulaţie, plantarea a peste 33 de mii de arbori şi arbuşti, începerea amenajării unor parcuri** şi, nu în ultimul rînd, **aplicarea a sute de amenzi**.

Dincolo de cifre, ceea ce s-a realizat pînă acum în Bucureşti trebuie judecat prin prisma resurselor financiare, insuficiente, de care dispune Primăria.

„Să facem capitala lună... separat şi cu toţii împreună"

Este unul din sloganurile campaniei publicitare care au însoţit acţiunea, în încercarea de a-i convinge pe cetăţeni să se implice în realizarea curăţeniei. *„Trebuie să-i învăţăm pe oameni ca măcar în faţa casei lor să facă curat, fiindcă legea prevede acest lucru, şi anume:* ***pînă la axul drumului, responsabil cu curăţenia este propietarul casei respective"*** – insistă Adrian Stoica.

Imaginea primarului general adunînd cu mîna hîrtiile din parcul Pieţei Obor, în ziua de 21 aprilie a.c., încearcă şi ea să transmită acelaşi mesaj, inspirîndu-se probabil din Occident, unde se poate vorbi chiar de un sector voluntar, alături de cel public şi cel privat. La noi, însă, oamenii invocă lipsa timpului liber. *„Nu pot domne să merg la adunat hîrtii* – afirma un cetăţean – *pentru că trebuie să-mi repar maşina. Nu-mi permit s-o duc în service." „Încă de vinerea eu plec la ţară să-mi ajut părinţii. Fără ce iau de acolo, n-aş supravieţui în Bucureşti"* – l-a completat un altul. Numai că, pentru majoritatea cetăţenilor, nu lipsa timpului îi împiedică să cureţe în faţa propriei lor locuinţe, ci mentalitatea conform căreia faptul **nu-i priveşte**.

Există însă soluţii pentru a rezolva problema lipsei de fonduri, una dintre ele reprezentînd-o sponsorizarea activităţilor publice de către firme private, cu interese conexe. Aşa s-a întîmplat cu firme ca Henkel sau Unilever, cunoscute la noi mai ales ca producătoare de detergenţi, care au participat la „Luna Curăţeniei".

Tentativa de a îmbunătăţi salubrizarea capitalei este una foarte complexă, deoarece parcul de utilaje al RASUB era îmbătrînit şi depăşit. De aceea CGMB a semnat cu firma REBU SA un contract de preluare de către aceasta a salubrizării capitalei. Astfel, s-a uzat de practica contractării unor servicii publice în sectorul privat, plecînd de la premisa că, datorită nivelului de resurse manageriale net superior, furnizarea se face mai eficient. Conform spuselor lui Adrian Stoica, din motive asemănătoare, acelaşi lucru se are în vedere şi cu serviciile asigurate de ADP: *„Noi avem deja experienţă cu aceste societăţi de salubritate; mergeţi pe străzile care despart două sectoare şi o să vedeţi cum îşi aruncă ADP-urile gunoiul de la unii la alţii".*

Prin aceasta nu s-ar obţine doar apariţia unei necesare concurenţe. *„Un alt avantaj* – continuă acelaşi şef de departament – *îl constituie relaxarea bugetului Primăriei, salvarea unor fonduri care plecau către ADP-uri pentru nişte servicii imaginare, de multe ori fie pentru că ei nu aveau forţa necesară, fie nu aveau competenţa necesară, fie nu aveau tragerea de inimă pentru a face serviciul respectiv şi din cauza aceasta veşnic Bucureştiul era în suferinţă".*

Înainte de a semna contractul cu firma REBU SA, Primăria a participat la înfiinţarea acesteia cu 49% din capital, procent reprezentat de activele fostului RASUB (care astfel a fost „absorbit" cu oameni şi utilaje). Totuşi, acţionarul principal este grupul de firme german RWE ENTSORGUNG, a cărui experienţă vestică, dar şi cea cîştigată în România (unde este implicat în salubrizarea altor cîtorva oraşe din ţară) nu poate fi decît benefică. RWR nu a fost însă singurul investitor străin care a dorit o asociere cu CGMB în vederea preluării salubrizării capitalei, însă, după cum am aflat de la Adrian Stoica, *„celelalte companii participante la licitaţie nu aveau forţa necesară preluării întregului Bucureşti".*

Există şi păreri care susţin că preluarea în totalitate a suprafeţei capitalei nu era de dorit, întrucît, în acest mod, va fi eliminată concurenţa. Din acest punct de vedere, însă, părerile sînt împărţite chiar şi în cadrul literaturii de specialitate. Pentru cazul de faţă am cerut părerea lui Adrian Stoica: *„Bucureştiul este o entitate, iar experienţa ne-a învăţat să-l tratăm ca atare. Problematica salubrizării lui trebuie tratată unitar, căci nu poţi lăsa Podul Grand curat pînă la jumătate, doar pentru că de acolo nu mai este în grija ta".*

Situaţia curăţeniei se va schimba, fiindcă, după cum afirma directorul tehnic Constantin Dumitrescu, *„REBU are la ora actuală dotarea necesară realizării activităţilor de salubrizare la nivelul cerut, pentru că au venit cu peste 100 de utilaje moderne de mare capacitate şi cîteva mii de pubele care deja au început să fie distribuite".* Deoarece preţul pubelelor este mare în comparaţie cu veniturile populaţiei, încă se mai caută o modalitate de acoperire a costului lor. Se pare că, pînă la urmă, soluţia va fi includerea valorii lor în capital sau în patrimoniul societăţii REBU. Aceasta, ca de altfel şi creşterea calităţii serviciilor furnizate, justifică ridicarea nivelului taxei de salubrizare.

Realizarea curăţeniei costă, deci, şi, cum nu ne prea permitem, cea mai ieftină modalitate de a o avea este păstrarea ei. Aici însă ne lovim de mentalităţi.

Omul sfinţeşte locul!

„Acest proverb există doar în limba română şi dacă ne-am aminti mai des de el am avea un Bucureşti mai curat", a ţinut să ne atragă atenţia Andreas Fuhrmann, director general al HENKEL (firmă de detergenţi) România.

Problema păstrării curăţeniei este una care, oriunde în lume, se rezolvă educînd populaţia prin cele mai diverse mijloace. *„Este imposibil* – susţine un cetăţean britanic – *să nu observi pe produsele alimentare provenite din Occident sloganul «Keep your country tidy» (păstraţi curăţenia ţării) sau simbolul omului care pune ambalajul la coş".* Bineînţeles că este necesară şi existenţa coşurilor, într-o distribuţie şi densitate corespunzătoare circulaţiei din zonele respective, lucru care însă nu se întîmplă de fiecare dată.

„Motivul pentru care nu există destule coşuri este lipsa banilor – ne-a lămurit Magda Iuga, şef serviciu salubrizare CGMB –, *dar să nu uităm că de multe ori ele sînt distruse de aceiaşi cetăţeni care au nevoie de ele." „Într-adevăr* – a fost de acord şi Adrian Stoica –, *din cauza unor disfuncţionalităţi (lipsa fondurilor pentru salubrizare, a numărului de pubele necesare), s-a ajuns la situaţia în care oameni bine intenţionaţi ies cu găleata, n-au unde s-o ducă şi se văd nevoiţi să o răstoarne acolo unde găsesc o grămadă deja formată."*

Totuşi, situaţia este cam aceeaşi, chiar şi acolo unde există locuri amenajate pentru colectarea gunoiului: *„Mergeţi pe Kogălniceanu, unde nu se poate spune că nu există coşuri, şi vă veţi convinge".*

Campania de igienizare a Capitalei începută de firma 3D la jumătatea lui 1996 vizează atît combaterea ţînţarilor, cît şi a şobolanilor. Costurile respectivei activităţi trebuie suportate de beneficiarii ei, care sînt, conform Hotărîrii de Guvern 690/'95, populaţia, primăria cu domeniul ei public, regiile primăriei şi regiile de interes naţional de pe raza Capitalei. Pînă acum, CGMB nu a găsit instituţia care să colecteze taxa de igienizare. Aflată în imposibilitatea de a organiza în timp util strîngerea banilor, plăţile de la buget au fost singura soluţie. Deşi decizia Primăriei de a plăti se poate caracteriza, după spusele viceprimarului general Anton Vătăşescu, ca ilegală, ea se justifică economic, căci întîrzierea igienizării nu ar fi însemnat doar creşterea riscurilor de îmbolnăvire a populaţiei, ci şi pierderea sumelor deja cheltuite.

Dacă în cele din urmă soluţia pentru perceperea taxei s-a numit REBU SA, în ceea ce priveşte intenţia Curţii de Conturi de a imputa Primăriei cele cca 3 miliarde lei cheltuiţi fără o bază legală pînă la începutul lui 1997, nu s-a găsit încă o rezolvare.

Deoarece formularul ce trebuie completat de cetăţeni în vederea calculării taxei datorate a fost scos de-abia la începutul lui aprilie, era evident că activitatea de colectare va întîrzia, şi Primăria s-a văzut nevoită să ceară Ministerului de Finanţe permisiunea de a plăti din nou de la buget. Cum acesta poate fi împotrivă sau nu, vom petrece şi noi vara cu sau fără ţînţari.

Chestiunea gunoaielor

Totul începe şi se termină într-un cartier cu blocuri vechi, jupuite şi suprapopulate. Din loc în loc, implantate impudic, platforme cu tomberoane ce răspîndesc mirosuri pestilenţiale. Sînt locurile unde cetăţenii-locatari îşi depun zilnic resturile menajere. Indivizi de varii condiţii, constrînşi să vieţuiască laolaltă de un sistem ce anulase ierarhizarea pe criteriul valorii individuale, precum şi de o dezvoltare urbanistică haotică. În jurul insalubrelor containere mişună, din zori pînă în miez de noapte, căutătorii în gunoaie, năluci neigienice ce partajează acelaşi spaţiu şi timp cu noi, cei ai normalului. Pentru că serviciul de salubrizare al oraşului nu evacuează la timp gunoaiele, acestea se revarsă în afara incintelor circumscrise, inundînd zona, ca o nedorită, agresivă maree bubonică. Adesea vîntul le poartă într-un periculos periplu prin cartier, abandonîndu-le după chef, pe locuri incompatibile cu necurăţenia.

Vara, totul ajunge la limita cu suportabilul, deşi oamenii par atît de obişnuiţi cu duhorile şi mizeria, încît te întrebi dacă le observă, dacă sînt deranjaţi de prezenţa lor stingheritoare. Să mai adăugăm la repezeală compoziţiei: ciini vagabonzi, pisici, ţigani, coji şi zeamă de pepeni, mormane de frunze şi crengi, şobolani, leşuri, muşte.

Ieşirea din situaţie este, cred, simplă şi totuşi întîrzie să fie aplicată de către primării în alianţă cu administraţiile blocurilor. Îmi permit să sugerez: containere închise prevăzute cu capace de vizitare ce se închid sub propria greutate, pungi din material plastic, sigilabile după umplere, ieftine şi uşor de procurat (eventual puse la dispoziţie de administratorul de bloc), dezinfectarea şi odorizarea zonei de către echipa de salubrizare, la ridicarea gunoiului. Convieţuirea cu gunoaiele la vedere trebuie să înceteze. Nici un efort nu este prea mare în lupta cu aroganţa deşeurilor menajere. E în joc sănătatea noastră. Fizică şi mentală. O chestiune de civilizaţie.

Sorin Petrescu, inginer, 33 ani, Constanţa

Aceasta se întîmplă şi dacă nivelul de pregătire este unul ridicat: *„În fiecare zi facem curat în jurul căminelor studenţeşti, dar a doua zi totul e la fel. Preferă să arunce totul pe geam, deşi au ghenă pe fiecare etaj"* (un grup de femei care asigură curăţenia căminelor studenţeşti din Grozăveşti).

Mentalitatea cetăţenilor nu este singura asupra căreia trebuie acţionat, atîta timp cît ne lovim şi de una a angajaţilor. *„Oricît te-ai zbate* – a subliniat Adrian Stoica –, *pînă la urmă treaba depinde de tractoristul care o ia tot pe unde vrea el, şi nu pe unde l-ai trimis, sau de camionagiul care profită de faptul că nu este supravegheat ca să basculeze zăpada într-un parc, în loc să o ducă în afara oraşului".*

Un alt exemplu ni l-a dat Andrei Leca, director executiv al.firmei 3D (ce realizează igienizarea capitalei). În 1994, acesta s-a văzut nevoit să angajeze personal fără experienţă, oamenii RASUB-ului refuzînd transferul către 3D, unde substanţele li se dădeau deja preparate şi îmbuteliate: *„Nu mă primeşte nevasta acasă fără 5.000 lei spagă pe zi!".*

Actuala lipsă de preocupare a cetăţenilor capitalei pentru felul în care arată oraşul lor este un rezultat al procesului de distrugere a mentalităţilor, proces întreţinut de comunism mai ales în mediul urban, unde oamenilor nu le aparţinea nimic. *„Aici, la bloc* – susţine un bătrîn –, *locatarii nu-şi curăţă nici în faţa uşii lor, în timp ce la ţară eşti de rîsul satului dacă nu-ţi mături în faţa porţii". „În Bucureşti eşti de rîs dacă-ţi mături. Oamenilor le este jenă să iasă cu o mătură sau cu o lopată de zăpadă în faţa blocului"* – a fost reacţia lui Adrian Stoica, la auzul celor de mai sus.

Cum mentalităţile nu pot fi schimbate peste noapte, rezultatele trebuie obţinute şi prin frica de sancţiune. *„În ultimul timp s-au aplicat amenzi în valoare de peste 54 milioane de lei celor care nu au respectat normele de salubrizare urbană* – a citit din bilanţul acţiunii „Luna Curăţeniei" viceprimarul general Paul Popoväţ –, *şi la următoarea şedinţă de Consiliu General voi propune ridicarea actualelor niveluri de 3 ori."* Sînt însă destui cei care aruncă gunoiul unde vor şi nu primesc nici o amendă. De aceea se impune eficientizarea sistemului de aplicare a legii. *„Corpul de Control al Parisului are cca 3.500 de oameni, în timp ce Bucureştiul dispune doar de 32* – a fost explicaţia lui Adrian Stoica. *Oricum, un corp de control nu trebuie să fie o adunătură de oameni plecaţi după ciubuc, ci înseamnă oameni bine pregătiţi, care cunosc foarte bine legislaţia după care acţionează, care ştiu foarte bine latura ecologică şi igienică a activităţii lor şi caută mai mult să prevină decît să pedepsească. Nu pedeapsa în sine foloseşte, ci rolul ei educativ."*

Pagină realizată de GELU GHERGHESCU

MARIUS BÂZU

Despre spiritul civic

În România, societatea civilă a apărut **brusc**, după decembrie 1989. Spre deosebire de alte foste țări comuniste care și-au construit în timp structurile civice, la noi s-a procedat la „arderea" de etape. Cei cu spirit civic au simțit nevoia înființării unor structuri ale societății civile tocmai pentru că acest spirit lipsea în marea masă a populației. Acum am depășit cei „șapte ani de acasă", situația este mult mai schimbată în bine, dar cred că spiritul civic nu este, încă, bine conturat.

Ar trebui să pornim de la o definiție. Din păcate, dicționarele nu ne sînt de mare folos, civismul fiind definit ca **devotament pentru patrie** sau cel mult drept **atitudine de bun cetățen**. În loc să căutăm definiții, să luăm un exemplu concret. Ne vom referi la o problemă actuală, extrem de dificil de rezolvat cu mijloacele utilizate pînă acum: curățenia orașului. Și ne vom referi la București, unde cred că luna curățeniei poate dura și un an, nu va fi curățenie pînă nu se va dezvolta spiritul civic.

Primarul Viorel Lis duce o muncă de Sisif: abia curăță un teren, că imediat se găsește cineva care să arunce gunoiul acolo. Soluția ar fi ca niște cetățeni, **cu spirit civic**, să-i atragă atenția respectivului. Adică, să îa atitudine (gest compromis de comunism, ca și alte lucruri perfect normale).

Am desluși una din trăsăturile spiritului civic: **atitudinea față de ceva care are efecte negative pentru noi toți**. Aceasta se poate manifesta, în primul rînd, printr-o **luare de poziție**. (Cum, de exemplu, fac eu acum, cînd semnalez SNCFR-ului că orice călător care vine spre București și trece prin Chitila n-are cum să nu observe un masiv depozit de gunoi pe stînga căii ferate. Poate această stare de fapt ține de primăria din Chitila, dar cred că SNCFR-ul are responsabilitatea zonei din preajma căii ferate. Mai ales cînd e vorba despre o zonă de intrare în capitală, aflată nu departe de Gara de Nord, unde mîna de gospodar se vede!)

Dar se poate iniția și o **acțiune directă, cu rol de exemplu pentru alții**. Este ceea ce au făcut de curînd cei patru președinți americani (foști și actual) ieșiți la „muncă voluntară", dar și ministrul român al turismului, Akos Birtalan (bravo lui!), care a cosit, cu nonșalanță și cu o tehnică de invidiat, iarba din fața ministerului. Momentul n-ar trebui pierdut. Să vedem, cine se-ncumetă să organizeze o astfel de acțiune? („Munca patriotică" – alt „clișeu" comunist, care, iată, acum împiedică o acțiune perfect normală în orice țară civilizată.) Ar fi nevoie doar de niște unelte, de un front de lucru și de... **spirit civic**.

Să trecem acum la un caz mai delicat. La un cap de linie al unui traseu RATB, aflat în preajma unei mari fabrici bucureștene, cei care se suie în mașina care urmează să plece sînt imediat anunțați de cei care erau deja urcați: *„are trei găuri, pe diagonală!"*. E clar, toată lumea caută biletul salvator în „colecția personală" (uneori, de 10–20 de bilete). Unii, nefericiți, declară: *„de-ăsta n-am!"*. Ce să-i faci, vor fi nevoiți să compostezе un bilet nou. Și toată această acțiune de **furt pe seama celor care plătesc cinstit** se face fără nici o jenă și de către oameni serioși, care nu mai au mult pînă la pensie, dar care nici măcar nu bănuiesc că sînt, de fapt, niște hoți. Ei au fost învățați că STATUL, acest balaur impersonal, care „ne ia" sau „ne dă" ceva, poate și trebuie să fie furat. Că asta e forma noastră de luptă cu el. Cum să înțeleagă acești oameni că *„statul sîntem noi!"*? Pentru că, de fapt, călătorind cu autobuzul fără să plătim biletul, ne furăm unii pe alții. Sigur, totul se va rezolva odată cu creșterea nivelului de trai (fie și prin faptul că RATB va introduce, ca în țările civilizate, aparate care ștampilează pe bilet data și ora!). Dar pînă atunci? Aceste lucruri trebuie **explicate**, în special la Televiziunea publică, de către oameni cu talent pedagogic și charismă. Primul exemplu care ne vine în minte este, evident, cel al lui George Pruteanu, care face educație civică așa cum trebuie făcută: cu inteligență, cu har, cu nerv... Iar subiecte sînt destule, dincolo de cel evocat mai sus. Dar în acest moment subiectul „fierbinte", care ar trebui explicat cu răbdare și cu argumente solide, cred că este restructurarea întreprinderilor nerentabile. Un alt nume posibil: Ilie Șerbănescu, care este analistul economic cel mai bine plasat pentru o astfel de acțiune. Dar s-o facă nu numai la PRO TV, ci și la TVR.

În fine, de multe ori oamenii n-au toate elementele necesare pentru a-și forma o părere corectă. Atunci, ei trebuie **să fie informați**. În acest sens, ceea ce face în ultima vreme TVR se înscrie chiar pe coordonatele spiritului civic. Problema monarhiei, de exemplu, este pusă așa cum trebuie, fără omisiuni și minciuni, prin programarea unor filme documentare bine făcute și conținînd informații corecte. Gestul extraordinar al Regelui Mihai de a fi „avocatul intereselor românești" pe lîngă monarhiile europene are parte la toate televiziunile de o mediatizare adecvată. De asemenea, iată că acum e posibil ca „Memorialul durerii" să fie programat, așa cum merită, la o oră de maximă audiență. Iar în acest context, aș vrea să înaintez către TVR **o propunere** care pornește de la ideea că informarea se poate face nu numai prin emisiuni strict documentare. În cei șapte ani de după decembrie 1989, TVR nu a produs prea multe seriale artistice. De ce nu ar încerca acum să realizeze un serial după o excelentă carte, care pare scrisă pentru acest scop? Este vorba despre ***Închisoarea noastră cea de toate zilele***, a lui Ion Ioanid. Steven Spielberg a avut curajul să abordeze (și cu ce rezultat!) ***Lista lui Schindler***. De ce n-ar putea Stere Gulea să facă acest serial? Cred că ar fi un mare succes internațional. Cei care au citit cele cinci volume ale cărții lui Ion Ioanid și-au proiectat deja, în cinemateca interioară, acest film senzațional. Dar ceilalți? Cei care n-au citit-o și nu o vor citi? Ce spuneți, domnule Gulea? Ar fi o victorie a societății civile și a **spiritului civic**.

Săptămîna politică pe scurt

Luni 12 mai

• Președintele BM la București

Banca Mondială va acorda României în acest an împrumuturi de peste 600 de milioane de dolari – a declarat președintele acestei instituții, James Wolfensohn. Apreciind „enormul progres realizat de România în ultimele 5 luni, pe calea reformelor", Wolfensohn a arătat că Banca Mondială e hotărîtă să sprijine programe și pentru perioada 1998–2000.

• CDR atenționează PNL-CD

Președintele CDR, Ion Diaconescu, a declarat că este necesară aprobarea Convenției în cazul în care unele formațiuni liberale din alianță vor realiza unificări sau alianțe, iar dacă aprobarea nu va fi solicitată, partidul își cauză se va plasa în afara CDR. I. Diaconescu s-a referit astfel la intenția de unificare liberală dintre PNL-CD, PL '93 și PNL(C).

Marți 13 mai

• Moțiunea PDSR a căzut

Camera Deputaților a respins, cu 156 de voturi împotrivă, 96 pentru și 3 abțineri, moțiunea simplă depusă de PDSR pe tema taxei de drumuri.

• Liberalii se agită

Un grup de personalități ale PNL au lansat un apel pentru alegerea ca lideri a unor oameni care să contribuie la păstrarea renumelui istoric al partidului.

Miercuri 14 mai

• Comisia Helsinki SUA sprijină România

Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa a Congresului SUA (Comisia Helsinki) sprijină integrarea României în NATO în primul val.

• Președinția solicită staționarea trupelor străine

Președintele Constantinescu a trimis Biroului Permanent al Camerei două scrisori prin care solicită, mai întîi, aprobarea de către Parlament a desfășurării unor exerciții și operațiuni ale armatei care implică intrarea, staționarea ori trecerea unor trupe străine pe teritoriul României. În a doua scrisoare, Parlamentul este înștiințat despre participarea armatei la unele acțiuni militare externe.

• Noi taxe pentru drumuri

Executivul a aprobat ordonanța de urgență privind întreținerea drumurilor, fără acordul ministrului transporturilor, Traian Băsescu. Față de proiectul inițial, noile tarife aprobate sînt sensibil mai mici.

Joi 15 mai

• O nouă moțiune a opoziției

PDSR, PUNR și PRM au depus la Camera Deputaților o moțiune simplă pe tema incompatibilității dintre funcția de premier și cea de primar general, deținute de către Victor Ciorbea. Guvernul înaintase o ordonanță care i-ar fi permis lui Ciorbea să dețină amîndouă funcțiile, dar ordonanța a fost ulterior retrasă.

• Premierul Moldovei la București

Primul-ministru al Republicii Moldova, Ion Ciubuc, a sosit la București cu intenția declarată a strîngerii relațiilor economice dintre cele două țări. Moldova este interesată de finalizarea centralei nucleare de la Cernavodă.

Vineri 16 mai

• Victor Babiuc încă mai speră

„Clubul susținătorilor României pentru integrarea în NATO începe să se lărgească, țările din flancul nordic al NATO arătînd pentru țara noastră o deschidere", a declarat ministrul Apărării, Victor Babiuc, la întoarcerea dintr-un turneu în Germania, Norvegia și Olanda.

Sîmbătă 17 mai

• Congresul PNL

Congresul PNL l-a reales ca președinte pe Mircea Ionescu-Quintus, iar ca prim vicepreședinte pe Valeriu Stoica. Funcțiile de vicepreședinți sînt deținute de Călin Popescu Tăriceanu, Crin Antonescu, Paul Păcuraru și Viorel Catarama.

Costin Georgescu propus ca director al SRI

În conformitate cu prerogativele sale prevăzute în *Legea privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații*, președintele Emil Constantinescu l-a propus pentru funcția de director al SRI pe Costin Georgescu.

Costin Georgescu, în vîrstă de 55 ani, a absolvit Institutul de Construcții București în anul 1967. Pînă în 1992 a ocupat succesiv funcții de conducere: șef de șantier, șef de grup șantiere, director tehnic proiectare și director de trust construcții, pe șantiere din Muntenia și la Metrou. Din 1992 pînă în octombrie 1996 a deținut funcția de director dezvoltare al Societății „R".

În 1990 devine membru al Alianței Civice, iar ulterior se înscrie în PNL. Este un apropiat colaborator al președintelui Emil Constantinescu, încă din 1992, cînd s-a ocupat de organizarea campaniei sale electorale. A fost coordonator al Departamentelor funcționale ale Convenției Democrate Române, din 1993, și vicepreședinte al Fundației Române pentru Democrație, din 1992.

În prezent este deputat de Alba, propus de PNL pe lista CDR și vicepreședinte al Comisiei de Apărare, Ordine Publică și Siguranță Națională a Camerei Deputaților. **(M.C.)**

ANTET

De ce nu ne vrea Rusia în NATO?

Agresiunile Uniunii Sovietice împotriva lumii, 1919-1989

- Rusia nu dorește ca fostele țări comuniste să intre în NATO.
- Rusia actuală ne-a dovedit că păstrează o mentalitate de Imperiu, gata oricând să-și atace vecinii.
- Avem nevoie de forțe NATO pe teritoriul României! Trebuie să fim apărați! DE CE?
- Să lăsăm istoria recentă să vorbească: milioane de victime ale terorii comuniste, intervenții armate justificate doar printr-o ideologie șchioapă, distrugerea sistematică a țării.

Citiți despre ceea ce ne poate aștepta în:

Război contra speciei umane

de

General Oleg Sarin & Colonel Lev Dvoretsky.

[312 pag., 15500 lei]

Agresiunile Uniunii Sovietice împotriva lumii, 1919-1989

Editura ANTET

Adresa redacției: str. Miron Costin nr.9A; București; Tel: 6175332
O.P. 22 C.P. 285

VALERIAN STAN, secretar de stat, şeful Corpului de Control al Guvernului

Doru Ioan Tărăcilă – abuz

– Interviu realizat de Iulian Anghel –

Vă rog să vorbiţi despre atribuţiile Corpului de control al Guvernului.

Departamentul de Control este, aşa cum o arată şi numele, o structură în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, specializată pe verificări în două domenii – care dau în fapt şi competenţele şi atribuţiile noastre. Întîi, ar fi vorba de **respectarea legii cu privire la proprietatea publică**. Această atribuţie mi se pare extrem de importantă, mai ales în această perioadă, în care procesul de tranziţie şi de privatizare a proprietăţii publice este însoţit şi de o înflorire a criminalităţii economico-financiare şi a corupţiei, şi asta face ca o bună parte din proprietatea publică să ia drumuri uneori necunoscute, de cele mai multe ori nelegale. În al doilea rînd, aş aminti atribuţia noastră de **a verifica legalitatea în activitatea ministerelor** şi a celorlate componente ale administraţiei publice, centrale şi locale. Adaug, în sfîrşit, **atribuţia de a coordona celelalte structuri cu competenţe de control**, din alcătuirea ministerelor şi celorlalte organisme centrale guvernamentale.

Demnitari de dinainte şi de după '89

Ieşirile dv. în public au suscitat adeseori nemulţumiri chiar în rîndul coaliţiei de guvernămînt. Mă refer acum la conferinţa dv. de presă din 3 aprilie, în care, printre altele, aduceaţi în discuţie cazul Regiei Protocolului de Stat, care ar fi repartizat ilegal anumite case. De ce unele persoane au fost deranjate de verificările dv.?

Înainte de a răspunde, aş vrea să fac cîteva observaţii. Se poate pune în momentul acesta întrebarea: cum se explică interesul presei faţă de activitatea Departamentului de control? Cred că sînt două explicaţii: aproape fără excepţie, presa a găsit că trebuie să susţină eforturile pe care autorităţile de după '96 le-au făcut pentru combaterea criminalităţii şi corupţiei. Presa şi-a asumat un efort de atitudine civică cu totul aparte. Am sentimentul că în ultimul timp presei i-a păsat mai puţin de tiraj decît de eficienţa atitudinii ei. Pe de altă parte, în cazul Departamentului de Control interesul se poate să fi fost mai mare şi pentru că verificările noastre au dus, aproape în mod fatal, la nume sonore din viaţa publică. Spun în mod fatal, avînd în vedere că nu ne-am propus niciodată şi nu ne vom propune nici de aici încolo să ajungem la nume. Nu am făcut verificări avînd ca ţintă un nume sau altul, dintr-un partid sau altul, ci cazuri în care legea a fost încălcată. Este însă adevărat că, atunci cînd am ajuns la un nume, l-am consemnat, indiferent de rezonanţa lui. Revenind la întrebare, este ştiut că acea conferinţă de presă a generat unele nemulţumiri, datorate faptului că o parte din demnitarii din actuala coaliţie guvernamentală au fost vizaţi într-un fel sau altul de constatările noastre. Nu este vina noastră că am făcut aceste afirmaţii, este o realitate care nu putea fi ocolită şi nu am ocolit-o nici în conferinţa de presă de care aţi amintit. Acolo nu am făcut nominalizări, pentru că verificările pe această chestiune – a demnitarilor de după 1989 – nu erau finalizate. Aş vrea să fac o precizare care cred că va fi utilă şi altora care, din neştiinţă, ne-au reproşat că am fost discriminatorii în a da publicităţii o listă şi nu alta. Este vorba doar de două secvenţe ale aceleiaşi tematici. Mai întîi, am luat în discuţie cazul demnitarilor de dinainte de 1989, care stăteau nelegal în aceste locuinţe şi care nu mai aveau chiar nici o calitate să ocupe o locuinţă din administrarea Regiei Protocolului de Stat. A doua categorie, pe care o analizăm şi acum, este cea a demnitarilor de după 1989, mulţi dintre ei şi acum demnitari. Va trebui stabilit în ce măsură ei stau legal sau nelegal acolo. În momentul în care această ultimă secvenţă (a categoriei demnitarilor de după '89) va fi şi ea deplin clarificată, vom înainta primului-ministru, Guvernului constatările noastre şi nu văd nici un impediment ca primul-ministru şi Guvernul să fie de acord să fie aduse şi aceste constatări la cunoştinţa opiniei publice. Este dreptul cetăţeanului de a avea acces la informaţia de interes public şi considerăm că aceasta este eminamente o informaţie de interes public. Aş prefera ca pînă la finalizarea verificărilor în acest caz să nu dau vreun nume.

De la conferinţa din 3 aprilie a trecut o lună şi jumătate. Care este motivul pentru care finalizarea cercetărilor, pentru ultima secvenţă la care v-aţi referit, întîrzie?

O să vă convingeţi că acest caz este unul de o complexitate aparte. Aici trebuie să pui cap la cap, practic, trei secvenţe: 1) a fost constituită în anul 1994, în mai, aşa-numita comisie „Apartamentul". Această comisie a făcut o serie de constatări cu privire la o realitate extem de gravă. Constatările comisiei au fost prezentate în plenul Parlamentului. Plenul a stabilit o serie de măsuri pentru reintrarea în legalitate în acest domeniu. Vă pot spune că nu s-a făcut nimic din ce a hotărît atunci Parlamentul, mai mult, lucrurile s-au degradat pînă în ziua de astăzi. 2) O altă secvenţă e cea a constatărilor pe care Departamentul de Control al Guvernului le-a făcut pînă la momentul la care am venit èu aici. Mai precis, în 1993 departamentul a făcut o serie de verificări şi a făcut unele constatări. Nici în urma acestor constatări – şi ele de o gravitate foarte mare – nu s-a întîmplat nimic. 3) În sfîrşit, este vorba de partea constatărilor pe care Departamentul de Control al Guvernului le-a făcut după noiembrie 1996. Şi în acest caz verificările noastre au consemnat lucruri de o mare gravitate, am făcut propuneri pentru reintrarea în legalitate, însă, din păcate, pînă în acest moment nu s-a întîmplat nimic. **Am în vedere, înainte de toate, cele 33 de locuinţe din administrarea Protocolului de Stat, proprietate publică, înstrăinate de regie în mod nelegal unor foşti şi actuali demnitari**. Nu s-a făcut nici în acest caz nimic, dar convingerea mea este că odată pus pe masa Guvernului întregul dosar cu propuneri coerente şi complete şi – sperăm noi – pentru fiecare caz în parte, în scurt timp lucrurile să intre în normal.

HG 940/96 – o hotărîre guvernamentală nelegală

Cu toate acestea, d-l Hidegcuti, fostul director al Regiei Protocolului de Stat, a insistat că repartizarea acestor locuinţe s-a făcut într-un mod cît se poate de legal. Cum apreciaţi poziţia d-lui Hidegcuti?

În chestiunea celor 33 de locuinţe, evident că ele au foat înstrăinate ilegal, şi am în vedere următorul lucru: ordinele Secretariatului General al Guvernului, prin care

● Născut la 4 mai 1955, în comuna Sascut, judeţul Bacău. ● Căsătorit, are 2 copii. ● În anul 1974 a absolvit cursurile liceului teoretic „George Bacovia" din Bacău ● Între anii 1974 şi 1977, urmează cursurile Şcolii militare de ofiţeri activi „Nicolae Bălcescu" din Sibiu, la absolvire fiind înaintat la gradul de locotenent şi repartizat la o unitate militară din Bucureşti ● În anul 1987 obţine diploma de licenţă în drept la Facultatea de Drept din Bucureşti ● În anul 1990 activează în Comitetul de Acţiune pentru Democratizarea Armatei (CADA), propunînd soluţii pentru modernizarea sistemului militar românesc; ca urmare a apartenenţei la CADA şi a refuzului de a comanda o subunitate destinată să intervină, „la nevoie", împotriva participanţilor la mitingul Alianţei Civice din 15 noiembrie 1990, la 17 noiembrie 1990 este trecut în rezervă cu gradul de căpitan ● În anii 1991 şi 1992 face parte din structurile organizatorice ale Consiliului Naţional al Alianţei Civice; la sfîrşitul anului 1992, la Congresul al doilea al Alianţei Civice este ales vicepreşedinte al AC, funcţie pe care o deţine pînă la sfîrşitul lui 1993 ● Începînd cu anul 1994 activează în cadrul Asociaţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki ● La 1 iulie 1995 a fost desemnat pentru o perioadă de şase luni, preşedinte al Alianţei Civice ● După 1989 a publicat numeroase studii şi eseuri vizînd, cu precădere, actualitatea politică şi militară românească ●

s-a decis înstrăinarea acestor case, se bazau pe două acte normative: *Legea 112*/1995 şi *Hotărîrea de Guvern 940*/1996. Secretariatul s-a întemeiat în mod greşit pe aceste două acte normative. Întîi, *Legea 112*/95 nu numai că nu permitea vînzarea acestor locuinţe, ci dispunea categoric că locuinţele acestea nu pot fi înstrăinate, iar în cazul în care se încheie asemenea contracte de vînzare-cumpărare ele sînt nule absolut. În privinţa *HG 940*, am mai spus-o, ea este nelegală, pentru că ea trebuia dată în aplicarea *Legii locuinţei* şi, evident, trebuia dată după ce *Legea locuinţei* va fi fost adoptată de Parlament, promulgată de preşedinte şi publicată în Monitorul Oficial. Or, **Guvernul trecut, în graba de a asigura unor clienţi ai săi locuinţe, a dat această hotărîre de guvern înainte ca *Legea locuinţei* să fie promulgată de preşedinte**, nu mai vorbesc că nu era publicată în Monitorul Oficial! A dat-o invocînd această lege şi, în consecinţă, hotărîrea aceasta pe care s-a întemeiat Secretariatul General al Guvernului este nelegală. Am demonstrat acest lucru şi iată că pînă acum nu s-a întîmplat nimic din ceea ce trebuia să se întîmple. Un singur lucru s-a petrecut: au fost sistate orice proceduri prealabile în cazul altor locuinţe care urmau şi ele să fie înstrăinate. În privinţa d-lui Hidegcuti, nu numai că el nu a întreprins nimic pentru a readuce aceste locuinţe în proprietatea statului şi în administrarea regiei, dar am constatat cu stupoare, în urmă cu cîteva săptămîni, că d-l Hidegcuti trimitea scrisori de „bună purtare" celor care cumpăraseră în mod ilegal aceste locuinţe, spunîndu-le: *„Staţi liniştiţi la locurile voastre, că totul e legal"* – deşi îi demonstrasem că se făcuse o ilegalitate evidentă acolo.

Presa, la care v-aţi referit cu cîteva clipe înainte, vă defineşte ca fiind un campion al luptei împotriva corupţiei. Sînteţi de acord cu o asemenea apreciere?

Nu cred că sînt un campion, în acest efort naţional sînt angajaţi foarte mulţi oameni, cei mai mulţi, anonimi, şi cred că ei fac de fapt efortul cel mai mare şi au eficienţa cea mai mare. Iată, eu, de cînd am venit aici, prin interesul pe care l-a manifestat presa faţă de noi, am ajuns să fiu o persoană destul de mediatizată, şi uneori simt că e în toată chestiq asta ceva nedrept, pentru că dincolo de imaginea mea foarte bună din ultimul timp, datorată mai ales presei, în spatele meu stau 35 de oameni competenţi care-şi fac datoria aşa cum trebuie să şi-o facă un inspector guvernamental. Eu nu fac decît să coordonez practic activitatea lor, să sintetizez rezultatele ei şi uneori să le aduc, în virtutea acestui drept la informaţie, în faţa cetăţeanului, care are dreptul să ştie ce facem noi.

Trebuie să înţelegem că de doar 35 de oameni dispune Corpul de Control al Guvernului?

Organigrama prevede 35 de oameni. În momentul de faţă avem mai puţini, doar 30 de inspectori.

Aceeaşi presă care vă laudă vă şi critică. Revin la listele cu locuinţele de protocol. Acolo apare un nume, este vorba de fostul şef al DST, Iulian Vlad, despre care s-a spus că nu-şi avea locul pe acea listă. A fost vorba de o confuzie?

Aristotel a spus că a nu fi cuprins de ruşine atunci cînd ai greşit este cea mai mare depravare. Sigur că am greşit atunci. Pe listă a apărut, dintr-o eroare pe care mi-am asumat-o public, în dreptul numelui d-lui Iulian Vlad, la locuinţa dînsului, cuvîntul *„vilă"*. Acest cuvînt era trecut, pe bună dreptate, la mai multe poziţii. La d-l Vlad a apărut această menţiune fără ca acolo să fie vorba de o vilă. Dincolo însă de această eroare, care a fost asumată, va trebui să spun că fondul problemei a fost însă acela pe care l-am afirmat şi noi. D-l Iulian Vlad locuia, fără a avea dreptul, într-o locuinţă din administrarea Regiei Protocolului de Stat şi plătea o chirie absolut derizorie. Acesta este fondul problemei. Sigur că locuinţa dînsului nu este într-o vilă. Este un imobil care însă nu arată, aşa cum spunea totuşi presa, ca un imobil din Ferentari.

Aţi semnalat cu mai mult timp în urmă unele nereguli la societatea „Petromin". Aveţi date noi despre ce s-a mai întîmplat acolo, în urma sesizărilor dv.?

Am făcut o verificare pe unele chestiuni ţinînd de flota maritimă comercială, la societatea „Petromin". Avem în vedere unele asocieri, din punctul nostru de vedere, păguboase pentru statul român. Aici lucrurile merg destul de greu şi datorită faptului că este un volum mare de muncă, dar şi pentru că în prima parte conducerea societăţii a avut această reţinere, a omului crispat de un control, care ştie că, în dosul actelor, lucrurile nu stau foarte bine, că acolo s-a încălcat legea. Pe de altă parte nu pot să nu spun, şi mă bucur că am posibilitate s-o fac: sînt unele presiuni, ca verificările în acest caz (asocierea „Petromin"-ului cu unele firme din afară), să fie oprite, **există presiuni pentru a ne determina să renunţăm la aceste verificări**. E un punct destul de nevralgic, un obiectiv la a cărui lămurire

în serviciu de 500 de milioane

ţinem şi este evident că nu vom renunţa, fiind dispuşi să facem apel, în măsura în care vom fi obstrucţionaţi, la toate autorităţile publice care au obligaţia să vegheze la buna funcţionare a celorlalte autorităţi publice din stat.

Sînteţi o autoritate publică. Vorbind de pe această poziţie, cuvintele capătă o greutate foarte mare. Spuneţi de „obstrucţionări" şi „presiuni". Din partea cui vin ele?

Aş prefera să mă limitez la această afirmaţie şi să-mi cer iertare faţă de cititorii dv. pentru că nu pot intra în momentul acesta în detalii. Sînt **foşti demnitari care au interesul ca lucrurile de la „Petromin" să nu fie dezvăluite** în integralitatea lor, întrucît amestecul lor acolo se pare că este unul vinovat. Vă rog daţi-mi această îngăduinţă, să răspund în acest fel. În măsura care lucrurile se vor degrada şi vom vedea că nu ne putem face treaba, vom fi atunci nevoiţi să ne adresăm şi presei şi autorităţilor, care, repet, au obligaţia să vegheze la buna funcţionare a instituţiilor statului.

Abuzul de încredere săvîrşit de Doru Ioan Tărăcilă

Pentru că i-aţi adus în discuţie pe foştii demnitari, aş vrea să amintesc că săptămîna trecută aţi făcut referiri la unul dintre ei, este vorba de d-l Doru Ioan Tărăcilă. Aţi spus atunci că, deşi este vorba de un abuz în serviciu, cazul său nu intră sub incidenţa Codului penal. Această lămurire a dv. mi s-a părut a semăna mai degrabă cu bine cunoscuta „dilemă": de la cîte fire de păr în sus eşti chel? Cît de mult trebuie să încalci legea sau, în cazul nostru, cît de mult abuz în serviciu trebuie să faci ca să intri sub incidenţa Codului penal?

Iată, de data aceasta dau un nume. Pentru că în cazul d-lui Tărăcilă lucrurile sînt absolut limpezi, şi cînd fac aceste afirmaţii nu risc absolut nimic. Pe scurt, a fost vorba de o sumă, vreo 500 de miloane, strînse de la cadrele militare ale Ministerului de Interne, făcîndu-se un apel umanitar la ei pentru ajutorarea sinistraţilor. După ce a strîns aceşti bani, nu i-a dat sinistraţilor. Nu-i băgase în buzunarul propriu, îi depusese într-un cont la o altă bancă decît se stabilise iniţial. Este însă inacceptabil ca banii strînşi pentru sinistraţi să nu fi ajuns la aceştia. Cadrele militare au făcut o donaţie, stabilind anume donatarul – sinistraţii din Munţii Apuseni. Or, D-l Tărăcilă, care conducea ministerul, luînd decizia să-i ţină la dispoziţia ministerului, pe tot felul de argumente puerile, a săvîrşit infracţiunea de abuz de încredere. Am mai făcut precizarea, şi probail de aici vine întrebarea dv., că în cazul acestei infracţiuni Parchetul şi organele de cercetare penală nu se pot autosesiza. Este nevoie de o plîngere prealabilă a părţii vătămate, în acest caz cadrele militare care au donat banii. Aici abuzul este limpede, nu se mai poate discuta. Ţine doar de aprecierea părţii vătămate dacă se întoarce împotriva d-lui Tărăcilă pentru abuzul de încredere pe care l-a săvîrşit.

Aş completa puţin răspunsul la întrebarea dv. foarte precisă: *„de la cîte fire de păr în cap eşti chel"*. Codul penal este exact în a stabili care sînt infracţiunile. În cazul infracţiunii de abuz în serviciu de care întrebaţi, de abuz de încredere. Este precis în a da aceste definiţii, încît aici nu încape discuţie – dacă e mai mult sau mai puţin abuz în serviciu, dacă această infracţiune există sau nu există. Sigur că ea poate fi analizată după ceea în funcţie de circumstanţe, cum ştiţi, agravante sau atenuante.

În Codul penal nu există prevăzută infracţiunea de corupţie, despre care s-a vorbit şi se vorbeşte atît de mult.

Ştiu că la Ministerul Justiţiei există intenţia de realizare a unui proiect de lege privind combaterea corupţiei.

Cunoaşteţi acest proiect?

Nu, este doar un crochiu şi nu-mi este cunoscut. Cred însă că o asemenea lege ar fi benefică, ea venind să suplinească tăcerea Codului penal în această chestiune şi vine să răspundă cerinţelor unei realităţi atît de grave cum este cea preluată după noiembrie 1996. În Codul penal sînt definite unele infracţiuni din această sferă a corupţiei, cum ar fi darea şi luarea de mită, traficul de influenţă. Însă ca infracţiune de sine stătătoare, ea nu este incriminată, şi ceea ce face acum Ministerul Justiţiei vine să acopere această lacună legislativă.

Lipsa de încredere în autorităţile publice

În momentul de faţă lipseşte o lege a răspunderii ministeriale, lipseşte o lege a funcţionarului public. Cît de necesare ar fi aceste legi în peisajul legislativ actual? Ar „reabilita" ele statutul funcţionarului public, al demnitarului?

Aş vrea să mă refer mai întîi la rigorile pe care un demnitar sau un funcţionar public şi le asumă odată cu acceptarea unui asemenea mandat. Vorbesc de aceste două categorii pentru că, fatalmente, activitatea noastră de control duce deseori la asemenea funcţii. Atenţia acestor oameni trebuie îndreptată în egală măsură asupra propriului comportament, cît şi a funcţionării în limitele legalităţii a sectorului de care răspund. Demnitarul trebuie să-şi pună de acord comportamentul propriu, de pildă, cu o serie de rigori legale, de la colectarea şi gestionarea fondurilor pe care le foloseşte în campania electorală pînă la depunerea declaraţiei de avere, de la încheierea mandatului. Sînt, în opinia mea, două categorii care îşi asumă în mod conştient unele rigori legale, care, cu cît sînt mai bine respectate pe timpul cît ei îndeplinesc aceste funcţii, le aduce şi lor prestigiu şi aduce şi autorităţilor din care fac parte un plus de eficienţă, de credibilitate.

Din păcate, autorităţile publice sînt uneori asimilate, pe drept sau pe nedrept, cu o anume birocraţie, cu o anume corupţie, cu predispoziţia la corupţie. Sigur că lucrurile acestea nu sînt noutăţi pentru România, sau România nu este o excepţie în această privinţă, dar este de văzut pînă la ce limite această imagine nu afectează însăşi credibilitatea acestor instituţii. **În ţările democratice, cetăţenii au încredere deplină în autorităţile publice**: în justiţie, în ministerul de interne. În asemenea structuri din subordinea Guvernului, cum este Departamentul de Control al Guvernului. Deci cred că se poate vorbi de o limită acceptabilă a acestei asocieri a autorităţii publice cu o anume birocraţie,

predispoziţie la corupţie şi, în măsura în care este depăşită această limită, se ajunge la situaţia de dinainte de noiembrie 1996, în care lumea îşi pierduse cu adevărat încrederea în autorităţi.

În ce priveşte cele două legi de care aţi amintit, ele sînt extrem de importante şi ştiu că în momentul acesta este în forma finală proiectul de lege privind statutul funcţionarului public. Nu ştiu nimic însă despre o lege a răspunderii ministeriale. Sînt legi absolut necesare, pentru că, vrînd-nevrînd, activitatea noastră de verificare duce în cele din urmă, în cele mai multe cazuri, la demnitari şi funcţionari publici. Or, în absenţa acestui cadru legislativ, este foarte greu să stabileşti asemenea responsabilităţi, nu-ţi rămîne decît, atunci cînd este vorba de un demnitar, să înaintezi nota de constatare primului-ministru, şi el, în funcţie de asta, să decidă. Uneori este destul de greu de decis în situaţia unei asemenea lacune de legislaţie. Sînt două legi pe care le aşteptăm cu mare interes.

Pînă la adoptarea acestei legislaţii, de ce rigori sînt ţinuţi în activitatea şi comportamentul lor demnitarii şi funcţionarii publici ai actualei administraţii?

Eu cred că legislaţia penală şi civilă este oarecum acoperitoare. Ea este completată în mod fericit de exigenţele cuprinse în „Contractul cu România" şi în „Reforma clasei politice româneşti", două programe electorale cu care am cîştigat alegerile şi la care ar trebui să ne raportăm cu mai multă consecvenţă.

Cunoaşteţi vreun caz în care dv. să fi sesizat autorităţile în drept, iar acestea să se fi pronunţat asupra vinovăţiei sau nevinovăţiei cuiva?

Avem un răspuns recent de la Ministerul de Interne, pe unele constatări pe care noi le-am făcut la Compania română de pescuit oceanic, în urma cărora Ministerul de Interne ne spune că cele sesizate de noi s-au confirmat şi că a început urmărirea penală în cazul unui număr de persoane incriminate acolo. Mai sînt şi cazuri în care, nefiind vorba de o infracţiune sau de fapte la limita legii penale, am adus în atenţia conducerii unor ministere faptele respective şi au fost luate măsuri. De pildă, în urmă cu cîteva săptămîni semnalam cazul d-lui general Florea Gheorghe, şeful IJP Constanţa, care săvîrşise unele fapte la limita legii penale. Le-am sesizat d-lui ministru Gavril Dejeu şi am văzut că în ultimul timp d-l general Florea a fost schimbat din funcţie. Cred că este o măsură luată şi în urma constatărilor pe care le-am înaintat noi Ministerului de Interne.

„Au fost voci care au cerut desfiinţarea Departamentului de Control"

Credeţi că există şanse de a fi eradicată corupţia din societatea românească?

Cred că au dreptate cei care spun foarte frecvent că o eradicare deplină a corupţiei este imposibilă. A o aduce însă în limite suportabile, în limitele „normalului", dacă asta se poate numi normal, cred că este posibil. Şi este posibil chiar şi în cazul României, în care lucrurile se degradaseră foarte tare pînă în noiembrie 1996. Este posibil în măsura în care autorităţile publice vor funcţiona aşa cum trebuie. În primul rînd justiţia, apoi şi celelalte autorităţi publice, între care îmi permit să înscriu şi Departamentul de Control al Guvernului. În opinia mea, Guvernul ar trebui să aibă tot interesul ca acest departament să funcţioneze cît mai bine, să aibă tot ce-i trebuie la dispoziţie pentru a participa la acest efort naţional de combatere a crimei economico-financiare şi a corupţiei. Sigur, uneori, în urma rumorilor pe care Departamentul de Control le-a generat într-o anume zonă a lumii politice, au fost şi unele voci care au spus că departamentului i-ar mai trebui reduse competenţele, îngreunate nişte proceduri.

Vă referiţi cumva la primul-ministru?

Nu, primul-ministru nu a emis o asemenea cerinţă. Au fost însă unii oameni care au vorbit la un moment dat de nevoia de a desfiinţa Departamentul de Control al Guvernului. În opinia mea, în acest moment pe care-l traversează România, o asemenea structură este strict necesară şi s-a dovedit în ultima perioadă că Guvernul este atent la acest aspect.

Un ministru al actualului guvern a susţinut însă că un asemenea organism nu este necesar, el neexistînd nicăieri în lume.

Am citit şi eu bizareria asta. Este regretabil că oameni care ocupă funcţii atît de importante riscă cu atîta uşurinţă să se pună în situaţii delicate. Evident că sînt ţări în care atare structuri există, şi sînt destul de eficiente. Facem în momentul de faţă un studiu comparativ cu instituţii similare nouă din alte state, pentru a putea completa propunerile pe care le-am făcut deja cu privire la organizarea viitoare a departamentului. De altfel, la afirmaţia de care vorbiţi se pare că s-a ajuns nu din obsesia cuiva pentru modernizarea administraţiei româneşti, ci pur şi simplu din interese mult mai lumeşti.

Aţi spus, cu cîtva timp în urmă, că dacă veţi fi obstrucţionat în activitate vă veţi da demisia. Vă veţi respecta „angajamentul"?

Am să fac tot ce ţine de mine să rămîn aici cît mai mult timp şi să fiu cît mai util Guvernului. Însă în momentul cînd n-o să mai pot să-mi fac treaba, cînd atribuţiile Departamentului de Control al Guvernului nu vor mai putea fi îndeplinite datorită unor restricţii, evident că nu sînt deloc dispus să stau aici şi să pierd timpul. Ar fi dincolo de principiile mele şi ale oricărui om, cred, care ocupă o funcţie publică, şi pînă la urmă şi o chestiune de demnitate – a rămîne pe un post doar ca să mă prefac că fac ceva util, în interesul Executivului, nu are nici un rost. Şi evident că n-aş rămîne nici măcar o zi.

Care va fi punctul următor cîştigat de Corpul de Control al Guvernului în lupta împotriva corupţiei?

În privinţa cazuisticii viitoare, avem în vedere, în principal, în momentul acesta, două acţiuni mai importante: la solicitarea Secretariatului General al Guvernului am început deja verificări în legătură cu legalitatea unei sponsorizări de care a beneficiat Secretariatul General al Guvernului, din partea Bancorex, şi al modului în care au fost cheltuite sumele respective. E vorba de o sumă destul de mare, cîteva milioane de dolari. Avem finalizate în aceste zile o verificare pe care am făcut-o la Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, al cărui director este d-l Radu Ciuceanu, loc în care am găsit lucruri în neregulă, s-a încălcat legea. Este vorba de deturnări de fonduri, încălcarea dispoziţiilor legale cu privire la sponsorizări etc.

Despre necesitatea

„Reforma în justiţie, între intenţie şi realizare", seminar organizat vineri 9 mai de către Alianţa Civică, este a cincea manifestare de acest gen, după cele care au avut ca subiect arhivele Securităţii şi ale fostului Partid Comunist, reforma învăţămîntului, situaţia judeţelor abuziv desfiinţate şi respectiv protecţia monumentelor şi a siturilor istorice.

Dezbaterea s-a desfăşurat în prezenţa a numeroşi demnitari şi specialişti care au discutat despre imaginea Justiţiei, statutul magistratului, situaţia materială a Justiţiei, ca şi despre deschiderea magistratului către societatea civilă. Un subiect de mare actualitate a fost cel despre recursurile în anulare, prilej cu care procurorul general, Nicolae Cochinescu, a fost întrebat de către d-l Ştefan Mateescu, judecător la Curtea Supremă de Justiţie: *„Pînă cînd judecătorii nu vor mai putea judeca situaţia caselor luate cu japca?"*. Despre acelaşi lucru a vorbit şi procurorul Gheorghe Mocuţa, care a considerat că legea a fost politizată imediat după discursul din 1993, de la Satu Mare, al lui Ion Iliescu, cînd fostul şef al statului a solicitat nevoalat ca foştilor proprietari să nu li se restituie imobilele confiscate abuziv.

Despre necesitatea reformării justiţiei, d-na Ana Blandiana, preşedinta Alianţei Civice, a spus: *„Dacă concluzia acestui tip de dezbatere va fi că oamenii care formează justiţia română vor găsi posibilitatea ca Justiţia să nu mai fie vinovată de ceea ce se-ntîmplă în societate, adică să-şi facă datoria, eu aş fi fericită".*

Păcatul originar al reglementării justiţiei rezidă în Constituţie

LUCIAN MIHAI (secretar general al Camerei Deputaţilor): Se ştie că puterea cel mai puţin recunoscută ca atare, ca putere, într-un stat totalitar este aceea judecătorească. Unul dintre semnele distinctive cele mai importante ale unui stat care aplică principiul separaţiei puterilor îl constituie modul în care este reglementată Justiţia. Sub acest aspect, titlul al III-lea din Constituţia României reglementează în capitolul al VI-lea nu „puterea" judecătorească, ci pur şi simplu „autoritatea" judecătorească. Eu cred că nu este vorba numai despre o simplă utilizare a unor cuvinte diferite, ci chiar despre o concepţie contrară principiului separaţiei puterilor în stat.

Din reglementările constituţionale, precum şi din altele, rezultă că Justiţia nu este complet separată de puterea executivă, în baza normelor constituţionale existente. Această situaţie este însă mult adîncită de către *Legea nr. 92* din 1992, pentru organizarea judecătorească, care este o ilustrare clară a neseparării Justiţiei de Executiv. Puterea judecătorească, despre care vorbeşte această lege, se exercită prin instanţele judecătoreşti, dar şi prin Ministerul Public. Nu se poate înţelege cum îşi poate exercita puterea judecătorească atribuţiile sale prin intermediul Ministerului Public, aflat, conform art. 131 din Constituţie, sub autoritatea ministrului Justiţiei, aşadar, parte componentă a Executivului. Iar, în acelaşi timp, să fie separată de puterea executivă. În realitate, separaţia totală a celor două puteri nu există şi imixtiunile Executivului, reglementate de Constituţie, sînt mult amplificate prin numeroase alte dispoziţii ale *Legii pentru organizarea judecătorească*. De bună seamă, judecătorii trebuie să fie supuşi unui control. Dar nu unui control de acest gen, care permite imixtiunea Executivului în domeniul Justiţiei, sub triplu aspect. Mai întîi, fiindcă ministrul Justiţiei are un asemenea drept de control. În al doilea rînd, fiindcă ministrul Justiţiei poate exercita acest control prin inspectori generali, adică prin funcţionari administrativi. Şi în al treilea rînd, fiindcă ministrul Justiţiei poate exercita control prin judecători inspectori sau judecători delegaţi care, în exercitarea acestei activităţi, deşi aparţin puterii judecătoreşti, se află totuşi într-o poziţie de subordonare faţă de ministrul Justiţiei, care le deleagă aceste competenţe. Permiteţi-mi să mai adaug un exemplu, care ilustrează că în *Legea de organizare judecătorească* nu este reglementată separarea puterilor Justiţiei de puterile Executivului. Astfel, din *„corpul magistraţilor"* – expresie reglementată de lege – fac parte nu numai judecătorii şi procurorii, ci şi demnitari şi funcţionari ai administraţiei de stat, întrucît, conform art. 47 din această lege, ministrul Justiţiei, locţiitorii săi şi personalul de specialitate juridică din Ministerul Justiţiei sînt asimilaţi magistraţilor pe durata îndeplinirii funcţiei.

Se pare că păcatul originar rezidă în Constituţie, iar nu neapărat în *Legea de organizare judecătorească*, fiindcă dacă în lege s-ar face modificări în sensul instituirii unei reale separări a puterii judecătoreşti faţă de puterea executivă, probabil că ele ar fi neconstituţionale. Aşa încît se pare că păcatul originar trebuie să fie curăţat şi de fapt ar trebui să ne gîndim la o modificare a Constituţiei.

ANA BLANDIANA, VALERIU STOICA, LUCIAN MIHAI, NICOLAE COCHINESCU, CORNELIU BÂRSAN

Miza reformei justiţiei: eliminarea inerţiilor comuniste

VALERIU STOICA (ministrul Justiţiei): În momentul în care am preluat mandatul de ministru al Justiţiei, am crezut că este de datoria mea să încerc, împreună cu toţi cei interesaţi, să accelerăm ritmul reformei justiţiei. Cum orice reformă nu poate ignora bazele normative, am crezut că este necesar să propun, împreună cu distinşii mei colaboratori din Ministerul Justiţiei, ţinînd seama de toate propunerile care au fost făcute de mulţi juriştii din Bucureşti şi din ţară, un pachet de legi care să contribuie la accelerarea reformei justiţiei. În momentul în care am conturat liniile principale ale acestui pachet de legi – aşa cum se întîmplă cu liniile de forţă în spectrul magnetic –, am observat că lumea juridică românească a căpătat un desen în care, pe de o parte, se doreşte într-adevăr accelerarea reformei justiţiei, pe de alta se doreşte un *statu quo*.

Chiar dacă punctual sînt de acord cu analizele d-lui Lucian Mihai, pe ansamblu mă detaşez de linia sa, pentru că eu cred că problema principiului separaţiei puterilor în stat trebuie să fie judecată în funcţie de două etape: etapa anterioară adoptării Constituţiei şi cea ulterioară adoptării. În prima etapă, cred că era foarte important să se discute fiecare text din proiectul Constituţiei ce urma să fie adoptat, pentru ca în dispoziţiile referitoare la Justiţie să se marcheze nu numai independenţa Justiţiei, dar şi principiul separaţiei puterilor în stat. Chiar dacă nu într-o formulă expresă, important este ca în modul de amenajare a instituţiilor statului să rezulte existenţa acestui principiu.

Din momentul în care a fost adoptată, însă, Constituţia cred că interesul interpreţilor ei este acela de a descoperi în textele Constituţiei, aşa cum sînt ele, principiul separaţiei puterilor în stat. Eu, cel puţin, încerc să interpretez Constituţia în acest sens, chiar dacă şi eu mă gîndesc la momentul în care ea va fi modificată. Pînă în acel moment, care nu ştiu cînd va veni, cred că trebuie să ne punem toată inteligenţa juridică în slujba acestui scop, pe care îl consider foarte important. Plecînd de aici, cred că sînt cîteva texte în Constituţie care ne ajută, pe de o parte, să găsim baza constituţională a principiului separării puterilor în stat şi, dacă recunoaştem acest lucru, în momentul în care discutăm *Legea de organizare judecătorească* trebuie să găsim soluţiile concrete pentru a pune de acord această lege şi textele constituţionale.

Cînd vorbim de „Justiţie" în sensul definit în Constituţie, atunci nu putem avea în vedere decît Curtea Supremă de Justiţie, şi nu celelalte instanţe judecătoreşti şi Consiliul Superior al Magistraturii, care este o formă de autoconducere a puterii judecătoreşti. Dacă lucrurile stau aşa, înseamnă că primul articol din *Legea de organizare judecătorească*, în care se spune că puterea judecătorească se înfăptuieşte nu numai prin instanţele judecătoreşti, ci şi prin Ministerul Public, este un text care nu e în acord cu Constituţia. Sensul proiectelor de lege pe care le-am iniţiat constă tocmai în schimbarea acestui lucru.

Dar, pe de altă parte, trebuie să vedem care sînt modalităţile fireşti prin care se realizează nu numai separarea puterilor, ci şi colaborarea acestora şi controlul lor reciproc, astfel încît ele să alcătuiască un sistem coerent. Dacă acceptăm faptul că Justiţia poate să controleze şi Parlamentul, şi Guvernul, eu cred că un minim control, dar nu în sensul de ingerinţă, trebuie să existe şi din partea puterii legislative, şi din partea puterii executive asupra puterii judecătoreşti.

Cred că efortul de reformare pe care trebuie să-l facem împreună în acest moment are ca scop: consolidarea Justiţiei, ca putere, clarificarea relaţiilor constituţionale dintre Ministerul Public, puterea judecătorească şi puterea executivă şi, din acest punct de vedere, eu sînt de acord că Ministerul Public poate să aibă un statut aparte, chiar dacă el este legat de puterea executivă.

Pe de altă parte, eu cred că aici, în România, ţară în tranziţie, fostă comunistă, modernizarea structurilor justiţiei şi mai ales ale Ministerului Public trebuie să ţină seama de inerţiile care au fost create în timpul regimului comunist. Şi dacă le identificăm şi avem curajul să le recunoaştem, atunci miza reformei justiţiei este tocmai aceasta – eliminarea inerţiilor create în timpul regimului comunist.

NICOLAE COCHINESCU (procurorul general al României): De ce constituţiile moderne nu consacră totuşi *expressis verbis* principiul separaţiei puterilor? Nu îl consacră pentru că viaţa în general şi viaţa statală în special s-au complicat extrem de mult. Uitaţi-vă pe Constituţia României. Aici veţi găsi expresia *„autorităţi publice"* – autoritatea publică legiuitoare compusă din Parlamentul ţării, o autoritate publică compusă din Guvern, administraţia centrală şi locală şi o autoritate judecătorească compusă din instituţiile care au fost evocate, dar asupra cărora se discută dacă toate, sau numai unele dintre ele, fac parte din puterea judecătorească. În afara acestora, mai există cîteva instituţii care nu sînt cuprinse în nici una dintre aceste autorităţi publice: Avocatul poporului, Curtea Constituţională, Curtea de Conturi. Pentru acestea, legiuitorul nostru a preferat să folosească noţiunea de *„autoritate publică"*, neînsemnînd, prin aceasta, că în Constituţia României nu este consacrat principiul separaţiei puterilor în stat.

Întorcîndu-mă la puterea judecătorească, aici toată discuţia ar trebui redusă la statutul Ministerului Public, la statutul procurorului, pentru că acesta este mărul discordiei. La noi, în momentul în care s-au dezbătut Constituţia şi *Legea de organizare judecătorească*, parlamentarii şi membrii Constituantei, care erau atunci în opoziţie, sînt cei care au criticat eventualitatea plasării Ministerului Public în sfera executivă şi au cerut foarte ferm să se adopte dispoziţii constituţionale şi de lege prin care instituţia procurorilor să fie cuprinsă în puterea judecătorească. Este, poate, paradoxal, dar cele mai aprigi critici aduse apartenenţei Ministerului Public la puterea judecătorească au venit atunci din zona celor care exercitau în acel moment istoric puterea.

Dar acum se poate pune o întrebare de fond: cum ar putea să facă procurorul parte din puterea judecătorească, cînd el nu judecă? Cel care judecă este judecătorul. Ministerul Public face parte din autoritatea judecătorească. Încercaţi să găsiţi o altă plasare a lui decît aici şi vedeţi dacă rezultă ceva care să se apropie cît de cît de gîndirea logică. Este posibil ca o instituţie plasată sub autoritatea judecătorească să facă parte din altă putere, executivă sau legislativă? De ce n-ar fi fost plasată direct acolo, pentru că în Constituţie există o asemenea separaţie? Dacă procurorul poate lua o măsură privativă de libertate, atunci chiar că el nu are ce să caute în puterea judecătorească. Nu există decît două soluţii: sau îi luaţi procurorului această putere, de arestare şi anchetare a unor infracţiuni, şi atunci poate foarte bine să rămînă în puterea executivă, sau, dacă rămîn aceste prerogative, în interesul apărării drepturilor fundamentale ale cetăţenilor, trebuie să i se recunoască

reformei în Justiţie

apartenenţa la puterea judecătorească, cu toate caracteristicile, cu imparţialitate, cu inamovibilitate. E inadmisibil ca procurorul să fie la discreţia executivului în privinţa duratei mandatului său.

PAUL FLOREA

Sistemul organelor de judecată e conceput greşit

PAUL FLOREA (judecător la Curtea Supremă de Justiţie): Suveranitatea unui stat, adică dreptul de a organiza viaţa socială o fac cele trei puteri: puterea legiuitoare, care emite regulile de urmat într-o societate; puterea executivă, care aplică aceste legi, iar cînd apar conflicte, cînd cineva încalcă vreun drept şi se adresează justiţiei, apare puterea judecătorească, care rezolvă acest conflict. Întreb: d-l procuror general uită că procurorii sînt cei care strîng probe în justiţia criminală (pentru că trebuie să recunoaştem că cea mai mare importanţă a justiţiei o are justiţia criminală, penală)? Deci, dacă dv. strîngeţi probele şi le oferiţi instanţelor judecătoreşti, adică **reclamaţi** justiţiei, **dv. reprezentaţi Guvernul României, reprezentaţi statul român**. Aşa e în toate statele moderne, cu democraţiile cele mai avansate. Iată unde sînteţi, d-le procuror: în puterea executivă! Nesupus decît ministrului Justiţiei!

CORNELIU BÂRSAN (decanul Facultăţii de Drept a Universităţii Bucureşti): Găsesc acum prilejul să-mi expun un punct de vedere care mă frămîntă de la adoptarea *Legii de organizare judecătorească*. De cîte ori am auzit sau am citit intervenţiile celor care au condus şi conduc aceste organe ale statului, am aşteptat ca ele să spună: reforma justiţiei este un lucru care se face în România într-un mod paradoxal. De ce? Pentru că nu s-a făcut ceea ce trebuia să se facă şi s-a făcut greşit. Sistemul organelor de judecată e conceput în aşa fel, încît nu-l pricepeţi. Şi nu numai dv., nu-l pricep nici cei care au legătură cu acest sistem. Ca să fiu foarte ilustrativ, exemplific: mă judec într-o pricină penală sau civilă la judecătorie, în primă instanţă; mă judec în apel la tribunalul judeţean. Nu pricepe nimic justiţiabilul. Mă judec în recurs la Curtea de apel. Şi m-am oprit aici. Sistem unic în lume – 15 curţi de apel, 15 jurisdicţii.

D-le ministru, cu asta trebuie să începeţi adevărata reformă a justiţiei! Nici studenţii nu pricep, nici justiţiabilii, iar judecătorii, săracii, au fost puşi într-o situaţie extrem de delicată, din punctul de vedere al aplicării acestor dispoziţii legale. Dacă voiam să păstrăm şi judecătoriile, şi tribunalele judeţene, trebuia să desfac competenţa între ele, dar să unific calea de atac la Curtea de Apel şi să ajung la o instanţă supremă în ţara asta, care să interpreteze dreptul. Ştiţi foarte bine, instanţele supreme nu se ocupă de starea de fapt, ci judecă sentinţele, deciziile judecătoreşti, hotărîrile judecătoreşti şi aşa ajung la o interpretare unitară a dreptului.

CORNELIU TURIANU (senator): D-l procuror general a făcut o pledoarie minunată, pentru faptul că se simte în cadrul sistemului, ca judecător, şi nu înţelege de ce-l îndepărtăm din cadrul organelor de justiţie. Îl întreb pe d-l procuror general cum lucrează Procuratura Generală, Ministerul Public sub autoritatea ministrului Justiţiei, în condiţiile în care la Ministerul Justiţiei există o direcţie care se numeşte – n-o să credeţi – „Direcţia pentru relaţii cu Parchetul"? Deci, cînd ministrul Stoica vrea să afle ceva de la d-l Cochinescu, cum e cu cazul Iskandarani, spre exemplu, îl solicită pe şeful acestei Direcţii, d-l Trifoi, să fugă după d-l procuror general ca să afle amănunte. E total anormal. Ca şi faptul că ministrul Justiţiei, în Consiliul Superior al Magistraturii, are doar un vot consultativ. Şi faptul că procurorii dejudecă judecătorii, iar noi nu putem să ne spunem părerea cu privire la statutul lor disciplinar.

Toate aceste lucruri, toate aceste atribuţii foarte subţiri ale ministrului de Justiţie mă fac pe mine să întreb: ce atribuţii în actuala organizare mai are d-l Valeriu Stoica? Domnia sa nu are voie la vot decisiv cu privire la numirea unui judecător, la avansarea în funcţie.

D-l Valeriu Stoica a făcut o propunere referitoare la numirea a 16 procurori generali, cîte unul la fiecare curte de apel. În regulament se spune că şeful celor 16 procurori generali e ministrul de Justiţie. Dacă nu se poate treaba aceasta, copiaţi o altă soluţie, din alte sisteme de drept, unde primul procuror general pe lîngă Curtea de Casaţie este prim-adjunctul ministrului de Justiţie. Atunci nu va mai fi această dispută permanentă.

CORNELIU TURIANU

O nedreptate: recursul în anulare împotriva proprietăţii

ANA DICULESCU (avocat): Cînd am afirmat că Justiţia română s-a împărţit în două, urmare a recursurilor în anulare promovate împotriva proprietăţii, şi nu pentru apărarea legalităţii, mulţi s-au supărat. E imoral ca procurorul general, care n-a participat într-un proces civil, să aibă drepturi mai multe decît are pîrîtul sau decît reclamantul din acel proces!

Există la români o credinţă, mărturisită aproape în fiecare zi: oamenii nu sînt convinşi că instituţia Procuraturii, aşa cum a fost ea înţeleasă în zecile de ani roşii, deveniţi negri pentru Justiţia română, s-ar fi debarasat de vechile mentalităţi. Şi atunci, în aceste recursuri în anulare, de care aminteam mai sus, tocmai acest lucru se manifestă: o mentalitate învechită.

RĂSVAN DOBRESCU (senator): De ce ar înceta procurorii să facă parte din puterea judecătorească? Cred că răspunsul este destul de simplu: pentru că în imensa majoritate a cauzelor procurorul este parte în proces. El nu judecă. De judecat, judecă judecătorul. Procurorul nu judecă, nu pronunţă soluţii. El cere judecătorului să pronunţe o anumită soluţie. În procesele penale el reprezintă acuzarea şi se află pe picior de egalitate cu avocatul părţii sau cu partea care nu are avocat, care reprezintă apărarea. E adevărat că în alte cauze procurorul are o poziţie echidistantă. Cauzele acestea sînt puţine la număr. De aceea cred că întrebarea din ce putere să facă parte procurorul nu este foarte relevantă. Aş spune că el are o situaţie oarecum hibridă, că este la mijloc, între puterea judecătorească şi puterea executivă. Procurorul este un magistrat, incontestabil. El are această poziţie sui generis, de a nu face parte nici din puterea executivă, nici din cea judecătorească, dar avînd puncte de tangenţă cu fiecare din ele. De aici derivă situaţia că el trebuie să aibă un grad de autonomie atît faţă de puterea judecătorească, cît şi faţă de Executiv.

În statul de drept, nu trebuie să existe nici o putere, nici o autoritate care să scape de controlul vreunei alte puteri sau autorităţi. Indiscutabil că dacă există vreo autoritate a statului care scapă de controlul unei alte autorităţi, acolo apare pericolul unei dictaturi a acelei autorităţi care nu este supusă vreunui control. Aceasta este, din păcate, situaţia Parchetului, unde, în ciuda textului din Constituţie, care spune: *„Procurorii îşi desfăşoară activitatea sub autoritatea ministrului Justiţiei"*, în practică, autoritatea ministrului Justiţiei asupra procurorului general şi a Parchetului este sublimă, dar lipseşte cu desăvîrşire.

Avem două sisteme. Într-un prim sistem, aşa cum a fost la noi în perioada interbelică şi în sistemul francez, este supus autorităţii instanţelor judecătoreşti. Într-un altul, controlului autorităţii executive, prin ministrul Justiţiei. Noi trebuie să optăm azi. Această opţiune depăşeşte cadrul teoretic al discuţiei. Teoretic, şi una şi alta dintre soluţii sînt foarte bune. Astăzi, concret, care este autoritatea cea mai potrivită? Socotesc că această autoritate, în România sfîrşitului de secol, este ministrul Justiţiei.

Pagină realizată de MARIAN CHIRIAC

NOILE TARIFE ALE ABONAMENTELOR CU REDUCERE LA REDACŢIA „22"

Foarte avantajos pentru cadre didactice, elevi, studenţi, pensionari, foşti deţinuţi politici şi veterani de război:
- Numai **8.000 lei** pe 3 luni, cu expediere la domiciliu (reducere **39%**);
- Numai **6.000 lei** pe 3 luni, cu ridicare de la redacţie (reducere **54%**).

PRACTIC JUMĂTATE DIN EXEMPLARELE PRIMITE SÎNT GRATUITE.

Pentru celelalte categorii de cititori abonamentele sînt, de asemenea, cu reducere:
- **9.000 lei** pe 3 luni (reducere **31%**), cu expediere la domiciliu;
- **8.000 lei** pe 3 luni (reducere **38%**), cu ridicare de la redacţie.

Cei interesaţi sînt rugaţi să achite la sediul redacţiei (Calea Victoriei 120) sau să expedieze prin mandat poştal suma corespunzătoare, pe adresa: *Revista "22", cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Calea Victoriei 155, Bloc D1, Bucureşti*. Adeverinţele (talon de pensie, adeverinţe şcolare etc.) valabile un an se expediază pe adresa: *Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, Bucureşti*, cu specificarea pentru *Serviciul de Difuzare*.

MĂRIRILE DE PREŢ NU AFECTEAZĂ ABONAMENTELE DEJA ACHITATE

INSTITUTUL EUROPEAN

Jean-Nöel Jeanneney *NOU!*

O ISTORIE A MIJLOACELOR DE COMUNICARE

Traducere de Mihaela Calcan
Prefaţă de Bogdan Ghiu

Este o carte despre cenzură, despre minciunile propagandei, despre dezinformare. Într-o lume subjugată informaţiei, vă oferă un binevenit reper în lumea mijloacelor de comunicare.

ISBN 973-586-029-5 406 pagini

În colecţia SINTEZE a mai apărut: Daniel Combes, *Epopeea vinului*
va apărea: Roland Barthes, *Mitologii*

Iaşi • Str. Cronicar Mustea nr. 17 • C.P.: 161 • cod 6600 • Tel-fax: 032-230197
tel 032-233800 • e.mail: rtvnova@mailcccis.ro • http: 1/www.nordest.ro/home.htm
Comenzi la editură, preţuri promoţionale!
Cereţi cărţile librarului d-voastră sau prin reţeaua Librăriilor Humanitas

FLORIN GABREA

Cronică tv.

Reforma televiziunii publice – un pariu pierdut?

În ziua de 15 mai, a avut loc, la sediul central din Calea Dorobanți, prima conferință de presă acordată de conducerea interimară a Televiziunii Române. S-au făcut publice datele auditului financiar (realizat de firma Coopers & Lybrand) și raportul întocmit de o echipă de specialiști străini, care a lucrat sub auspiciile NATIONAL FORUM FOUNDATION și care a analizat activitatea SRTV, în perioada 1990–1995. Deficitul bugetar al SRTV, pe anul 1996, se ridică la **18 miliarde** lei, iar datoriile totale însumează peste **65 miliarde** lei. Raportul asupra activității SRTV nu este, nici el, cu mult mai îmbucurător.

Conducerea Televiziunii Române (care continuă să funcționeze ilegal, aceasta neavînd un Consiliu de Administrație, așa cum prevede *Legea 41*) a făcut o analiză proprie, încercînd să demonstreze că adevărul rămîne, în ciuda culorilor sumbre, unul relativ: numărul (mare) de salariați este, totuși, mai mic decît la alte televiziuni vecine (polonă: 6.000 și ungară: 4.000), cauza deficitului bugetar o reprezintă nu atît cheltuielile (prea mari), cît veniturile (prea mici) etc. Dar nu numai atît. Au fost trecute în revistă și obiectivele mandatului interimar, cu care d-l Gulea a fost încredințat de către Parlament. *„Acest mandat"*, se arată în darea de seamă oferită presei, *„ulterior revizuit, prevedea crearea unui Comitet Director, **care să exercite intermediar sarcinile Consiliului de Administrație, cu excepția restructurării**, dar incluzînd o schimbare esențială a grilei de programe. Paradoxul evident și de nesusținut în realitate este acela că această schimbare fundamentală de programe, deci de aspect, a TVR este imposibilă fără o restructurare, fără punerea pe alte baze a relațiilor de producție din întreprindere"*. Obiectivele mandatului interimar au fost:

– **Obiectiv 1**: Evaluarea situației instituției și conceperea unui program de redresare, incluzînd modificări ale *Legii 41/1994* și

– **Obiectiv 2**: Gestionarea crizei și realizarea de îmbunătățiri punctuale ale programelor, în limitele descrise de mandat.

Cele două obiective au fost îndeplinite, conform cu darea de seamă, în totalitate. Drept urmare, hotărîtă să-și exercite prerogativele pînă la capăt, conducerea interimară a SRTV a înaintat un pachet de propuneri care vizează, în principal, modificarea actualei *Legi 41*. Care sînt, acum, variantele de acțiune ale acestei conduceri interimare (mai exact, ale directorului general), în așteptarea unei posibile redresări?

1. Să solicite aprobarea, de către Parlament, **în regim de urgență**, a modificărilor de lege propuse (în această sesiune parlamentară, puțin probabil).

2. Să facă presiuni asupra Parlamentului, în vederea **numirii neîntîrziate a Consiliului de Administrație** (în absența căruia, directorul general are împuterniciri limitate), conform cu prevederile **Art. 49**, din actuala *Lege 41* (în această sesiune parlamentară, puțin probabil).

3. Să recitească prevederile *Legii 41*, cu mai multă atenție (**Art. 42**, **Art. 45**, **Art. 46**, **Art. 53**), după cum urmează:

– **Art. 42, alin. 2**: *„Programele I și II ale Televiziunii Române, precum și programele Radiodifuziunii Române, existente la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, se constituie în servicii publice, ca posturi naționale de radiodifuziune și televiziune"* (articol ce intră în evidentă coliziune cu **Art. 5. alin. 4**, din *Legea 48/1992, a Audiovizualului*, care stipulează: ***„Programul 1** al televiziunii publice, precum și programele Radiodifuziunii Române, existente la data apariției legii, **sînt exceptate de la închiriere și de la privatizare**"*. Conform acestui alineat, **doar programul 1 al televiziunii publice este exceptat de la închiriere** și privatizare, ceea ce duce la concluzia că programul 2 al televiziunii publice, precum și studiourile teritoriale, pot fi, oricînd și oricum, privatizate). Coliziunea lovește, așadar, ambele legi de nulitate.

– **Art. 45**: *„Prin legea bugetară anuală se aprobă fondurile de la bugetul de stat, alocate Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune pentru **acoperirea cheltuielilor de dezvoltare, inclusiv a celor valutare pentru achiziționarea de echipamente și piese de schimb radio și televiziune, precum și fondurile pentru utilizarea stațiilor de emisie, a radioreleelor și a circuitelor video și fonice, datorate agenților economici din sistemul comunicațiilor. Celelalte cheltuieli se acoperă din veniturile proprii"***. (N.b.: „Acoperirea" cheltuielilor, înseamnă, pentru orice cunoscător al limbii române, plata integrală a acestor cheltuieli. Neacordînd SRTV **decît un procent de max. 20%** – așa cum se menționează în darea de seamă – din necesarul de cheltuieli, Guvernul României se face vinovat de încălcarea legii. **Remediu:** darea în judecată a Guvernului, pentru plata integrală a cheltuielilor, la care s-a obligat prin prezenta lege.)

– **Art. 46**: *„Finanțarea necesară producerii și difuzării emisiunilor radiofonice și de televiziune adresate străinătății, precum și dezvoltării acestei activități **se asigură din fondurile alocate de la bugetul de stat"***. (N.b.: „Se asigură" nu înseamnă altceva decît acoperirea în totalitate a cheltuielilor necesare. Iar faptul că aceste cheltuieli sînt menționate într-un articol de lege separat înseamnă, de asemenea, că și cuantumul alocat de la bugetul de stat pentru emisiunile de televiziune adresate străinătății trebuie să fie separat decît cel menționat în Art. 45 și trebuie să acopere, **în totalitate**, plata salariilor și costurile de producție și emisie ale TVRi. **Remediu**: același ca mai sus.)

– **Art. 53** nu are de ce să fie modificat, așa cum se propune în proiectul de modificări ale SRTV, deoarece: *„Obligațiile financiare ale **Radioteleviziunii*** (care include, în mod vădit, atît Societatea Română de Radiodifuziune cît și Societatea Română de Televiziune), *pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, rezultate din închirierea emițătoarelor, radioreleelor și circuitelor video și fonice, **se acoperă de la bugetul de stat**, din fondul de rezervă bugetară aflat la dispoziția Guvernului și din venituri suplimentare"*. (**Remediu**: același ca mai sus.)

4. Să întocmească sondaje de audiență (pe tipuri de emisiuni) și să dispună **sistarea imediată (scoaterea din program) a tuturor producțiilor de televiziune** ce au o cotă slabă de audiență, indiferent de departamentul care le-a produs. În același timp, să diversifice, prin declanșarea de concursuri de creație, tipul de emisiuni originale, cu mare succes de public (depistate, de asemenea, prin sondaje), ce urmează a fi, apoi, difuzate la orele de *prime time*.

5. Să-și prezinte **demisia**.

Dată fiind gravitatea situației, ar fi de dorit ca variantele cele mai „explozive" să fie și cele prioritare. Altminteri, s-ar putea ca, pînă la trezirea din amorțeală și inerție a Parlamentului, reforma televiziunii publice să devină, spre satisfacția posturilor particulare de televiziune, un pariu pierdut. Și ar fi păcat!

REVISTA PRESEI

● În editorialul **Adevărului** de marți, 13 mai, Cristian Tudor Popescu acuză actuala conducere a TVR, care, după opinia sa, *„marchează revenirea la propaganda fără ambalaj, agresivă, sfidătoare, în care mesajul prim, dincolo de conținut, este mesajul de forță al lui Ceaușescu: «Vreți, nu vreți, eu tot vă vîr în ochi ce am eu chef și nu puteți să faceți nimic, sunteți niște viermi»"*.

Propaganda s-ar face acum nu președintelui țării, ci Regelui Mihai. TVR a difuzat în zilele de Paști un film intitulat „Monarhia salvează România", *„un soi de «omagiu» grețos, tip stima noastră și mîndria"*. Pînă aici (trecînd peste exagerările d-lui Cristian Tudor Popescu cum că TVR ar face o propagandă ceaușistă Regelui Mihai I) nimic de spus: este dreptul autorului să nu fie de acord cu un film și cu instituția publică ce îl difuzează.

Mai departe însă, relatînd o Ediție specială a TVR, d-l Cristian Tudor Popescu intră într-un periculos derapaj, afirmînd: *„un A. Cornea, analist la revista „22", cum scria pe ecran, își permite să spună despre ziarul* Adevărul, *care nu făcuse decît să taxeze penibilele bîlbîieli ale monarhistului guvernamental Hossu-Longin în legătură cu reîmproprietărirea familiei regale cu palatele Elisabeta și Săvîrșin, își permite deci acest nemernic să afirme că* Adevărul, *ziarul numărul unul al țării, are manifestări... antidemocratice!"*

Ceea ce urmează este chiar demonstrația că *„ziarul numărul unu al țării"* este nedemocratic: d-l Cristian Tudor Popescu nu demontează afirmația lui Andrei Cornea, ci trece direct la atacul la persoană, în termeni incalificabili, din care nu lipsesc aluziile rasiste și antioccidentale.

„În prima clipă nu poți decît să rămîi trăsnit, paralizat în faza unei asemenea enormități ieșite de mătreața aceea cu barbă. Cum, domnule?! Românul ăsta de aeroport, schilod pe dinăuntru, rozătorul ăsta de burse pe-afară, emanatul din spuma murdară a așa-zisei «elite» fără de țară, homunculul crescut în spinarea unui popor nefericit, ajunge să insulte la Televiziunea Națională sutele de mii de cititori ai Adevărului *spunîndu-le că ziarul pe care îl citesc e antidemocratic!?"*

Finalul editorialului imaginează un scenariu cel puțin tenebros: *„Sub umbrela lui Emil Constantinescu se subminează, de fapt, actuala putere, aleasă democratic". „Nu cumva, odată ruptă căruța în drum, întrucît opoziția actuală nu contează, ni se va prezenta ca unică soluție reinstalarea acestui bătrîn inofensiv și melancolic, de fapt a camarilei pregătite să înșface puterea?"*

RODICA PALADE

Domnului Florin Gabrea

Dragă domnule Gabrea,

*Vă mulțumim pentru atenția acordată prezenței subsemnaților în emisiunea d-lui Nicolae Manolescu de pe PROTV dedicată **Jurnalului** lui Paul Goma și vă rugăm să ne credeți că aprecierea dv., mascînd un subtil silogism (cf.: ...*Dan Petrescu și Dorin Tudoran... i-au ținut partea disidentului Goma, fiind și ei disidenți*"), ne-a umplut de delicii intelectuale. Ca atare, vă cerem îngăduința ca, într-o ipotetică emisiune dedicată lui Karl Marx în care dv. ar fi să-i țineți partea lui Marx, să ne permiteți și nouă să decelăm dincolo de presupusa dv. opțiune promarxistă prezența bărbii și la Marx, și la dv.*

Vă rămînem recunoscători și vă asigurăm de prietenia noastră colegială,

Dan Petrescu
Dorin Tudoran

Turismul rural – o variantă de petrecere a timpului liber

Ce înseamnă turism rural? Petrecerea unei vacanțe într-o gospodărie țărănească, departe de tot ceea ce înseamnă oraș și în mijlocul a ceea ce reprezintă satul: natură, tradiții și obiceiuri ale zonei. Tocmai de aceea se numește și *„turism verde"* sau *„agroturism"*.

Desigur, se poate spune că acest lucru se petrecea în România cu mult înainte de apariția termenului de *„turism rural"*. Este foarte adevărat. Deosebirea este că acum se desfășoară într-o formă organizată, în gospodării (pensiuni și ferme agroturistice) omologate și clasificate după standardele internaționale. Astfel, pentru intrarea unei gospodării în circuitul turistic rural este necesară îndeplinirea unor criterii minime: accesul în camerele de dormit și la grupurile sanitare să fie direct, fără a se trece prin alte camere; racord obligatoriu la rețeaua publică de canalizare, existența apei curente menajere; racord obligatoriu la rețeaua electrică publică. În funcție de serviciile oferite, de zona și de perioada aleasă, există patru clase de gospodării, clase după care se diferențiază și tarifele practicate (cazare: 7–10 $/zi/persoană; masă:10 $ – 2+4+4 –, în zona Bran). Problema este însă cu serviciile ce pot fi oferite, care constituie un handicap pentru România, nu doar în cazul turismului rural.

Turismul rural are și un important rol în dezvoltarea locală: contribuie la „fixarea" populației, la crearea de locuri de muncă, la dezvoltarea socio-economică a unor zone defavorizate.

Pentru promovarea ideii de turism rural, a fost organizată la Brașov, în perioada 17–20 aprilie a.c., întîlnirea anuală EUROGITES și primul târg pe această temă. Gazda acestei reuniuni a fost Asociația Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural (ANTREC) – organizație ce deține 26 de filiale, răspîndite în toată țara – și EUROGITES – Federația Europeană de Turism Rural.

Concluziile trase și cu ocazia acestei reuniuni au fost că turismul rural poate oferi o alternativă la turismul clasic, încă o posibilitate de atragere a celor interesați de turismul românesc.

MIHAELA CUCU

BIANCA BALOTĂ

Cazul Goma* II

(Urmare din numărul trecut)

Un secret al lui Polichinelle sau cum se inventează un personaj

În lumea literară a Bucureştiului anilor '80 a circulat, *de bouche à l'oreille*, un secret al lui Polichinelle: că se mizase pe capul lui Paul Goma... că zaruri oculte îi hotărîseră destinul... că forţe puternice erau în joc. Vorbe evazive, afirmaţii lipsite de precizie, încercări de manipulare, de intoxicare...

Ceea ce apare cert astăzi, privind în urmă, este că „cineva" a hotărît că românilor le lipseşte un Soljeniţîn. Şi, dacă nu s-au învrednicit să-l dea singuri, ar trebui inventat, confecţionat fie şi din nimic... compus *de toutes pièces*, folosindu-se de numele lui Paul Goma. Astfel a luat naştere acel soi de erou naţional pe care personajul nostru l-a reprezentat pe la toate serbările, congresele, asociaţiile, manifestaţiile etc.

Despre toate acestea ne vor vorbi, poate, cîndva „creatorii" lui, în măsura în care propria conştiinţă le-o va cere. Vor găsi, fără doar şi poate, justificări de genul: *„cauza dreaptă pentru care luptam..."*, deşi nici măcar lupta împotriva comunismului nu justifică orice mijloace. Cît de greu le va fi fost să-l creeze, nu ştim. E sigur însă că nu le-a fost uşor să-l menţină, căci, deşi lesne manevrabil pînă la un punct, Paul Goma a fost înzestrat de la natură cu o mare, incorigibilă mojicie, care-l făcea incomod şi care n-a reuşit decît să dea iluzia unei uşoare atenuări, prin contactul cu personalităţile şi cu saloanele occidentale prin care a fost purtat.

Ceea ce li se poate reproşa „creatorilor" lui este că în montarea personajului de mucava, în manipularea marionetei ce trebuia să slujească o nobilă idee, au abuzat de un *simple d'esprit*. Căci Paul Goma a sfîrşit prin a crede în propria-i legendă. Asta e drama lui. Mai grav este că s-a abuzat de credulitatea poporului român. A unui popor despre care se pot spune multe, dar că e credul **nu**. Se poate remarca aici că, în fond, nici nu ne-a stricat iluzia unui erou exemplar pe care nu-l aveam. Dar oare nu-l aveam? Puţina rezistenţă (dacă vrem neapărat să o considerăm puţină) unde s-a făcut, dacă nu exclusiv în ţară? Nu era, oare, incomparabil mai „rezistent" gestul celui din urmă dintre români care-şi asuma riscul de a asculta noaptea, în taină, Europa Liberă, decît conferinţele de presă occidentale ale lui Paul Goma?

Dar, cum se spune la noi: *„ăştia-s oamenii, cu ăştia defilăm"*. Şi s-a defilat cu Paul Goma amar de ani, pînă prin 1989. Dată la care au căzut nu numai zidurile, dar şi falsurile.

Cu începere de la acea dată, în cutia milei, ocultă, şi, cu trecerea anilor, tot mai zgîrcită din care a trăit aproape douăzeci de ani robustul personaj, a încetat să mai pice obişnuitul bănuţ. Interesul Apusului către evenimentele din partea noastră de lume diminuase. De aici înainte personajul este lăsat în voia sorţii. Lipsit de mulţimea de onoruri, de demnităţi, de titluri, de subvenţii şi sinecuri, din vînt venite, în vînt spulberate, Paul Goma se va vedea redus la o existenţă diferită. Aflăm că este dat afară din apartament pentru neplata chiriei; citim în ***Jurnal*** că este nevoit să trăiască dintr-o modestă alocaţie socială pe care statul francez o acordă celor mai săraci (şi inapţi de muncă, ceea ce nu este cazul compatriotului nostru), pentru a nu-i lăsa să moară de foame. Ba că, din cînd în cînd, trebuie să se improvizeze în zugrav (tot impostură), pentru a cîştiga un ban la negru. Şi asta după ce fusese, printre multe alte demnităţi, director de colecţie la Gallimard!!! Atîta doar că cine a reuşit să se ridice prin calităţile lui pînă la funcţia de director de colecţie la Gallimard rămîne pe viaţă celebru şi la adăpostul oricăror griji materiale.

Îmi permit aici un ultim instantaneu, pe care camera de luat vederi a memoriei mele l-a înregistrat întîmplător. Petreceam de data asta Crăciunul lui '88 la München, cu prieteni vechi: Inge şi Nicolae Stroescu-Stânişoară. Cînd, iată că sună telefonul şi Paul Goma îl roagă de la Paris pe directorul Europei Libere, cu multă obsecviozitate (sentiment pe care i-l putem presupune cu greu citindu-i ***Jurnalul***), să-i trimită *„vreo două–trei mii de mărci, să fac şi eu Crăciunul"*. Impresionaţi, Inge şi Nicolae Stroescu, buni creştini, i-au trimis din milă banii. Aveam să aflăm peste cîteva zile, tot la telefon, ceva care ne-a zguduit pe toţi şi ne-a înfăţişat, prin comparaţie, în adevărata lui lumină, gestul lui Goma: un grup din cei mai însemnaţi scriitori români din ţară puseseră mînă de la mînă, săptămîni întregi, şi reuşiseră să adune atît cît să facă sarmale, să cumpere vin şi să petreacă şi ei Crăciunul împreună. Ne-o comunicau ca pe o victorie! Şi de fapt asta şi era: o victorie asupra abjecţiei de toate felurile şi de pretutindeni.

Culpabilizarea unei generaţii

Intelectualităţii române i s-a spus din '77 încoace, pe toate căile, cu toate ocaziile şi prin toate vocile, că a fost lasă, că s-a acoperit de ruşine, pentru că nu s-a solidarizat cu Paul Goma în semnarea Chartei 77. Pînă la un asemenea punct, încît ea însăşi a început să creadă. Or, să spunem lucrurilor pe nume (mai ales pentru cei care pe atunci erau nişte copii între zece şi douăzeci de ani şi n-au cum să o ştie): dacă intelectualitatea română nu a semnat acest document – cum a semnat atîtea altele – este tocmai pentru că cel care o semnase fusese Paul Goma. Nici un scriitor român care se respecta nu-şi putea permite la acea dată să-şi pună semnătura după cea a unuia care nu reprezenta nimic în stima breslei, care nu-şi făcuse probleme ca meseriaş, care reuşise să-şi publice o lucrare lipsită de calităţi literare printr-o abilă manevră în care erau implicate alte considerente decît acelea ale valorii, care devenise membru de partid din oportunism. Asta pînă în momentul cînd unul din scriitorii de valoare a semnat documentul: Ion Negoiţescu. Pilda lui ar fi putut fi convingătoare dacă nu s-ar fi dovedit prea repede o acţiune întreprinsă *sur un coup de tête*. Ceea ce a urmat se cunoaşte: „ridicat", anchetat, eliberat, Negoiţescu a dat o amplă dezminţire pe o pagină de ziar, a retractat tot ce afirmase. I s-a oferit de îndată un paşaport turistic pentru un lung voiaj. Din acest moment, soarta Chartei 77 era pecetluită pentru români. Au semnat-o (cu excepţia lui Ionel Vianu, al cărui caz nu-l cunosc) numai cîţiva celebri necunoscuţi, care aveau nevoie de un paşaport pentru a emigra. Şi se pare că l-au obţinut.

Paul Goma ar fi putut în cei douăzeci de ani de figuraţie să întoarcă lucrurile în favoarea sa. Ar fi putut deveni personajul al cărui rol îl juca. Ar fi putut să-şi cîştige viaţa prin munca şi puterile sale. N-a făcut-o.

Ceea ce este ciudat în această tristă istorie este faptul că au conlucrat la alcătuirea falsei lui reputaţii două forţe contradictorii, acţionînd convergent. Pe de-o parte „creatorii" – sau să le spunem „executorii", căci de resursele nelimitate în stare să confecţioneze din nimic o mare reputaţie internaţională nu dispuneau nici modestul ins, nici artizanii săi. Pe de alta... Securitatea română, care, în mod curios şi încă de neînţeles pentru noi, tot asta dorea: să creeze un Soljeniţîn de substituţie. Încă din primăvara lui '77, cînd Paul Goma este eliberat din arest şi *„mutat la o adresă greu, dacă nu imposibil de găsit"* (***Jurnal***, vol. I, p. 19), Securitatea avusese deja prevederea de a-i fi trimis la Paris pe cei doi agenţi ai săi, cu măşti de disidenţi români, meniţi să joace rolul prietenilor de nădejde, ai tovarăşilor de exil ai lui Paul Goma. Ştim din ***Jurnal*** că ei vor fi singurii care în acele zile reuşesc miraculos să descopere domiciliul atît de imposibil de găsit al lui Paul Goma şi să-i trimită mesageri, dar mai ales să spargă barajul şi să pătrundă la el prin acele îndelung relatate convorbiri telefonice nocturne. Mesaje şi telefoane ce nu aveau alt rol decît de a-l încuraja, de a-i ridica moralul, de a-l menţine cît mai „rezistent". Cei doi care l-au ajutat atunci în izolarea sa bucureşteană, care mai tîrziu i-au stat alături zi de zi în exil, erau agenţi ai Securităţii, cum aveam să aflăm mai tîrziu cu stupoare: Virgil Tănase (o recunoaşte public în scris) şi Dumitru Ţepeneag (după cum ne asigură Paul Goma). În timp ce Securitatea făcea tentative ratate de a-l suprima, cei doi agenţi se făceau că fac zid împrejurul lui şi umpleau ziarele occidentale cu protestele lor. Ne întrebăm ce ar fi fost dacă, în locul nereuşitelor tentative de a-l suprima fizic, Securitatea ar fi dat publicităţii prin anii '80 scrisoarea aceea de implorare a graţierii, adresată de Goma lui Ceauşescu şi făcută publică în 1996. Efectul ar fi fost, desigur, radical, n-ar mai fi fost nevoie de pachetele cu bombe trimise prin poştă şi nici de otrăvurile turnate în paharele cu citronadă, despre care s-a scris şi s-a vorbit atît.

Şi acum, cînd cu toţii sîntem ceva mai ştiutori decît eram cu douăzeci de ani în urmă, cînd am traversat cu toţii, tîrîş-grăpiş, partea noastră de deşert, cîtă ne-a fost dată, şi cînd vrem cu tot dinadinsul să credem că am ajuns la capătul ei (chiar dacă asta înseamnă şi capătul nostru de drum), ce se întîmplă cu personajul naţional? Nesupravegheat, neghidat, necorijat, nesubvenţionat, cu alte cuvinte abandonat, n-a făcut decît ceea ce era de aşteptat: şi-a dat arama pe faţă şi procedează ca acei marginalizaţi dezaxaţi, alungaţi pe la periferiile marilor oraşe, frustraţi şi ei, fără îndoială, cîndva, în existenţa lor: îşi agresează semenii cum poate, murdărindu-i. Dar cei în care loveşte cu mai multă sete rămîn însişi „creatorii" lui. Am putea observa că a funcţionat aici fără greş fenomenul Frankenstein.

Cît despre intelectualitatea română, dacă după douăzeci de ani de culpabilizare asumată ar scutura astăzi lanţurile şi ar cere dreptul la replică, ar putea relua o ilustră declaraţie recentă: *„Am dori ca Monica Lovinescu să nu-l fi cunoscut niciodată pe Paul Goma"*.

*Toate datele biografice sînt extrase din ***Jurnal***.

BBC

WORLD SERVICE

Redacţia în limba română

Concurs pentru ocuparea unui post de redactor la Londra (contract pe 2 ani)

Condiţiile esenţiale pentru participarea la concurs sînt:
– o bună cunoaştere a limbii engleze,
– o voce radiofonică,
– o capacitate de a sintetiza şi comunica succint şi fluent.
Tot atît de necesar este:
– să cunoaşteţi şi să înţelegeţi actualitatea românească,
– să fiţi la curent cu principalele evenimente politice internaţionale şi cu scena politică britanică.
Candidaţii trebuie să fi lucrat cel puţin doi ani în audiovizual sau în presa scrisă şi să aibă experienţa redactării pe calculator şi a folosirii echipamentelor de înregistrare şi redare audio.
Pe lîngă cultura generală şi studiile universitare obligatorii, experienţa într-un domeniu specializat reprezintă un avantaj.

Munca redacţională este intensă, se desfăşoară în echipă şi constă din:
– selecţionarea şi redactarea sau adaptarea în limba română a ştirilor şi relatărilor,
– realizarea de interviuri, discuţii, documentare şi rubrici specializate,
– prezentarea cît mai directă şi coerentă a emisiunilor.
Dacă îndepliniţi aceste condiţii, vă rugăm să ne trimiteţi o fişă biografică şi profesională împreună cu o casetă audio cu vocea dv. Pe casetă, vă rugăm să vă înregistraţi vorbind liber, în româneşte, aproximativ 2–3 minute, despre o emisiune pe care aţi ascultat-o la BBC.

Atît pe fişă, cît şi pe casetă, specificaţi numele dv. şi numărul de referinţă **36912**.

Termenul de primire este **15 iunie 1997**, iar adresa: BBC, Linda Mabley, Căsuţa Poştală 34, Oficiul 13, Bucureşti.

GABRIELA MELINESCU: *Regina străzii*

Se află în plină desfăşurare Dialogul cultural european: Suedia-România **(5 mai–1 iunie), sub egida Fundaţiei Culturale Române şi Institutului Suedez şi cu implicarea deosebit de activă a Ambasadei Suediei la Bucureşti. Evenimentul, la debutul căruia a fost prezent, din partea oaspeţilor, şi Per Sörbom, directorul Institutului Suedez, a prilejuit o diversitate de manifestări, cu momente oficiale (se cuvine menţionată perfectarea Programului româno-suedez pentru cooperare în domeniul culturii, ştiinţei şi învăţământului pentru anii 1997–1999) şi variate registre ale dialogului cultural efectiv – rezultantă a unor mai vechi tradiţii de comunicare culturală între Suedia şi România şi prilej pentru a crea noi deschideri pentru acest dialog autentic. O gală itinerantă a filmului suedez, expoziţia de arhitectură suedeză (care, după Cluj şi Sibiu, va fi deschisă şi pentru bucureşteni, pe 26 mai), muzică clasică suedeză şi românească, jazz cu grupul Swedish Jazz inc., condus de românul-suedez Ion Baciu jr., dans modern cu NorrDans, nu numai în spectacol, dar şi în dialog profesional cu gazdele române... Literatura s-a aflat în vedetă – mese rotunde, seri de poezie, emisiuni literare – cu 10 scriitori veniţi din Suedia, printre care Gabriela Melinescu, remarcabilă personalitate creatoare în ambele literaturi şi figură astăzi esenţială în relaţia literară româno-suedeză.** Dialogul **a fost prilejul pentru lansarea unor volume: *Corespondenţe lirice*, antologie de poezie română şi suedeză realizată de Dan Shafran (editura Fundaţiei Culturale Române), şi, la editura „Univers", *Regina străzii*, de Gabriela Melinescu (tradus din suedeză de Diana Alexandru), şi *Hoţul*, de Göran Tunström (traducere de Mia Morogan). Oferim în cele ce urmează fragmente legate de lansarea celor două titluri realizate la „Univers".**

MIRCEA MARTIN: (...) Înainte de a alege exilul, Gabriela Melinescu a fost o poetă foarte cunoscută la noi. V-aş propune să medităm cîteva clipe la împrejurarea exilului pentru un scriitor şi la circumstanţa agravantă, în cazul în care acesta e poet. Să ne închipuim cît de greu i-a fost Gabrielei Melinescu să iasă din limba română – din care n-a ieşit niciodată, de fapt –, dar să iasă, totuşi, atît încît să-şi poată îngădui să scrie în suedeză. Dar pentru că acesta este un moment fericit, vă propun să ne gîndim şi la partea benefică a acestui exil, la întîlnirea fericită cu cel care avea să devină soţul ei, inspiratul, idealistul şi foarte distinsul editor René Coekelberghs, şi la ce a reprezentat această întîlnire pentru cultura română. Pentru că, graţie acestui cuplu magic, literatura română s-a făcut cunoscută foarte bine în Suedia, exact în momentul în care România, ca entitate politică, începea să îşi taie legăturile – şi politice şi culturale – cu lumea civilizată. Acest eveniment a avut consecinţe importante şi pentru Gabriela, pentru scrisul ei, care s-a lăsat impregnat de atmosfera prozei suedeze, astfel încît eu cred că pot găsi o oarecare similitudine de stil, de accent între cei doi scriitori prezentaţi astăzi: Gabriela Melinescu şi Göran Tunström. Există la amîndoi, pe lîngă diferenţierea stilistică firească, ceva care-i uneşte: un fel de meditaţie incarnată, o reflecţie care porneşte din însăşi scena epică. Citez din romanul lui Göran Tunström: *„M-am gîndit adesea cît de mulţi sînt aceia care se află în apropierea noastră fără ca totuşi să ajungă pînă la noi. Îţi măsori viaţa cu a lor şi deodată te afli bogat"*. Ne putem întreba: din vina cui? Dintr-o dată, gîndirea autorului trece de fapt asupra noastră.

Iată acum acelaşi tip de meditaţie morală, sub forma unui dialog în dialog, la Gabriela Melinescu: *„Ascultă, am făcut amor cu tine din milă, ai înţeles? Şi ştii ce mi-a răspuns? «– Dar mila nu e şi ea tot un soi de dragoste?». Nu se putea face nimic. Nu voia să înţeleagă"*. Sau, în altă parte, într-un pasaj emblematic pentru romanul în ansamblul lui, în care este vorba de o plimbare a eroinei pe strada „Reginele nopţii": *„În fiecare curte erau straturi de flori care purtau acelaşi nume ca şi strada. Flori diferite de la zi la noapte. Închise pe timpul zilei, îşi deschideau corolele la apus, răspîndind în aer un parfum marin, greu şi îmbătător. Bătrînii ieşeau din casă să stropească reginele nopţii ca într-un ritual. Căci există o afinitate secretă între vîrsta înaintată, declinul zilei şi florile nocturne"*. În acest tip de meditaţie, de moralizare fără pedagogie, adică fără superioritate, găsesc punctul de convergenţă între aceşti doi importanţi autori, care poartă între ei un dialog exemplar. (...)

DAN CRISTEA: Este o carte pe care, vă mărturisesc, o găsesc foarte adevărată. În această carte, Gabriela Melinescu găseşte registre ca să pună în lumină perioada întunecată pe care am trăit-o, registre literare pe care prozatorii din România le-au ocolit pînă acum. Ea a ales un registru al suprarealismului, de pildă, şi acest lucru i-a reuşit foare bine pentru reprezentarea perioadei despre care vorbeam. Este o carte plină de durere, plină de înţelepciune, în acelaşi timp, care abordează tema exilului. Exilul omului, într-o lume în care nu se simte bine întotdeauna, exilul românului într-o carceră, într-o lume totalitară şi, nu în ultimă măsură, exilul scriitorului Gabriela Melinescu. Citiţi-o, şi veţi avea, fără îndoială, aceeaşi surpriză, deosebit de plăcută, de a găsi în Gabriela Melinescu un prozator de prima mînă, şi nu numai un poet de o excepţională calitate.

GABRIELA MELINESCU: Trăind în Suedia, am fost încîntată, în mod conştient sau inconştient, de impactul cu marea cultură suedeză. Spun asta din pricină că am fost obsedată să înţeleg codul acestei culturi, codul rimei psihologice, al faptului de a fi suedez şi nordic. Pentru că eu veneam dintr-o tradiţie total diferită de tradiţia din nord, am făcut totul ca să mă adaptez acestui nivel – nivel foarte înalt – al culturii suedeze. Şi am procedat foarte simplu, am început să traduc, cum aţi aflat, Swedenborg. Şi apoi Strindberg, care este, nu numai pentru mine, dar şi pentru scriitorii suedezi, un exemplu de scriitor care nu va fi, cred, niciodată epuizat. Traducînd Strindberg, am învăţat foarte mult despre felul suedezilor de a scrie. Am lucrat şi eu, ca şi ei, foarte mult fiecare text şi mi-am permis „totul". Aveam în caracterul meu, încă din tinereţe, cînd am scris ***Bobinocarii***, libertatea de a-mi permite să fiu aşa cum sînt eu, fără să urmez prejudecăţile literare care existau în acel timp. Cum a spus Mircea Martin, scriitorii suedezi mă ajută şi m-au ajutat mereu. Învăţ în fiecare zi cîte ceva şi nu pot să spun că sînt un scriitor suedez, departe de mine lucrul ăsta, ci numai un oaspete al acestei mari literaturi – şi perseverez în cunoaşterea limbii şi a sensibilităţii. Nu din întîmplare sînt prietenă şi cu Göran Tunström. El a început mai ales ca poet şi a fost într-un fel descurajat de critica literară, care în Suedia este foarte severă, un filtru îngrozitor de sever, ca să fii poet. Poezia e considerată aproape o calitate sacrală, de neatins. Cum a remarcat Mircea Martin, există în prozele noastre o calitate poetică şi un fel direct de a ne exprima sentimentele. Ciudat este că toate istoriile mele şi tot ce pot să povestesc eu, venind din România, e foarte interesant pentru lumea literelor suedeze, o lume foarte sofisticată şi foarte rafinată, cu o tradiţie foarte veche. După cum ştiţi, Suedia este una dintre cele mai vechi democraţii, deci şi lucrul ăsta se exprimă într-un fel în cultura suedeză.

Şi cîteva cuvinte, pe scurt, despre ***Regina străzii***. Traducînd jurnalul lui Strindberg, ***Focul*** (care sper să apară cît mai curînd la editura „Univers"), am citit că Strindberg era preocupat de faptul că lumina cade în mod deosebit pe diferitele străzi din Stockholm. Am fost atît de fascinată de această remarcă, încît am studiat şi eu şi am văzut nu numai atît, ci mai mult, că în propriile mele amintiri din România se întîmpla acelaşi lucru. Lumina cădea foarte diferit, nu numai pe străzi şi pe dealuri, ci şi pe feţele oamenilor. Lumina se aşază în mod deosebit pe feţele copiilor, pe feţele femeilor şi ale bărbaţilor. Deci am pornit de la un fel de simbol, „regina străzii", care nu este o cerşetoare sau o prostituată, ci un lucru simplu, cu care noi venim în contact în fiecare zi: este prezenţa luminii în viaţa noastră, al cărei cod nu va fi niciodată descifrat. Naraţia este pur şi simplu un lucru care îi vine scriitorului, cel care în fiecare zi se crucifică la masa de lucru – şi toate lucrurile pe care el le povesteşte vin din acest simbol al reginei, care se dă tuturor şi nimănui.

Iată deci secretul tinerei femei. Viaţa ei este poate fără valoare în ochii oamenilor, care au un ideal şi mari planuri pentru viaţă. Pentru ei, tînăra femeie este fără valoare, anonimă, şi totuşi ea traversează viaţa în mod simplu şi plin de intensitate. Existenţa ei este nimic (ea duce pungi pline de aer), poate în ochii multora ea e o cerşetoare. Însă nu e cerşetoare, e mai degrabă o alienată a unei lumi urbanizate excesiv.

Am pornit de la acest simbol şi tot ce am povestit din România a venit spontan.

Pagină realizată de
IOANA IERONIM

POLIROM
noutăţile lunii MAI

- Nicolae Breban **Riscul în cultură**
- Marcel Mauss, Henri Hubert **Eseu despre natura şi funcţia sacrificiului**
- Joachim Wach **Sociologia religiei**
- Arnold Van Gennep **Formarea legendelor**

Comenzi la CP266, 6600, Iaşi
Tel.&Fax: (032)-214.100; (032)-214.111; (032)-217.440
Internet: www.nordest.ro/shopping/books/polirom/polirom.htm
E-mail: polirom@mail.cccis.ro

Adam Michnick în România

Săptămîna trecută, în prezenţa autorului, a avut loc la Uniunea Scriitorilor lansarea versiunii româneşti a volumului *Scrisori din închisoare*, a cunoscutului disident şi scriitor polonez Adam Michnick. Cartea a fost tradusă de Adriana Babeţi şi Mircea Mihăieş (şi ei de faţă la eveniment). Volumul a fost prezentat de Vladimir Tismăneanu (care semnează prefaţa), Nicolae Manolescu, Andrei Pleşu şi Mircea Mihăieş. Lansarea a fost urmată de o conferinţă de presă, în care Adam Michnick a răspuns întrebărilor legate atît de tumultuosul trecut al Poloniei, cît şi de prezent.

CRONICĂ DE CARTE II

DAN C. MIHĂILESCU

Biblioplan de aprilie

„Istoria" lui Manolescu

În ciuda mizeriilor şi a statutului ingrat, în ciuda senzaţiei de inutilitate care-o încearcă şi a inofensivului, dar persistentului dispreţ cu care, compătimitor, o înconjoară publicul şi rivalii, critica literară simte că moare, dar nu se predă. Ce-i drept, nici editurile nu o lasă. Mai din raţiuni didactice, mai din amiciţie bine înzestrată financiar, fie din ambiţia autorilor, fie din mîndria sponsorilor, cărţile de critică şi istorie literară apar în ritm susţinut. Sigur că şi în producţia de carte şocul comercial este de mult apanajul vizualului şi că viitorul aparţine recenzioarei cu zece adjective în şapte rînduri, apărută în cotidianul de mare tiraj. Însă la fel de adevărat este că ambiţul mai mult sau mai puţin secret al scriitorului vizează cucerirea opiniei critice de vîrf şi a cititorilor din elita culturală, de la o sută la zece mii de suflete, adică. Astfel încît, dacă e înţelept, răbdător şi îşi cunoaşte lungimea nasului, criticul literar se poate încă simţi instalat confortabil, la noi, în respectul (fie şi ţepos) al subiecţilor săi.

Editura Fundaţiei Culturale Române a tipărit elegant ediţia a doua, revizuită, din ***Istoria critică a literaturii române*** de Nicolae Manolescu. Este, cum se ştie, vorba de primul volum, de la veacul al XVI-lea la romanul postpaşoptist. La 56 de ani de la apariţia ***Istoriei*** lui G. Călinescu (evocată de Manolescu – ca model şi ţintă simultan – încă din primul paragraf al **Introducerii**) era timpul unei noi aventuri de aceeaşi – înspăimîntătoare – anvergură. A se slăbi cu ironiile şi îndemnurile maliţios-otrăvitoare la adresa autorului, pe tema inexistenţei volumului al doilea, pe tema risipirii în politică ş.a.m.d. Reacţiile de acest gen sînt cel mai adesea icnete de neputinţă ranchiunoasă. Ca toate cărţile, şi ***Istoria*** lui Manolescu îşi are (îşi va avea) destinul ei. Ca toţi autorii, şi Manolescu are dreptul, forţa sau slăbiciunea de a-şi ocroti, a-şi urma, a-şi creşte ori a-şi părăsi „progenitura".

Nu am nici cea mai mică intenţie de a-i deveni avocat, însă bezmetica fericire, cvasi-general exprimată, faţă de posibilitatea ca ***Istoria*** să se oprească la primul volum pe mine unul mă scoate din sărite.

Rafalele criticii

O teză de doctorat în toată puterea cuvîntului – blindată referenţial chiar pînă la saţietate, cu materia strunită meseriaş, cu ingeniozitate pe verticală şi echilibru cuprinzător pe orizontală – este ***Mateiu I. Caragiale. Carnavalescul şi liturgicul operei***, publicată în colecţia „Universitas" a editurii Minerva. Un „monstru" de seriozitate, probitate şi aplicaţiune, venind din partea unei structuri de certă vocaţie pedagogică, înzestrată, însă, cu sensibilitate, eleganţă şi plăcere asociativă.

Autorul trebuie că este încă un produs redutabil al „echinoxismului" clujean, judecînd nu doar după calităţile lucrării, ci şi după verdictele înscrise la finele cărţii, semnate de Mircea Zaciu, Ion Pop şi Ion Vartic. Pornind de la o formulă din cartea lui Ştefan Afloroaiei ***Întîmplare şi destin*** (1993), cum că eşecul (al unui individ sau al unui popor) poate fi valorizat fie liturgic, fie carnavalesc (altfel spus, cosmic sau istoric), Derşidan îşi construieşte viziunea pe două axe: 1) relaţia dintre I.L. şi Mateiu Caragiale (structuri narative, temperamentale, de viziune istorică etc.), de la „simpla" antipatie a fiului faţă de părinte şi pînă la profundele sciziuni de *Weltanschauung*, relaţia dînd seama de toate dihotomiile ce ne compun spiritul naţional; şi 2) exegeza critică a operei mateine, a cărei examinare în succesiune poate rezuma chiar vîrstele interpretării textuale la noi.

Dinspre acelaşi Cluj echinoxist mai vin trei bucoavne: ***Pagini transparente***, de Ion Pop, editura Dacia (lecturi de poezie contemporană românească, de la Gellu Naum, Mircea Ivănescu, Mircea Ciobanu şi Cezar Baltag la Mircea Dinescu, Dan Damaschin şi Ioan Moldovan), Ştefan Borbély, ***Xenograme***, editura Cogito (articole despre Alexandru Paleologu, N. Manolescu, V. Nemoianu, pînă la Ioan Ţepelea, despre Adrian Marino şi Mircea Zaciu, dar şi despre Ioan Groşan) şi ***Eu, scriitorul. Condiţia omului de litere din Ardeal între cele două războaie***, de Liviu Maliţa (editura Fundaţiei Culturale Române), despre care voi scrie aici, pe larg, peste cîteva săptămîni.

Tot din Transilvania ne-au venit cartea lui Vasile Popovici ***Lumea personajului***, editura Echinox (personajul monologic, dialogic şi trialogic, cu Balzac, Tolstoi şi Gide, ca şi cu Slavici, Rebreanu sau Marin Preda), şi suita de eseuri ***De la Eminescu la Cioran***, de Ion Dur (ed. Scrisul românesc), un noician însurubat în paseismul eminescian, însă care-l „acceptă" pe Cioran drept cale de mijloc, fie ea o cale „martirială" a românismului.

Iată, însă, că şi laşii vorbesc, ba încă la modul stupefiant, anume prin neobositul patafizician Luca Piţu, inenarabilul şi venerabilul incomprehensibil de la Cajvana. ***Breviarul nebuniilor curente***, editura Timpul, marchează suma ilizibilităţii în piţulismul bahluian. Acablat pînă la tîmpire şi totală opacitate de mulţimea referinţelor încifrate, m-am dat bătut pînă şi eu, fan piţulian, sorbind, însă, cu delicii textele în limba franceză. Unde va ajunge Piţu? Se va dizolva, oare, limbajul dumisale într-o baie de acizi? Rămîne-va duhul ori alege-s-a praful?

În fine, un volum despre ***Poezia de la Gîndirea***, de Mircea A. Diaconu, (ed. Didactică şi Pedagogică, autorul are 34 de ani), binevenit, ca tot ce va să zică sinteză, la noi.

La Univers, năvală şi nostalgii

Cam din primăvara trecută editura Univers a luat cu hotărîre locul Nemirei, ca număr de apariţii, calitate şi varietate de teme şi autori. Nu ştiu – tehnic, financiar şi administrativ – de ce Nemira a cam înfrat la apă şi de ce merg lucrurile aşa de bine la Univers, însă un singur drum de un sfert de oră în depozitul editurii diriguite de Mircea Martin m-a turmentat.

Despre Ernesto Sábato am vorbit săptămîna trecută. Acum, încă o nostalgie: reeditarea ***Călătoriei diletanţilor***, romanul lui Bulat Okudjava (trad. Nicolae Iliescu, postfaţă de Ion Vasile Şerban) apărut la ruşi în 1980, iar la noi peste cîţiva ani, cred că **după** instalarea perestroikăi. Cîte amintiri, nu doar despre minunatele aventuri picareşti ale eroilor, dar şi despre anii în care *România liberă* mustea de recenziile lui Manolescu sau lorgulescu la traducerile din limba rusă strecurate şerpeşte de Romul Munteanu prin colecţia Globus de la Univers. Anii în care, din cît ceauşismul pitecantropic dărîma grilajele balcoanelor, dintr-atîta securimea sincronizantă îngăduia furtul de aluminiu pentru „antenele de prins bulgarii". Şi cînd, din cît nu mai aveam la TV decît un film şi-o piesă, dintr-atîta se închideau ochii oficiali la reţelele de videocasete, tot de securime formate, direcţionate şi dezvoltate. La puţin timp după şocul Tarkovski am trăit valul de Şukşin, Cinghiz Aitmatov şi Valentin Rasputin, îl ascultam pe Vîsoţki şi citeam ***Lenin la Zürich***. Ce mai, culturalmente, mare parte din inteligenţia bucureşteană era colonizată gorbacioveşte!

Cu douăzeci de ani înainte de a se traduce la noi ***Călătoria*** lui Okudjava, lucrurile se derulaseră taman invers, împletindu-se Noul Roman Francez cu teribilul ***De veghe în lanul de secară*** al lui J.D. Salinger: traducerea Catincăi Ralea împreună cu Lucian Bratu este reeditată acum la Univers. Cînd se dădea-n vînt după Dos Passos conu' Paulică Georgescu, ceea ce nu-l împiedica nicidecum să-l sfătuiască de (şi) mai rău pe Leonte Răutu... Ce vremuri, aşa-i?

Am dat „lanul de secară" în lectura unor adolescenţi din familie, curios de reacţia lor. (Deocamdată, văd că James Dean, rebelul fără cauză, ţine şi la generaţia *Oasis-Internet*.)

Dar Aldous Huxley de ce să fie uitat? Vivat insularitatea! ***Oh, Bravo New World***, trista drăgălăşenie a Mirandei shakespeariene, a devenit lectură obligatorie interbelică. ***Minunata lume nouă*** şi ***Reîntoarcerea în minunata lume nouă*** (trad. Suzana şi Andrei Bantaş, prefaţă de Dumitru Ciocoi-Pop) definesc o scriitură despre al cărei punct/contrapunct D.H. Lawrence spunea cu dreptate că *„a necesitat de zece ori mai mult curaj"* decît curajul necesar pentru a compune ***Amantul doamnei Chatterley***!

Cu vol. III, ***Prieteni şi eroi***, se încheie ***Trilogia balcanică*** a Oliviei Manning (trad. Diana Stanciu), carte greu de digerat pentru „vetrismul românesc", mostră de reducţionism epidermic şi urît partizanat subminat glandular, însă nu mai puţin stimulativă pentru *„aspra judecată de sine"*, cum ar spune Gabriel Liiceanu, a societăţii româneşti.

Nu mai puţin de patru cărţi inaugurează aproape simultan noul look de... copertă al celebrei colecţii „Romanul secolului XX": ***Hoţul***, de Göran Tunström (traducere şi note de Maria Morogan, postfaţă de Victor Ion Colun (în 1995, suedezul a mai fost tradus la Univers cu ***Oratoriul de Crăciun***, realism şi fantastic, lirism şi ironie); ***Lecţii de respiraţie***, de Anne Tyler (trad. Sanda Retinschi), premiul Pulitzer, locvacitatea (mania dialogală americană) mascînd conflictele interioare; ***Cum simte domnişoara Smilla zăpada***, de Peter Hoeg (trad. Valeriu Munteanu), romanul unui scriitor de forţă, fost actor, balerin, marinar şi alpinist, tradus în 33 de ţări, captivant prin amestecul de inteligenţă şi senzualitate, de sensibilitate, graţie şi reflecţie în tiparele suspansului psihologic; ***Ultimul chei***, de Helena Marques (trad. Anca Milu Vaidesegaan), o ziaristă portugheză cu univers feminist, de gospodărie cu impulsuri insurgente.

În sfîrşit, revenită recent în România într-o numeroasă delegaţie de intelectuali suedezi, Gabriela Melinescu a fost întîmpinată, între altele, de traducerea romanului ***La reine de la rue*** (***Regina străzii***, în româneşte de Diana Alexandru, prefaţă de Dan Cristea), care, ne place să credem, va face mai mult zgomot decît ***Lupii urcă în cer***, romanul publicat la Fundaţia Culturală în 1993. Iar dacă a venit vorba de editura FCR în legătură cu Univers, să notăm şi apariţia unui alt roman (***Stăpînul mării***) al fostului preşedinte al Braziliei, José Sarney (volumul de povestiri ***Apele de miază-noapte*** a fost publicat în 1986 la Univers), în traducerea neobositei Micaela Ghiţescu.

Polirom şi Neagoe „pour la bonne bouche"

Vizita lui Nixon la Bucureşti, relaţia dintre dolari, Adrian Păunescu şi nesimţire, figura ambasadorului Corneliu Bogdan, vameşii, restaurantele, hotelurile şi securiştii români de la 1969 la 1978, Harry Barnes Jr., prima vizită a lui Brejnev în România şi aportul SUA în România după cutremurul din martie 1977, împreună cu o suită de documente oficiale privind relaţiile româno-americane între august 1969 şi septembrie 1994 – iată o schiţă de sumar pentru ***„Vocea Americii" în România (1969–1978)*** de Mircea Carp, neuitatul *„s-auzim numai de bine"* de la Europa Liberă.

În aceeaşi orientare democrată şi prooccidentală, Silviu Lupescu a programat la Polirom ***Scrisori din închisoare şi alte eseuri***, de Adam Michnik (ediţie şi traduceri de Adriana Babeţi şi Mircea Mihăieş, prefaţă de Vladimir Tismăneanu), de la care cei mai coltoşi dintre noi vor avea de învăţat (ori de bîrfit) moderaţia, adică soft-ul anticomunist, în numele realismului (fie şi cu cinică tandreţe) de centru-stînga şi al fobiei la tot ce va să zică „hard" în analiza lumii post'89. Cîte articole, atîtea puncte nevralgice, fie că-i vorba despre raportul Bisericii cu Stînga, de culpabilizare, nerăzbunare şi recuperarea inteligenţelor colaboraţioniste, sau despre variatele atitudini ale intelectualităţii în totalitarism, fie că-i vorba de-o afirmaţie dură precum: *„naţionalismul este una din formele finale ale comunismului"*.

Şi tot la Polirom, Liviu Antonesei îşi adună sub titlul ***O prostie a lui Platon. Intelectualii şi politica*** mai multe articole şi interviuri prin care se poate repovesti, la rigoare, istoria iluziilor omului de idei român din ultimii şapte ani. Vezi bine că traumele dez-vrăjirii au fost direct proporţionale cu forţa autoamăgirii...

Nu ştiu de ce-mi vine bine să închei bibliplanul cu un îndemn din minunatul Neagoe Basarab, ale cărui ***Învăţături*** (ediţie facsimilată, transcriere, traducere şi introducere de Gh. Mihăilă) apar acum într-o ediţie somptuoasă la editura Roza vînturilor, cu prefaţa lui Dan Zamfirescu (care-şi mai spală, astfel, din multele, ceauşeşti, păcate): *„Dacă vă stă în putinţă să faceţi pace cu vorbe bune, acesta este ajutorul lui Dumnezeu. Să nu iubiţi vremile de război şi să săriţi la fapte cu trufie. Căci mai bună este moartea cu cinste, decît să aveţi numele cu ruşine. Nu fiţi ca pasărea aceea ce se cheamă cuc, care-şi dă ouăle altor păsări, ca să-i scoată puii, ci fiţi ca şoimul şi vă păziţi cuibul vostru"*.

HUMANITAS
Cartea care dăinuie

Ultimele apariţii
GABRIEL LIICEANU
Despre limită
în seria Eseişti români

MIRCEA ELIADE
Şamanismul
şi tehnicile arhaice ale extazului
în noua serie Eliade

Librării Humanitas în Bucureşti
deschise
7 zile din 7
LUNI-SÎMBĂTĂ 10–19, DUMINICĂ 10–14

Pasajul Kretzulescu
Calea Victoriei 45, tel. 613.50.35

Librăria din fundul curţii
Calea Victoriei 120, tel.659.44.30

GABRIEL ANDREESCU

Tratatul cu Ucraina: un succes

Pe 4 mai miniştrii de externe ai României şi Ucrainei au parafat proiectul tratatului de bază dintre cele două ţări. După dezbaterile din presă, am senzaţia că opinia publică de la noi a privit evenimentul oarecum sceptică. Iată de ce aş reaminti că, pînă la această dată, situaţia din zonă păstrează moştenirea lăsată la dizolvarea Uniunii Sovietice. Asta înseamnă că, în afara obligaţiei de a ţine seama de frontiera actuală dintre cele două ţări – obligaţie de nepus în discuţie –, România mai are de avut în vedere următoarele: navele fluviale ori maritime sub pavilion românesc nu pot tranzita liber pe braţul Chilia, spre Marea Neagră; Ucraina poate concesiona terenuri în jurul Insulei Şerpilor fără ca cineva să o împiedice; încercarea României de a răspunde solicitărilor şi plîngerilor românilor din ţara vecină, privind drepturile lor, se loveşte de serioase limite. Şi, să mai notăm, în afara unei înţelegeri între cele două ţări – printr-un tratat –, **nimic din actuala stare de fapt nu poate fi schimbat**.

Iată că negocierile dintre MAE român şi MAE ucrainean au schimbat toate datele situaţiei. Conform tratatului parafat, Părţile Contractante vor soluţiona problema delimitării platoului lor continental şi a zonelor economice exclusive în Marea Neagră, pe baza principiilor şi procedurilor convenite prîntr-un schimb de scrisori între miniştrii afacerilor externe, efectuat odată cu semnarea prezentului Tratat. Ce spun scrisorile? Guvernul României şi Guvernul Ucrainei vor semna un alt tratat, privind regimul frontierelor, şi vor negocia un acord pentru delimitarea platoului continental şi a zonelor economice exclusive pe baza unor principii şi proceduri ale dreptului internaţional. Dacă nu se ajunge la un acord? Pînă la realizarea unei soluţii de delimitare a platoului continental, Părţile se vor abţine de la exploatarea resurselor minerale ale zonei şi convin ca problema delimitării platoului continental şi a zonelor economice exclusive să fie soluţionată de Curtea Internaţională de Justiţie a ONU.

Desigur, textul propriu-zis este ceva mai alambicat. Iar forma pe care a căpătat-o documentul – textul de bază, scrisori între miniştrii de externe care intră în vigoare odată cu tratatul, tratate şi acorduri ulterioare – numai elegantă nu este. Dar aşa, contorsionat, aminat, mixat etc., Tratatul asigură ceea ce se aştepta de la el. Dacă negocierile ulterioare dintre MAE român şi MAE ucrainean se vor încurca pe drum, tema delimitării platoului continental va ajunge la Curtea Internaţională de Justiţie de la Haga, maximul pe care îl putea spera România de la actualele negocieri.

În concluzie, România este marele cîştigător în privinţa frontierelor, ea obţinînd mai mult decît are acum – şi, de fapt, cam tot din ceea ce era realist să aştepte. Iar în privinţa celui de-al doilea obiectiv urmărit de Partea română, situaţia românilor din Ucraina, rezultatul este de asemenea remarcabil. Cele două state, deci inclusiv Ucraina, se obligă să aplice toate instrumentele relevante în materie: Convenţia-cadru a Consiliului Europei privind protecţia minorităţilor naţionale (1995), documentul Reuniunii de la Copenhaga a Conferinţei asupra dimensiunii umane a Organizaţiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (1990), Declaraţia Adunării Generale a ONU asupra drepturilor persoanelor aparţinînd minorităţilor naţionale sau etnice, religioase şi lingvistice (1992) şi Recomandarea 1201 din 1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (cu interpretarea pe care o găsim şi în Tratatul româno-ungar). Acceptarea includerii Recomandării 1201 în Tratat înseamnă că românii din Ucraina vor putea utiliza limba maternă în justiţie şi administraţie, cel puţin în localităţile unde sînt în majoritate. Vor putea utiliza ziare şi reviste ori mijloace de presă electronică, edituri, tipografii. Vor beneficia de şcoli în limba maternă etc.

*

Dacă ne aflăm în faţa unui remarcabil succes, de unde confuzia din opinia publică? Desigur, proasta interfaţă cu cetăţeanul, de care e vinovată în bună măsură presa. Aş semnala, ca pe un fenomen nou, diluarea, în acest sens, a presei electronice, parcă pînă acum ceva mai obiectivă (totuşi) decît presa scrisă. Dar ce analiză a Tratatului poate oferi telespectatorilor săi TELE 7 abc, cînd şi-a ales ca „specialist politolog" pe Ion Cristoiu? Exemplul boicotului de comunicare pe această temă l-a oferit însă PRO TV. La discuţia cu Adrian Severin (invitat privilegiat, care a punctat lucrurile esenţiale privind Tratatul), cei doi ziarişti de la *Adevărul*, Dumitru Tinu şi Cristian Tudor Popescu, păreau chemaţi să spulbere ceea ce telespectatorul tocmai avea impresia să fi înţeles. Nu numai că D.T. şi C.T.P. pricep prea puţin din logica vieţii internaţionale. Nu numai că mentalitatea lor este un obstacol. (Antologică reacţia lui C.T.P., care se întreba: nu există pericolul ca insistenţele României ca Ucraina să aplice cu bună credinţă Recomandarea 1201 să determine UDMR să ceară acelaşi lucru? Doamne, aşa gîndesc „românii"?) Dar ce imagine privind profesiunea de ziarist are cineva care-şi aşază insigna cu Lenin la piept, doar-doar o enerva invitatul emisiunii?

*

A propos de PRO TV, post care s-a distins prin extraordinara prestaţie legată de alegeri, atenţia acordată valorilor şi instituţiei justiţiei etc. La o emisiune a „Divertis"-ului, autorii nu au găsit o glumă mai bună decît numind ţiganii... ciori care caută lemne în pădure. „Gluma" s-a auzit limpede, apăsat, prelungit. Lamentabil, sala a aplaudat. Pot înţelege voinţa de a spune „ţigan" şi nu „rrom". Poţi ricana pe seama delicvenţei crescute şi a mentalităţilor ţigăneşti. Dar a folosi astfel de formule în public, în faţa a milioane de spectatori – chiar şi în cadrul unor emisiuni de divertisment – este cu totul inacceptabil. O bilă neagră pentru PRO TV, post care are de ce să fie apreciat pentru multe din iniţiativele sale cu valoare civică. Mă întreb: oare ar avea acţionarii americani ai postului nonşalanţa să patroneze termeni asemănători în America, pentru negri? Ce s-ar întîmpla dacă într-un turneu prin Statele Unite, „Divertis"-ul şi-ar începe spectacolul spunînd: *„văd în sală nişte ciori care s-au plictisit să stea pe crăci, afară"*?!

IMPORTANT

Librăriile din provincie şi din Bucureşti în care găsiţi în fiecare săptămînă revista „22".

Arad – C&M Anticariat, Str. Lucian Blaga nr. 2–4, tel. 057/21.77.49
Bacău – Librăria Humanitas, Str. N. Bălcescu nr. 12, tel. 034/14.60.42
Braşov – SC Simpozion, Piaţa Teatrului nr. 2
Bucureşti – Institutul Francez (Librăria Humanitas), B-dul Dacia nr. 77, orar L–V 9–21, S 11–21, tel. 211.38.36
– Librăria „M. Sadoveanu", B-dul Magheru nr. 6, tel. 211.29.65
– Librăria Humanitas („Librăria din fundul curţii"), Calea Victoriei nr. 120, orar L–S 10–19, D 10–14
– Librăria Humanitas (Kretzulescu) tel. 613. 50.35
Constanţa – Librăria Sophia, Str. Dragoş-Vodă (în dreptul Prefecturii), tel. 041/61.50.77
Iaşi – Librăria Humanitas, Piaţa Unirii nr. 6, tel. 032/21.55.68
Piatra-Neamţ – Librăria Humanitas (în incinta Galeriilor de Artă „Lascăr Viorel"), Str. Ştefan cel Mare, tel. 033/21.20.15
Piteşti – Librăria Humanitas, Pasajul Victoriei nr. 89 (în incinta Galeriei de Artă Naivă), tel. 048/68.10.97
Sibiu – Librăria Humanitas, Str. N. Bălcescu nr.16, tel. 069/21.14.34
Timişoara – Librăria Humanitas, Str. Mercy nr.1, tel. 056/13.31.80
Tîrgu-Mureş – Librăria Humanitas – Palas, P-ţa Trandafirilor nr. 57, tel. 065/16.78.63
Turnu Severin – Librăria Humanitas, Str. Crişan nr. 25 (Casa Tineretului), tel. 052/32.69.31

CITITORII DIN STRĂINĂTATE

se pot abona la revista "22" achitînd la redacţie (Calea Victoriei 120) costul abonamentului sau depunîndu-l în conturile deschise la **Banca Comercială Ion Ţiriac S.A. Bucureşti, Str. Doamnei nr. 12**:
(pentru **dolari** în contul 4024009230,
pentru **mărci** în contul 4024009231,
pentru **franci francezi** în contul 4024009235,
pentru **lire sterline** în contul 4024009232,
pentru **franci elveţieni** în contul 4024009233,
pentru **lire italiene** în contul 4024009234) sau (pentru orice fel de valută) trimiţînd un cec (**money order**) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, Bucureşti, România.

Pentru a nu se reţine un comision foarte mare de către bănci, rugăm abonaţii cărora le stă în putinţă acest lucru ca plăţile care se fac prin CEC (nu virament) să se facă prin CEC-uri plătibile în SUA şi exprimate în dolari SUA sau prin CEC-uri exprimate în mărci germane şi plătibile în Germania.

	1 an	6 luni	3 luni
– Europa occidentală:	80 $	40 $	20 $
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
	100 CHF	50 CHF	25 CHF
– Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia	40 $	20 $	10 $
– Israel	60 $	30 $	15 $
– SUA, Japonia, Australia:	100 $	50 $	25 $

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista "22" anunţă exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizaţi de redacţie (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

ASCULTĂ BBC
PROGRAMUL INTEGRAL
ÎN BUCUREŞTI LA
UNIPLUS Radio
69.8

Din numerele viitoare

• *Suplimente gratuite: „Legislaţie în presă", „Avort şi contracepţie"* • *Interviuri cu* ***Leon Volovici, Ion Popescu Tăriceanu*** • *Anchete: „Combinatul de la Galaţi"* • *Cronică teatrală:* ***Irina Coroiu****: „Don Juan à la russe", „Nascendo: DRAMAFEST"* • ***Gabriela Adameşteanu****: „Călătorind prin Europa, cu viză, fără viză", „Mitul Salvatorului"* • ***Magda Cârneci****: „Teze pentru o altă mentalitate"* • *Evocare Leontin-Jean Constantinescu, autorul „Tratatului de drept comparat"* • ***Dan Petrescu****: „Cazul Culianu la Cuvîntul"* • ***Claude Karnoouh****: „Români – unguri sau cum să trăiesti împreună"* • ***Dan Radu Grigore****: „Ambiguităţi profitabile"* • ***N. Filipescu*** *despre NATO*